

## IBUKU RĨA MBERE RĨA ATHAMAKI

### *Adonija Gwĩtua Mũthamaki*

<sup>1</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Mũthamaki Daudi aakũrire na agatindĩka mĩaka-rĩ, ndaiguaga ũrugarĩ o na mamũhumbĩra na nguo. <sup>2</sup> Nĩ ũndũ ũcio ndungata ciake ikĩmwĩra atĩrĩ, “Reke tũcarie mũirĩtu mwĩthĩ gathirange, atungatagĩre mũthamaki na ũndũ wa kũmũmenyerera, na akomage hamwe nake nĩguo mũthamaki, mwathi witũ, aiguage ũrugarĩ.”

<sup>3</sup> Magĩetha mũirĩtu mũthaka Isiraeli guothe, makĩona Abishagi ũrĩa Mũshunami, na makĩmũrehe kũrĩ mũthamaki. <sup>4</sup> Mũirĩtu ũcio aarĩ mũthaka mũno; nake akĩmenyerera mũthamaki na akĩmũtungatĩra, no mũthamaki ndaigana gũkoma nake.

<sup>5</sup> Na rĩrĩ, Adonija, ũrĩa nyina aarĩ Hagithu,\* akĩĩyumĩria, akiuga atĩrĩ, “Nĩ nĩ ngũtuĩka mũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio agĩthagathaga ngaari cia ita na mbarathi, na andũ mĩrongo ĩtano mathiiage mateng’erete marĩ mbere yake.

<sup>6</sup> (Ithe ndaamũkaanĩtie ũndũ, kana akamũũria atĩrĩ, “Wĩkĩte ũna na ũna nĩkĩ?” Ningĩ aarĩ mũndũ mũthaka mũno, na nĩwe waciarĩtwo thuutha wa Abisalomu.)

<sup>7</sup> Nake Adonija akĩrĩkanĩra na Joabu mũrũ wa Zeruia, na Abiatharu mũthĩnjĩri-Ngai, nao magĩtikĩra kũmũtei-thĩrĩria. <sup>8</sup> No Zadoku mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Shimei, na Rei, na arangĩri arĩa a mwanya a Daudi matianyĩitanĩire na Adonija.

---

\*

1:5 Adonija aarĩ mwana wa kana wa Daudi (2Sam 3:4).

<sup>9</sup> Nake Adonija akĩruta igongona rĩa ng'onde, na ng'ombe, na njaũ iria noru Ihiga-inĩ rĩa Zohethu, hakuhi na Eni-Rogeli. Nake agĩta ariũ a ithe othe, na nĩo ariũ a mũthamaki, na andũ othe a Juda arĩa maarĩ anene a nyũmba ya ũthamaki, <sup>10</sup> no ndaigana gwĩta Nathani ũrĩa mũnabii, kana Benaia, kana arangĩri arĩa a mwanya, o na kana mũrũ wa ithe Solomoni.

<sup>11</sup> Nake Nathani akĩũria Bathisheba, nyina wa Solomoni atĩrĩ, “Nĩũguite atĩ Adonija mũrũ wa Hagithu nĩatuĩkĩte mũthamaki, Daudi mwathi witũ atekũmenya?” <sup>12</sup> Na rĩrĩ, reke ngũtaare ũrĩa ũngĩhota kũhonokia muoyo waku na muoyo wa mũrũguo Solomoni. <sup>13</sup> Ũkĩra ũthĩĩ kũrĩ Mũthamaki Daudi ũmwĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki mwathi wakwa, githĩ ndwehĩtĩre kũrĩ nĩĩ, ndungata yaku ũkĩnjĩra atĩrĩ: “Ti-itherũ Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa gĩa ũthamaki?” Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte Adonija atuĩke mũthamaki?’ <sup>14</sup> Ũrĩ o kũu ũkĩaria na mũthamaki, na nĩĩ njũke ndoonye kuo nĩguo njĩkĩre hinya ũguo ũkũmwĩra.”

<sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩthĩĩ kuona mũthamaki ũcio mũkũrũ kanyũmba gake ga thĩĩnĩ, kũrĩa aatun-gatagĩrwo nĩ Abishagi ũrĩa Mũshunami. <sup>16</sup> Bathisheba akĩĩnamĩrĩra, agĩturia ndu mbere ya mũthamaki.

Nake mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Ũkwenda atĩa?”

<sup>17</sup> Akĩmũcookeria atĩrĩ, “Mwathi wakwa, wee mwene nĩwehĩtĩre harĩ nĩĩ ndungata yaku na rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai waku, ũkiuga atĩrĩ: ‘Solomoni mũrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene.’ <sup>18</sup> No rĩrĩ, Adonija nĩatuĩkĩte mũthamaki, na wee mũthamaki mwathi wakwa ndũmenyete ũhoro ũcio. <sup>19</sup> Nĩarutĩte igongona inene rĩa ng'ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng'onde, na ageeta

ariũ a mũthamaki othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Joabu ũrĩa mũnene wa mbũtũ cia ita, no ndetĩte Solomoni ndungata yaku. <sup>20</sup> Mũthamaki mwathi wakwa, andũ a Isiraeli othe nĩwe macũthĩrĩrie, nĩguo ũmamenyithie nũũ ũgaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene thuutha waku wee mũthamaki, mwathi wakwa. <sup>21</sup> Kwaga ũguorĩ, rĩrĩa mũthamaki mwathi wakwa agaakoma ahurũke hamwe na maithe make, nĩ na mũrũ wakwa Solomoni tũgaatuuo ta andũ ageri ngero.”

<sup>22</sup> Hĩndĩ ĩrĩa aaragia na mũthamaki, Nathani ũrĩa mũnabii agĩkinya. <sup>23</sup> Nao makĩra mũthamaki atĩrĩ, “Mũnabii Nathani arĩ haha.” Nĩ ũndũ ũcio Nathani agĩthiĩ mbere ya mũthamaki, akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ.

<sup>24</sup> Nathani akĩũria atĩrĩ, “Wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩũtuĩte atĩ Adonija nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha waku, na atĩ nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene? <sup>25</sup> Ũmũthĩ nĩaikũrũkĩte na akaruta igongona inene rĩa ng’ombe nyingĩ, na njaũ noru, na ng’ondũ. Na ageeta ariũ a mũthamaki othe, na anene a thigari othe, na Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai. Rĩu nĩ kũrĩa maraarĩa na makanyua marĩ hamwe nake, makiugaga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Adonija arotũũra nginya tene!’ <sup>26</sup> No rĩrĩ, nĩ ndungata yaku, na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na ndungata yaku Solomoni ndanatwĩta. <sup>27</sup> Ũndũ ũyũ-rĩ, nĩ mũthamaki mwathi wakwa wĩkĩte atamenyithĩtie ndungata ciake nũũ ũgũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa mũthamaki mwathi wakwa thuutha wake?”

### *Daudi Gũtua Solomoni Mũthamaki*

<sup>28</sup> Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Ītai Bathisheba oke.” Nĩ ũndũ ũcio Bathisheba agĩũka harĩ mũthamaki, akĩrũgama mbere yake.

<sup>29</sup> Nake mũthamaki akĩhĩta, akiuga atĩrĩ: “O ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, ũrĩa wanaahonokia kuuma

mathĩna-inĩ mothe, <sup>30</sup> ti-itherũ ũmũthĩ nĩguo ngũhin-gia ũrĩa ndehĩtire kũrĩ we na rĩitwa rĩa Jehova Ngai wa Isiraeli, ngĩkwĩra atĩrĩ: Solomoni mūrũguo nĩwe ũgaatuĩka mũthamaki thuutha wakwa, na nĩwe ũgaikarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene handũ hakwa.”

<sup>31</sup> Nike Bathisheba akĩinamĩrĩra, agĩturumithia ũthiũ thĩ, na agĩtura ndu mbere ya mũthamaki, akiuga atĩrĩ, “Mũthamaki mwathi wakwa Daudi arotũũra nginya tene!”

<sup>32</sup> Mũthamaki Daudi akiuga atĩrĩ, “Itai Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mūrũ wa Jehoiada moke.” Rĩrĩa mookire mbere ya mũthamaki, <sup>33</sup> akĩmeera atĩrĩ, “Thiĩĩ na ndungata cia mwathi wanyu na mũhaicie Solomoni mūrũ wakwa igũrũ rĩa nyũmbũ yakwa, mũmũikũrũkie nginya Gihoni. <sup>34</sup> Mũrĩ kũu, mũreke Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na Nathani ũrĩa mũnabii mamũitĩrĩrie maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli. Ningĩ mũhuhe karumbeta, na mwanĩrĩre atĩrĩ, ‘Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya tene!’ <sup>35</sup> Ningĩ mũcooke mwambate nake, oke aikarĩre gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene, na athamake handũ hakwa. Nĩndĩmũthuurĩte aathanage Isiraeli na Juda.”

<sup>36</sup> Benaia mūrũ wa Jehoiada agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ameni! Jehova, Ngai wa mũthamaki mwathi wakwa arotũma gũtuĩke guo. <sup>37</sup> O ta ũrĩa Jehova akoretwo arĩ hamwe na mũthamaki mwathi wakwa, aroikara hamwe na Solomoni na atũme wathani wake ũnenehe gũkĩra wathani wa mũthamaki mwathi wakwa Daudi!”

<sup>38</sup> Tondũ ũcio Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mūrũ wa Jehoiada, hamwe na Akerethi na Apelethi,<sup>†</sup> magĩkũrũka, makĩhaicia

---

<sup>†</sup> 1:38 Akerethi na Apelethi maarĩ thigari iria ciarũgamagĩrĩra Daudi.

Solomoni nyũmbũ ya Mũthamaki Daudi, makĩmumagaria nginya Gihoni. <sup>39</sup> Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai akĩruta rũhĩa rwa maguta kuuma hema-inĩ ĩrĩa nyamũre<sup>‡</sup> na agĩtĩrĩria Solomoni. Ningĩ makĩhuha karumbeta, nao andũ othe makĩanĩrĩra, makiuga atĩrĩ, “Mũthamaki Solomoni arotũũra nginya tene!” <sup>40</sup> Andũ othe makĩambata mamũrũmĩrĩre, makĩhuhaga mĩtũrirũ me na gĩkeno kĩnene, nginya thĩ ĩgĩthingitha nĩ mũrurumo.

<sup>41</sup> Adonija na ageni othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩigua mũrurumo ũcio rĩrĩa maarĩ hakuhĩ kũrĩkia iruga riao. Rĩrĩa maiguire mũgambo wa karumbeta, Joabu akĩũria atĩrĩ, “Inegene rĩu rĩothe rĩrĩ itũũra-inĩ nĩ rĩa kĩ?”

<sup>42</sup> O akĩaragia-rĩ, Jonathani mũrũ wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai agĩkinya. Adonija akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya thĩinĩ. Mũndũ wa bata tawe no nginya akorwo nĩ ũhoru mwega aatũrehere.”

<sup>43</sup> Jonathani agĩcookia atĩrĩ; “Aca ti ũguo! Mũthamaki Daudi mwathi witũ nĩatuĩte Solomoni mũthamaki. <sup>44</sup> Mũthamaki nĩoimagarĩtie Solomoni hamwe na Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii, na Benaia mũrũ wa Jehoiada, na Akerethi na Apelethi, na nĩmahaicĩtie Solomoni nyũmbũ ya mũthamaki, <sup>45</sup> na rĩrĩ, Zadoku ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai, na Nathani ũrĩa mũnabii nĩmamũitĩrĩrie maguta kũu Gihoni atuĩke mũthamaki. Kuuma hau nĩmambatĩte makiugagĩrĩria, narĩo itũũra rĩothe rĩkamaamũkĩria. Rĩu nĩrĩo inegene rĩrĩa mũraigua. <sup>46</sup> O na ningĩ, Solomoni nĩaikarĩire gĩtĩ gĩa ke kĩa ũnene gĩa ũthamaki. <sup>47</sup> Ningĩ atongoria a ũthamaki nĩmokĩte gũcookeria Mũthamaki Daudi, mwathi witũ, ngaatho, makoiga atĩrĩ: ‘Ngai waku arotũma rĩitwa rĩa Solomoni

---

<sup>‡</sup> 1:39 Īno nĩ hema ĩria Daudi aakire ya kũiga ithandũkũ rĩa Maathani, no ti Hema-ya-Gütũnganwo ĩria yarĩ Gibeoni (3:4; 2Sam 6:17).

rĩgĩe na ngumo gũkĩra rĩaku, nague ũthamaki wake ũroneneha gũkĩra waku!’ Nake mũthamaki nĩainamĩrĩra na aakĩgooca arĩ o gĩtanda-inĩ, <sup>48</sup> oiga atĩrĩ, ‘Jehova Ngai wa Isiraeli arogoocwo, ũrĩa wĩtĩkĩrĩtie maitho makwa meyonere mwana ũmwe wakwa agĩkarĩra gĩtĩ gĩakwa kĩa ũnene ũmũthĩ.’”

<sup>49</sup> Hĩndĩ ĩyo ageni othe a Adonija makĩmaka, magĩũkĩra, magĩĩthĩra, o mũndũ na njĩra yake. <sup>50</sup> No rĩrĩ, Adonija, nĩ ũndũ wa gwĩtigĩra Solomoni, agĩthĩ akĩĩnyĩitĩrĩra hĩa cia kĩgongona. <sup>51</sup> Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩmenyithio atĩrĩ, “Adonija nĩaretigĩra Mũthamaki Solomoni, na nĩenyi-itĩrĩire hĩa cia kĩgongona. Aroiga atĩrĩ, ‘Mũthamaki Solomoni nĩehĩte harĩ nĩ ũmũthĩ anjĩire atĩ ndekũũraga ndungata yake na rūhiũ rwa njora.’”

<sup>52</sup> Solomoni agĩcookia atĩrĩ, “Angĩona atĩ nĩ mũndũ wagĩrĩire, gũtirĩ rūcuĩrĩ rwake rwa mũtwe rūkaagũa thĩ; no angĩoneka na ũũru no agaakua.” <sup>53</sup> Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩtũma andũ, nao makĩmũikũrũkia kuuma kĩgongona-inĩ. Adonija akĩinamĩrĩra harĩ Mũthamaki Solomoni, nake Solomoni akĩmwĩra atĩrĩ, “Inũka gwaku mũciĩ.”

## 2

### *Daudi Gũtaara Solomoni*

<sup>1</sup> Rĩrĩa ihinda rĩa Daudi rĩakuhĩrĩrĩre rĩa gũkua-rĩ, agĩatha mũriũ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ,

<sup>2</sup> “Rũ ndĩ hakuhĩ gũthĩ na njĩra ĩrĩa ĩgeragwo nĩ andũ othe a thĩ; nĩ ũndũ ũcio-rĩ, gĩa na hinya, wonanie atĩ ũrĩ mũndũ mũrũme ki, <sup>3</sup> na ũmenyagĩrĩre ũrĩa Jehova Ngai waku endaga: Ũthiige na njĩra ciake, na ũmenyagĩrĩre ĩrĩra cia watho wake wa kũrũmĩrĩrwo na maathani make, na mawatho make na maũndũ marĩa endaga, o ta ũrĩa maandikĩtwo Watho-inĩ wa Musa, nĩgeetha ũgaacĩre

maündũ-inĩ mothe marĩa ũrĩkaga na kũrĩa guothe ũrĩthi-  
iaga, <sup>4</sup> nĩgeetha Jehova atũũrie kĩĩranĩro kĩa aanjĩĩire,  
akiuga ũũ: ‘Njiaro ciaku ingĩkaamenyerera mĩtũũire  
wacio, na ithiige irĩ na wĩhokeku mbere yakwa na ngoro  
ciao ciothe, na meciiria macio mothe, gwaku gũtikaga  
mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli.’

<sup>5</sup> “Rĩu wee mwene nĩũĩ ũrĩa Joabu mũrũ wa Zeruia  
aanjĩkire, na ũrĩa eekire anene eerĩ a mbũtũ cia ita cia  
Isiraeli, nĩo Abineri mũrũ wa Neri, na Amasa mũrũ wa  
Jetheri. Nĩamooragire, agĩta thakame yao hĩndĩ ya thayũ,  
o taarĩ hĩndĩ ya mbaara, nayo thakame iyo ikĩgĩa mũcibi-  
inĩ wake wa njohero, na iraatũ-inĩ cia magũrũ make.  
<sup>6</sup> ĩka ũrĩa ũkuona kwagĩĩire kũringana na ũũgĩ waku, no  
ndũkanareke mĩtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ ũkinye mbĩrĩra-  
inĩ na thayũ.

<sup>7</sup> “No ariũ a Barizilai wa Gileadi ũmatugage wega, na  
ũreke matũike amwe a arĩa mũrĩrĩaga nao metha-inĩ  
yaku. Nĩo mandũgamĩĩire rĩrĩa ndooragĩra mũrũ wa  
thoguo Abisalomu.

<sup>8</sup> “Na ũrĩrikane Shimei mũrũ wa Gera, ũrĩa Mũben-  
jamini kuuma Bahurimu, arĩ gũkũ nawe, na nĩwe wan-  
umire na irumi ndũrũ mũthenya ũrĩa ndaathiiaga Ma-  
hanaimu. Rĩrĩa ookire kũndũnga hau Jorodani, nĩn-  
dehĩtire kũrĩ we na rĩĩtwa rĩa Jehova, ngĩmwĩra atĩrĩ,  
‘Ndigakũũraga na rũhiũ rwa njora.’ <sup>9</sup> No rĩrĩ, tiga kuona  
ta atarĩ na ihĩtia. Wee ũrĩ mũndũ mũũgĩ; nĩũkamenya  
ũrĩa ũkaamwĩka. Ndũkanareke mĩtwe ũcio wake ũrĩ mbuĩ  
ũgaathikwo ũtarĩ na thakame.”

<sup>10</sup> Na rĩrĩ, Daudi akĩhurũka hamwe na maithe  
make, na agĩthikwo thĩinĩ wa Itũũra inene rĩa Daudi.

<sup>11</sup> Aathamakĩire Isiraeli mĩaka mĩrongo ĩna: mĩaka  
mũgwanja aathamakire arĩ Hebironi, nayo mĩaka mĩrongo  
ĩtatũ na ĩtatũ agĩthamaka arĩ Jerusalemu. <sup>12</sup> Nĩ ũndũ ũcio

Solomoni agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa ithe Daudi, naguo wathani wake ũkĩhaanda, ũkĩrũma biũ.

*Ũthamaki wa Solomoni Kwĩhaanda*

<sup>13</sup> Na rĩrĩ, Adonija mũrũ wa Hagithu, agĩthiĩ harĩ Bathisheba nyina wa Solomoni. Bathisheba akĩmũũria atĩrĩ, “Ũũkĩte na thayũ?”

Nake agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, ndooka na thayũ.” <sup>14</sup> Agĩcooka akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na ũndũ ngũkwĩra.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Njĩra.”

<sup>15</sup> Agĩkiuga atĩrĩ, “O ta ũrĩa wee ũũĩ-rĩ, ũthamaki ũyũ warĩ wakwa. Andũ a Isiraeli othe nĩ nĩ meetagĩrĩra ndũike mũthamaki wao. No maũndũ makĩgarũrũka, naguo ũthamaki nĩũthiĩte kũrĩ mũrũ wa Baba; tondũ ũheanĩtwo kũrĩ we nĩ Jehova. <sup>16</sup> Na rĩrĩ, ndĩ na ihooya ngwenda gũkũhooya, na ndũkarege.”

Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “No ũrĩhooye.”

<sup>17</sup> Agĩthiĩ na mbere, akiuga atĩrĩ, “Itĩkĩra kũũria Mũthamaki Solomoni, nĩ ũndũ wee ndangĩkũregera, aahe Abishagi ũrĩa Mũshunami atuĩke mĩtumia wakwa.”

<sup>18</sup> Bathisheba agĩcookia atĩrĩ, “Nĩ wega, nĩ ngũk-warĩrĩria harĩ mũthamaki.”

<sup>19</sup> Rĩrĩa Bathisheba aathiire kũrĩ Mũthamaki Solomoni akamũhe ũhoru wa Adonija-rĩ, mũthamaki agĩũkĩra na igũrũ akĩmũtũnga, akĩmũinamĩrĩra, na agĩkarĩra gĩtĩ gĩake kĩa ũnene. Akĩrehithĩria nyina gĩtĩ kĩa ũnene, nake nyina akĩmũikara guoko gwake kwa ũrĩo.

<sup>20</sup> Nake nyina akiuga atĩrĩ, “Ndĩ na kaũndũ kanini ngwenda gũkũhooya, na ndũkae kũrega.”

Mũthamaki akĩmũcookeria atĩrĩ, “Maitũ, ũria ndikũrega.”

<sup>21</sup> Nĩ ũndũ ũcio nyina akiuga atĩrĩ, “Reke Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ mũrũ wa thoguo Adonija.”

<sup>22</sup> Mũthamaki Solomoni akĩĩra nyina atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩgũtũma ũrie Abishagi ũrĩa Mũshunami ahikio nĩ Adonija? Ndũkĩmũũrĩrie ũthamaki o nago, o na ti we ũkĩrĩ mũkũrũ kũrĩ nĩ, ĩĩ-ni, ũgĩtuĩke wake, na wa Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai na wa Joabu mũrũ wa Zeruia!”

<sup>23</sup> Hĩndĩ ĩyo Mũthamaki Solomoni akĩĩhĩta na rĩĩtwa rĩa Jehova, akiuga ũũ: “Ngai arooherithia o na anjĩhĩre mũno, aakorwo Adonija ndekũrĩha na muoyo wake nĩ ũndũ wa ũndũ ũcio orĩtie! <sup>24</sup> Na rĩrĩ, ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, o we ũtũmĩte ngaacĩre ũthamaki-inĩ wa baba, Daudi, na agetĩkĩra nduĩke wa rũciaro rwa nyũmba ya ũthamaki, o ta ũrĩa eranĩire-rĩ, Adonija no ekũũragwo ũmũthĩ!” <sup>25</sup> Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada, nake agĩthĩĩ akĩgũtha Adonija, akĩmũũraga.

<sup>26</sup> Mũthamaki akĩĩra Abiatharu ũrĩa mũthĩnjĩri-Ngai atĩrĩ, “Cooka mũgũnda-inĩ gwaku kũu Anathothu. Wee wagĩrĩrwo nĩ gũkua, no ndigũkũũraga rĩu, tondũ nĩwaku-uaga ithandũkũ rĩa Mwathani Jehova hĩndĩ ya baba Daudi, na nĩwagwatanĩire na baba moritũ-inĩ make mothe.” <sup>27</sup> Nĩ ũndũ ũcio Solomoni akĩeheria Abiatharu atige gũtuĩka mũthĩnjĩri-Ngai wa Jehova, nakĩo kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aarĩirie kũu Shilo, gĩkonĩĩ nyũmba ya Eli, gĩkĩhinga.

<sup>28</sup> Rĩrĩa ũhoru ũcio wakinyĩire Joabu, ũrĩa waciĩrĩire gwĩka ũũru marĩ na Adonija, o na gũtuĩka ndaanyiĩtanĩire na Abisalomu, akĩũrĩra hema-inĩ ya Jehova na akĩĩnyi-itĩrĩra hĩa cia kĩgongona. <sup>29</sup> Mũthamaki Solomoni akĩĩrwo atĩ Joabu orĩire hema-inĩ ya Jehova na aarĩ hakuhĩ na kĩgongona. Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩatha Benaia mũrũ wa Jehoiada atĩrĩ, “Thĩĩ, ũmũũrage!”

<sup>30</sup> Nĩ ũndũ ũcio Benaia akĩĩngĩra hema ĩyo ya Jehova akĩĩra Joabu atĩrĩ, “Mũthamaki oiga atĩrĩ, ‘Uma na njal!’”

No Joabu agĩcookia atĩrĩ, “Aca, ngũkuĩra haha.”

Benaia agĩcookeria mũthamaki ũhoru, akĩmwĩra atĩrĩ, “Joabu anjĩira ũna na ũna.”

<sup>31</sup> Hĩndĩ iyo mũthamaki agĩatha Benaia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ĩka o ũguo oiga. Mũũrage na ũmũthike, nĩgeetha nĩ na nyũmba ya baba tũthirwo nĩ ihĩtia rĩa thakame ĩrĩa yaitirwo tũhũ nĩ Joabu. <sup>32</sup> Jehova nĩegũtũma acookererwo nĩ thakame ĩrĩa aaitire, tondũ nĩatharĩkĩire andũ eerĩ, na akĩmooraga na rũhiũ rwa njora, baba Daudi atooĩ akĩmooraga marĩ eerĩ, Abineri mũrũ wa Neri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Isiraeli, na Amasa mũrũ wa Jetheri, ũrĩa warĩ mũnene wa mbũtũ cia ita cia Juda, nao maarĩ andũ ega na arũngĩrĩru kũmũkĩra. <sup>33</sup> Ihĩtia rĩu rĩa gũita thakame yao rĩrocookerera Joabu na njiaro ciake nginya tene. No kũrĩ Daudi na njiaro ciake, na nyũmba yake na ũthamaki wake, thayũ wa Jehova ũrogĩa kũrĩ o nginya tene.”

<sup>34</sup> Nĩ ũndũ ũcio Benaia mũrũ wa Jehoiada agĩthĩĩ akĩgũtha Joabu akĩmũũraga, nake agĩthikwo mũgũnda-inĩ wake kũu werũ-inĩ. <sup>35</sup> Mũthamaki akĩnenehia Benaia mũrũ wa Jehoiada akĩmũtua mũnene wa mbũtũ cia ita handũ ha Joabu, na agĩcookia Zadoku atuĩke mũthĩnjĩri-Ngai ithenya rĩa Abiatharu.

<sup>36</sup> Nĩngĩ mũthamaki agĩtũmana Shimei eetwo, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩakĩre nyũmba Jerusalemu na ũtũũre kuo, no ndũkanathiĩ kũndũ kũngĩ. <sup>37</sup> Mũthenya ũrĩa ũkoima kuo ũringe Mũkuru wa Kidironi, ũmenye wega no ũgaakua; nayo thakame yaku nĩngagũcookerera wee mwene.”

<sup>38</sup> Shimei agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega. Ndungata yaku nĩngwĩka o ta ũrĩa mũthamaki mwathi wakwa oiga.” Nake Shimei agĩkara Jerusalemu ihinda iraaya.

<sup>39</sup> No mĩaka ĩtatũ yathira-rĩ, ngombo igĩrĩ cia Shimei ikĩũra igĩthiĩ kwa Akishi, mūrũ wa Maaka, mũthamaki wa Gathu, nake Shimei akĩrwo atĩrĩ, “Ngombo ciaku irĩ Gathu.” <sup>40</sup> Kũigua ũguo-rĩ, Shimei agĩtandĩka ndigiri yake, agĩthiĩ kwa Akishi kũu Gathu gwetha ngombo ciake. Nĩ ũndũ ũcio Shimei agĩthiĩ na agĩcookia ngombo ciake kuuma Gathu.

<sup>41</sup> Rĩrĩa Solomoni eerirwo atĩ Shimei nĩoimĩte Jerusalemu agathiĩ Gathu na agacooka-rĩ, <sup>42</sup> mũthamaki agĩtũmanĩra Shimei, akĩmwĩra atĩrĩ, “Githĩ ndiakwĩhĩtithirie na rĩtwa rĩa Jehova na ngĩgũkaania, ngĩkwĩra atĩrĩ, ‘Mũthenya ũrĩa ũkoimagara ũthiĩ handũ hangĩ, ũmenye kũna no ũgaakua?’ Nawe hĩndĩ ĩyo ũkĩnjookeria atĩrĩ, ‘Ũguo woiga nĩ wega. Nĩ nĩngwathĩka.’” <sup>43</sup> Rĩu-rĩ, nĩ kĩ gĩtũmĩte wage kũhingia mwĩhĩtwa waku harĩ Jehova, na wathĩkĩre watho ũrĩa ndaakũheire?”

<sup>44</sup> Ningĩ mũthamaki akĩra Shimei atĩrĩ, “Wee nĩũũ ngoro-inĩ yaku ũũru ũrĩa wotho wekire baba Daudi. Rĩu Jehova nĩegũtũma ũcookererwo nĩ ũũru waku. <sup>45</sup> No Mũthamaki Solomoni nĩekũrathimwo, nakĩo gĩtĩ kĩa ũnene wa Daudi gĩtũũre gĩkĩgitĩre mbere ya Jehova nginya tene.”

<sup>46</sup> Hĩndĩ ĩyo mũthamaki agĩatha Benaia mūrũ wa Jehoiada, nake agĩthiĩ akĩgũtha Shimei akĩmũũraga.

Ũthamaki naguo ũkĩhaanda ũrũmĩte biũ moko-inĩ ma Solomoni.

### 3

#### *Solomoni Kũhooya Ũũgĩ*

<sup>1</sup> Nake Solomoni akĩgĩa ngwatanĩro na Firaũni, mũthamaki wa bũrũri wa Misiri, na akĩhikia mwarĩ. Akĩmũrehe itũũra inene rĩa Daudi, nginya rĩrĩa aarĩkirie gwaka nyũmba yake ya ũthamaki, na hekarũ ya Jehova,

na rŭthingo rŭrŭa rwathiŭrŭrŭkŭirie Jerusalemu. <sup>2</sup> Na rŭrŭ, andŭ no maarutagŭira magongona kŭndŭ kŭrŭa gŭtŭŭgŭiru, tondŭ gŭtiarŭ hekarŭ yaakŭirwo rŭitwa rŭa Jehova hŭndŭ iyo. <sup>3</sup> Solomoni nŭonanirie wendo wake kŭrŭ Jehova nŭ ũndŭ wa gŭthiŭ na mŭthiŭre ya kŭrŭira na watho wa ithe Daudi, tiga rŭrŭ, nŭarutagŭira magongona na agacinŭira ũbumba kŭndŭ kŭrŭa gŭtŭŭgŭiru.

<sup>4</sup> Mŭthamaki agŭthiŭ Gibeoni kŭruta magongona, nŭgŭkorwo kŭu nŭkuo kŭndŭ kŭrŭa gŭtŭŭgŭiru gwekŭrŭirwo mŭno, na Solomoni akŭrutŭira magongona ngiri ũmwe ma njino kŭgongona-inŭ kŭu. <sup>5</sup> Nakuo kŭu Gibeoni Jehova akiumŭrŭira Solomoni ũtukŭ kŭroto-inŭ, nake Ngai akŭmwŭira atŭrŭ, “Hooya o kŭrŭa gŭothe ũngŭenda ngŭhe.”

<sup>6</sup> Nake Solomoni agŭcookia atŭrŭ, “Nŭwonirie baba Daudi ndungata yaku ũtugi mŭnene, tondŭ aarŭ mwŭhokeku harŭ we, na aarŭ mŭthingu, na mŭrŭngŭrŭiru ngoro-inŭ. Nŭŭthiŭite na mbere kŭmuonia ũtugi ũcio mŭnene, na nŭŭmŭheete mŭriŭ wa gŭikarŭira gŭtŭ gŭake kŭa ũnene ũmŭthŭ.

<sup>7</sup> “Na rŭrŭ, Wee Jehova Ngai wakwa nŭŭtuŭite ndungata yaku mŭthamaki handŭ ha baba Daudi. No niŭ ndŭ o mwana mŭnini\* na ndirŭ na ũmenyo wa kŭruta wŭira wakwa. <sup>8</sup> Ndungata yaku ŭrŭ haha gatagatŭ ka andŭ aya wee wŭthuurŭire, nao nŭ andŭ aingŭ matangŭgereka na matangŭtarŭka. <sup>9</sup> Nŭ ũndŭ ũcio he ndungata yaku ngoro ŭrŭ na ũmenyo wa gŭthamakŭira andŭ aku, na gŭkŭŭrana wega na ũŭru. Tondŭ-rŭ, nŭŭ ũngŭhota gŭthamakŭira andŭ aya aku aingŭ ũŭ?”

<sup>10</sup> Jehova nŭakenire nŭ ũndŭ wa Solomoni kŭmŭŭria ũndŭ ũcio. <sup>11</sup> Nŭ ũndŭ ũcio Ngai akŭmwŭira atŭrŭ, “Kuona ũguo nŭguo wahooya, na ndŭnahooya ũingŭhŭrio matukŭ

---

\* 3:7 Solomoni aarŭ ta wa mŭika mŭrongo ŭrŭ akŭambŭrŭria gŭthamaka.

ma gūtũūra muoyo, kana ūtonga waku wee mwene, o na kana thũ ciaku iniinwo, no wahooya ūmenyo wa kūrūgamĩrĩra kĩhoo-to-rĩ, <sup>12</sup> nĩngwĩka o ūguo wahooya. Nĩngũkũhe ngoro ĩ na ūũgĩ na gũkũũrana, nĩguo gũtuĩke atĩ gũtirĩ kwagĩa mũndũ ūngĩ tawe, na gũtirĩ hĩndĩ gũkaagĩa ūngĩ tawe. <sup>13</sup> O na ningĩ nĩngũkũhe maũndũ marĩa ūtanahooya, na nĩmo ūtonga hamwe na gĩtĩo, nĩgeetha matukũ marĩa mothe ūgūtũūra muoyo, gũtikanagĩe mũthamaki ūngĩ ūiganaine nawe. <sup>14</sup> Na ūngĩthiia na mũthĩire yakwa, na wathĩkagĩre kĩrĩra na watho wakwa, ta ūrĩa thoguo Daudi eekire, nĩngakũhe matukũ maingĩ ma gūtũūra muoyo.” <sup>15</sup> Hĩndĩ ĩyo Solomoni agĩũkĩra toro, akĩmenya atĩ kũ kĩarĩ kĩroto.

Agĩcooka Jerusalemu, agĩthiĩ mbere ya ithandũkũ rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova, na akĩruta igongona rĩa njino na rĩa ngwatanĩro. Ningĩ akĩrugithĩria andũ othe a nyũmba ya mũthamaki iruga.

### *Itua rĩa Ūũgĩ*

<sup>16</sup> Thuutha ūcio andũ-a-nja eerĩ a maraya magĩũka kũrĩ mũthamaki, makĩrũgama mbere yake. <sup>17</sup> Ūmwe wao akiuga atĩrĩ, “Mwathi wakwa, mũndũ-wa-nja ūyũ na nĩ tũikaraga nyũmba ĩmwe. Na nĩndĩraciarire mwana arĩ ho. <sup>18</sup> Mĩthenya ĩtatũ thuutha wa gũciara mwana, mũndũ-wa-nja ūyũ o nake araciara mwana. Tũraarĩ o ithuĩ eerĩ; gũtirarĩ mũndũ ūngĩ thĩinĩ wa nyũmba ĩyo, tĩga o ithuĩ ithuerĩ.

<sup>19</sup> “Ūtukũ-rĩ, mũndũ-wa-nja ūyũ arakomera mwana wake, arakua. <sup>20</sup> Nĩ ūndũ ūcio arookĩra ūtukũ gata-gatĩ, areheria mwana wakwa harĩ nĩ, rĩrĩa nĩ ndungata yaku ndĩrarĩ toro. Aramũiga gĩthũri-inĩ gĩake, na araiga mũrũwe gĩthũri-inĩ gĩakwa arĩ mũkuũ. <sup>21</sup> Rũciinĩ rũrũ rũngĩ, ngĩũkĩra nĩguo nyongithie mwana wakwa, ndĩrona

nĩ mũkuũ! No rĩrĩa ndĩramũrorire wega na ũtheri wa rūciinĩ, ndĩrona atĩ ũcio ti mwana ũrĩa ndaciarĩte.”

<sup>22</sup> Mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe mwana wakwa; ũyũ mũkuũ nĩwe waku.”

No ũcio wa mbere akĩrega biũ, akiuga atĩrĩ, “Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na ũyũ ũrĩ muoyo nĩwe wakwa.” Nĩ ũndũ ũcio magĩkararania mbere ya mũthamaki.

<sup>23</sup> Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ũyũ aroiga atĩrĩ, ‘Mwana wakwa nĩwe ũrĩ muoyo na waku nĩwe mũkuũ,’ o rĩrĩa ũrĩa ũngĩ aroiga atĩrĩ, ‘Aca! Ũyũ mũkuũ nĩwe waku, na wakwa nĩ ũyũ ũrĩ muoyo.’”

<sup>24</sup> Ningĩ mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Ndeherai rūhiũ rwa njora.” Nĩ ũndũ ũcio makĩrehera mũthamaki rūhiũ rwa njora. <sup>25</sup> Nake agĩathana, akiuga atĩrĩ: “Mwana ũyũ ũrĩ muoyo nĩatinanio maita meerĩ, nuthu iheo mũndũ-wa-nja ũmwe, na nuthu iyo ingĩ iheo mũndũ-wa-nja ũcio ũngĩ.”

<sup>26</sup> Mũndũ-wa-nja ũrĩa mwana wake aarĩ muoyo akĩringwo nĩ tha nĩ ũndũ wa mwana wake, akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Ndagũthaitha mwathi wakwa, mĩnengere mwana ũyũ ũrĩ muoyo, tiga kũmũũraga!”

No ũcio ũngĩ akiuga atĩrĩ, “Ndegũtuĩka waku kana wakwa. Nĩatinanio maita meerĩ!”

<sup>27</sup> Nake mũthamaki agĩtua ciira atĩrĩ, “Nengerai mũndũ-wa-nja ũyũ wa mbere mwana ũyũ ũrĩ muoyo. Mũtikamũũrage; nĩwe nyina.”

<sup>28</sup> Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli maiguire ũrĩa mũthamaki aatua ciira ũcio, magĩtigĩra mũthamaki tondũ nĩmoonire aarĩ na ũũgĩ mũingĩ kuuma kũrĩ Ngai wa gũtua ciira na kihooto.

<sup>1</sup> Nĩ ùndũ ùcio Solomoni agĩthamaka Isiraeli guothe.  
<sup>2</sup> Aya nĩo maarĩ anene ake:

Azaria mũrũ wa Zadoku aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai;\*  
<sup>3</sup> nao Elihorefu na Ahija, ariũ a Shisha, nĩo maarĩ  
aandiki-marũa;  
na Jehoshafatu mũrũ wa Ahiludu, ùrĩa waandikaga  
maùndũ ma ihinda rĩu;  
<sup>4</sup> nake Benaia mũrũ wa Jehoiada nĩwe warĩ mũnene wa  
mbũtũ cia ita;  
nao Zadoku na Abiatharu maarĩ athĩnjĩri-Ngai;  
<sup>5</sup> nake Azaria mũrũ wa Nathani nĩwe warĩ mũrũgamĩrĩri  
wa anene a ng'ongo;  
nake Zabudu mũrũ wa Nathani aarĩ mũthĩnjĩri-Ngai na  
mũtaari wa mũthamaki;  
<sup>6</sup> nake Ahisharu aarĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba ya  
mũthamaki;  
nake Adoniramumu mũrũ wa Abida aarĩ mũrũgamĩrĩri wa  
arĩa maarutithagio wĩra na hinya.

<sup>7</sup> Ningĩ Solomoni aarĩ na abarũthi ikũmi na eerĩ arĩa  
marũgamĩrĩire ng'ongo ciothe cia Isiraeli, na nĩo maare-  
haga irio cia kũrĩo nĩ mũthamaki na andũ a nyũmba  
ya mũthamaki. O ùmwe wao aarehaga irio cia kũigana  
mweri ùmwe thĩinĩ wa mwaka. <sup>8</sup> Maya nĩmo marĩitwa ma  
abarũthi acio:

Beni-Huri nĩwe warũgamĩrĩire bũrũri ùrĩa ùrĩ irĩma wa  
Efiraimu;  
<sup>9</sup> na Beni-Dekeri akarũgamĩrĩra Makazu, na Shaalu-  
bimu, na Bethi-Shemeshu, na Eloni-Bethihanani;

---

\* 4:2 Azaria nĩwe warĩ mũthĩnjĩri-Ngai mũnene hĩndĩ ya Mũthamaki  
Solomoni.

- <sup>10</sup> nake Beni-Hesedi akarũgamĩrĩra Arubothu (Soko na bũrũri wothe wa Heferi warĩ wake);
- <sup>11</sup> na Beni-Abinadabu akarũgamĩrĩra Nafathu-Dori (nake nĩwe wahikĩtie Tafathu mwarĩ wa Solomoni);
- <sup>12</sup> na Baana mũrũ wa Ahiludu akarũgamĩrĩra Taanaka, na Megido, na Bethi-Shani guothe kũrigania na Zarethani mũhuro wa Jezireeli, kuuma Bethi-Shani nginya Abeli-Mehola kũng'ethera Jokimeamu;
- <sup>13</sup> Nake Beni-Geberi akarũgamĩrĩra Ramothu-Gileadi (itũũro cia Jairu mũrũ wa Manase kũu Gileadi ciarĩ ciake, o hamwe na ng'ongo cia Arigobu kũu Bashani, o na matũũra manene makuo mĩrongo itandatũ maarigiciĩrio na thingo, na maarĩ na ihingo ciarĩ na mĩgĩiko ya gĩcango);
- <sup>14</sup> o nake Ahinadabu mũrũ wa Ido akarũgamĩrĩra Mahanaimu;
- <sup>15</sup> na Alimaazu akarũgamĩrĩra Nafitali (nake aahikĩtie Basemathu mwarĩ wa Solomoni);
- <sup>16</sup> na Baana mũrũ wa Hushai akarũgamĩrĩra Asheri na Alothu;
- <sup>17</sup> nake Jehoshafatu mũrũ wa Parua akarũgamĩrĩra Isakaru;
- <sup>18</sup> nake Shimei mũrũ wa Ela akarũgamĩrĩra Benjamini;
- <sup>19</sup> na Geberi mũrũ wa Uri akarũgamĩrĩra Gileadi (bũrũri wa Sihoni mũthamaki wa Aamori, na bũrũri wa Ogu mũthamaki wa Bashani). Nowe wiki warĩ barũthi wa gwatha rũgongo rũu.

*Mahũthĩro ma Solomoni ma o Mũthenya*

<sup>20</sup> Andũ a Juda na a Isiraeli maarĩ aingĩ mũno ta mũthanga wa iria-inĩ. Maarĩaga, na makanyua, na magakena. <sup>21</sup> Nake Solomoni nĩathamakĩire mothamaki mothe kuuma Rũũĩ rwa Farati nginya bũrũri wa Afilisti, o nginya mũhaka-inĩ wa Misiri. Mabũrũri macio nĩmamũrehagĩra

igooti na magĩtũũra maathagwo nĩ Solomoni matukũ make mothe.

<sup>22</sup> Mahũthĩro ma Solomoni ma o mũthenya maarĩ maya: kori mĩrongo ĩtatũ<sup>†</sup> cia mũtu ũrĩa mũhinyu mũno, na kori mĩrongo ĩtandatũ<sup>‡</sup> cia mũtu, <sup>23</sup> ng'ombe ikũmi cia gũtuĩrwo, na ng'ombe mĩrongo ĩĩrĩ cia rũũru, na ng'onde na mbũri igana rĩmwe, na thiiya, na thwariga, na thwara, o na nyoni iria noru cia mũciĩ iria irĩĩagwo. <sup>24</sup> Nĩgũkorwo nĩwe wathamakagĩra mothamaki mothe marĩa maarĩ ithũĩro rĩa Rũũĩ rwa Farati kuuma Tifisa nginya Gaza, na nĩ kwarĩ na thayũ mĩena yothe. <sup>25</sup> Rĩrĩa rĩothe Solomoni aarĩ muoyo-rĩ, Juda na Isiraeli, kuuma Dani nginya Birishiba, maatũũraga na thayũ o mũndũ mũgũnda-inĩ wake wa mĩthabibũ na mĩkũyũ.<sup>§</sup>

<sup>26</sup> Solomoni aarĩ na ciugũ cia mbarathi cia ita ngiri inya, na mbarathi ngiri ikũmi na igĩrĩ.

<sup>27</sup> Nao anene a ng'ongo, o mũndũ mweri wake nĩarehagĩra Mũthamaki Solomoni mahũthĩro ma kũmũigana hamwe na arĩa othe mookaga metha-inĩ yake. Ningĩ magatigĩrĩra atĩ gũtirĩ kĩndũ o na kĩmwe kĩagaga. <sup>28</sup> Ningĩ nĩmarehaga igeri ciao cia cairi na nyeki, cia kũrĩĩo nĩ mbarathi cia ita na mbarathi icio ingĩ handũ harĩa haagĩrĩire.

### *Ũũgĩ wa Solomoni*

<sup>29</sup> Ngai nĩahaire Solomoni ũũgĩ na ũmenyi mũingĩ mũno wa maũndũ, na ũtaũku waingĩhĩte ta mũthanga ũrĩ hũgũrũrũ-inĩ cia iria. <sup>30</sup> Ũũgĩ wa Solomoni warĩ mĩnene gũkĩra ũũgĩ wa andũ othe a mwena wa irathĩro, o na ũgakĩra ũũgĩ wotha wa andũ a Misiri. <sup>31</sup> Aarĩ mũũgĩ gũkĩra

<sup>†</sup> 4:22 nĩ ta kilo 6,600   <sup>‡</sup> 4:22 nĩ ta kilo 13,200   <sup>§</sup> 4:25 Gũikara rungu rwa mũthabibũ kana mũkũyũ kuonanagia atĩ o nyũmba yarĩ na thayũ, na gũtiarĩ na ũgwati.

mündũ ũngĩ o wothe, gwata Ethani ũrĩa Mũezara, na aarĩ mũũgĩ gũkĩra Hemani, na gũkĩra Kalikoli, na Darida, ariũ a Maholu. Ngumo yake igĩtaamba kũrĩ ndũrĩrĩ iria ciothe ciathiũrũrũkĩirie kũu. <sup>32</sup> Nĩathugundire thimo ngiri ithatũ, na nyĩmbo ciake ciarĩ ngiri ĩmwe na ithano. <sup>33</sup> Nĩataaragĩria ũhoru wa mũkũrĩre wa mĩmera, kuuma mũtarakwa wa Lebanoni o nginya mũthobi ũrĩa ũkũraga thingo-inĩ. Ningĩ nĩarutanaga ũhoru wa nyamũ na nyoni, na nyamũ iria itaambaga thĩ, na thamaki. <sup>34</sup> Andũ a ndũrĩrĩ ciothe nĩmookaga gũthikĩrĩria ũũgĩ wa Solomoni matũmĩtwo nĩ athamaki othe a thĩ, arĩa maiguĩte ũhoru wa ũũgĩ wake.

## 5

### *Kũhaarĩria Gwaka Hekarũ*

<sup>1</sup> Rĩrĩa Hiramũ mũthamaki wa Turo aiguire atĩ Solomoni nĩaitĩrĩirio maguta agatuĩka mũthamaki handũ ha ithe Daudi-rĩ, agĩtũma ndungata ciake kũrĩ Solomoni, tondũ we nĩmatũire marĩ ũrata na Daudi. <sup>2</sup> Nake Solomoni agĩcookeria Hiramũ ndũmĩrĩri ĩno:

<sup>3</sup> “Wee nĩũkũmenya atĩ tondũ wa mbaara iria ciothe cianakora baba, Daudi, ciumĩte mĩena yothe, we ndaa-hotire gwaka hekarũ ĩitanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wake, o nginya rĩrĩa Jehova aigire thũ ciake rungu rwa makinya make. <sup>4</sup> No rĩu Jehova Ngai wakwa nĩaheete ũhurũko mĩena yothe, na gũtirĩ na thũ kana ũgwati. <sup>5</sup> Nĩ ũndũ ũcio nĩnduĩte atĩ nĩngwaka hekarũ ĩitanĩtio na Rĩĩtwa rĩa Jehova Ngai wakwa, o ta ũrĩa Jehova eerire baba Daudi rĩrĩa oigire atĩrĩ, ‘Mũriũ waku ũrĩa ngaikarĩria gĩtĩ kĩa ũnene handũ haku-rĩ, nĩwe ũgaaka hekarũ ĩitanĩtio na Rĩĩtwa rĩakwa.’

<sup>6</sup> “Nĩ ũndũ ũcio athana nĩguo ndemerwo mĩtarakwa ya Lebanoni. Andũ akwa nĩmarĩrutithanagia wĩra na andũ aku, na nĩndĩrĩkũrĩhaga mũcaara wa andũ aku o ta ũrĩa ũngiuga. Wee nĩũũ atĩ tũtirĩ na andũ marĩ na ũmenyo wa gwatũra mbaũ ta andũ a Sidoni.”

<sup>7</sup> Rĩrĩa Hiramũ aigũire ndũmĩrĩri ya Solomoni, agĩkena mũno, akiuga atĩrĩ, “Ũmũthĩ Jehova arogoocwo, nĩgũkorwo nĩaheete Daudi mũriũ mũũgĩ wa gwatha rũrĩrĩ rũrũ rũnene.”

<sup>8</sup> Nĩ ũndũ ũcio Hiramũ agĩtũmana kũrĩ Solomoni, akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnyĩtĩte ndũmĩrĩri ĩrĩa wandũmĩire, na nĩngwĩka ũrĩa wothe ũkwenda harĩ kũrehithia mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera. <sup>9</sup> Andũ akwa nĩmekũmĩkũrũkia kuuma Lebanoni nginya iria-inĩ, na nĩngũmĩkũrũkia na iria yohanĩtio hamwe o nginya harĩa ũkuuga. Nĩngamĩohoranĩria hau, nawe ũmĩoe, ũthĩĩ nayo. Nawe ũkĩĩhingĩrie wendi wakwa na ũndũ wa kũhe nyũmba yakwa ya ũthamaki irio.”

<sup>10</sup> Ũguo nĩguo Hiramũ aathiire na mbere gũtwarĩra Solomoni mĩgogo ya mĩtarakwa na ya mĩthengera ĩrĩa endaga. <sup>11</sup> Nake Solomoni nĩaheaga Hiramũ ngano ya kũrĩno gwake mũciĩ ya kori ngiri mĩrongo ĩrĩ,\* hamwe na mbathi ngiri mĩrongo ĩrĩ† cia maguta ma mĩtamaĩyũ mahihe wega. Solomoni agĩthĩĩ na mbere gwĩka Hiramũ ũguo mwaka o mwaka. <sup>12</sup> Jehova nĩaheire Solomoni ũũgĩ, o ta ũrĩa aamwĩrĩire. Na gũkĩgĩa na thayũ gatagatĩ ka

\* 5:11 nĩ ta kilo 4,400,000 † 5:11 nĩ ta lita 440,000

Hiramu na Solomoni, nao eerĩ magĩthondeka kīrīkanĩro kĩa ũiguano.

<sup>13</sup> Mũthamaki Solomoni akĩandĩkithia aruti wĩra 30,000 na hinya kuuma Isiraeli guothe. <sup>14</sup> Aamatũmaga marĩ ikundi cia andũ ngiri ikũmi o mweri, mathiĩ ituanĩra rĩa wĩra kũu Lebanoni; nĩ ũndũ ũcio magaikaraga mweri ũmwe Lebanoni, na mĩeri iĩrĩ kwao mũciĩ. Adoniramumu nĩwe warĩ mūrũgamĩrĩri wa andũ acio marutithagio wĩra na hinya. <sup>15</sup> Solomoni nĩ aarĩ na andũ 70,000 a gũkuua mĩrigo, na aicũhia a mahiga 80,000 kũu irĩma-inĩ, <sup>16</sup> o ũndũ ũmwe na anyabara 3,300 a kūrũgamĩrĩra wĩra ũcio, na magatongoria aruti acio a wĩra. <sup>17</sup> Mũthamaki agĩathana, nao makĩenja mahiga manene na mega, na maicũhĩtio marĩ ma gwaka mũthingi wa hekarũ. <sup>18</sup> Mabundi ma Solomoni, na ma Hiramumu, na andũ a Gebali, nĩmarengire na makĩhaarĩria mbaũ o na mahiga nĩ ũndũ wa gwaka hekarũ.

## 6

### *Solomoni Gwaka Hekarũ*

<sup>1</sup> Mwaka-inĩ wa magana mana na mĩrongo ĩnana, thu-utha wa andũ a Isiraeli kuuma bũrũri wa Misiri, o mwaka-inĩ wa ĩna wa Solomoni gũthamakĩra Isiraeli, mweri-inĩ wa Zivu, naguo nĩguo mweri wa keerĩ-rĩ,\* Solomoni akĩambĩrĩria gwaka hekarũ ya Jehova.

<sup>2</sup> Hekarũ ĩrĩa Mũthamaki Solomoni aakĩire Jehova yarĩ na ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtandatũ,† na warĩi wa mĩkono mĩrongo iĩrĩ,‡ na ũraihi wa na igũrũ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.§ <sup>3</sup> Gĩthaku kĩa mwena wa mbere wa nyũmba ĩyo nene ya hekarũ nĩkĩongereire warĩi wa

\* 6:1 Mweri wa Zivu nĩguo mweri wa keerĩ wa Kĩyahudi, na nĩguo mweri wa ĩtano kũringana na mĩeri ya rĩu. † 6:2 nĩ ta mita 27 ‡ 6:2 nĩ ta mita 9 § 6:2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5)

hekarũ, nakĩo kĩarĩ kĩa mĩkono mĩrongo ãĩrĩ,\* na gĩgacomoka mĩkono ikũmi† kuuma na mwena wa mbere wa hekarũ. <sup>4</sup> Nake agĩakĩra hekarũ ndirica ngundeeru cia na igũrũ. <sup>5</sup> Nĩakithirie tũnyũmba twa mĩena-inĩ, tũgĩthiũrũkĩria hekarũ yothe tũnyiitanĩte na thingo cia nyũmba ãĩria nene ya hekarũ na cia handũ-harĩa-haamũre ha na thĩinĩ. <sup>6</sup> Ngoroba ya thĩ mũno yarĩ na wariĩ wa mĩkono ãtano,‡ na ya gatagatĩ yarĩ na wariĩ wa mĩkono ãtandatũ,§ na ya gatatũ yarĩ na wariĩ wa mĩkono mũgwanja.\* Nĩathondekire mbako ithiũrũrũkĩirie mwena wa na nja wa hekarũ, nĩgeetha mbaũ iria ndungu cia mwako itigatoonyio thingo-inĩ cia hekarũ.

<sup>7</sup> Hekarũ ãgĩakwo-rĩ, mahiga marĩa maicũhĩirio kwere no mo maahũthĩrirwo, na gũtiarĩ nyondo, kana ithanwa, kana kĩndũ kĩngĩ gĩa kĩgera kĩaiguirwo hau mwako-inĩ wa hekarũ hĩndĩ ãria yothe yaakagwo.

<sup>8</sup> Mũromo wa gũtoonya ngoroba ya thĩ warĩ mwena wa gũthini wa hekarũ; ningĩ nĩ haarĩ na ngathĩ ya kwambata ngoroba ya gatagatĩ na kuuma hau ãgathĩ ngoroba ya gatatũ. <sup>9</sup> Nĩ ãndũ ũcio agĩaka hekarũ na akĩmĩrĩkia, akĩmĩgita na mĩgamba na mbaũ cia mĩtarakwa. <sup>10</sup> Na nĩakĩrĩire tũnyũmba twa rwere tũthiũrũkĩirie hekarũ, ũraihi wa o kamwe warĩ mĩkono ãtano† kũraiha na igũrũ, natuo twanyiitithanĩtio na hekarũ na mĩgamba ya mĩtarakwa.

<sup>11</sup> Kiugo kĩa Jehova nĩgĩakinyĩire Solomoni, akĩirwo atĩrĩ: <sup>12</sup> “Ha ũhoro wa hekarũ ãno ũraaka-rĩ, ũngĩrũmĩrĩra uuge wakwa wa kũrũmĩrĩrwo, na ũrũmie mawatho makwa

---

\* 6:3 nĩ ta mita 9 † 6:3 nĩ ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 6:6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25) § 6:6 nĩ ta mita igĩrĩ na robo ithatũ (2.75) \* 6:6 nĩ ta mita 3 † 6:10 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2.25)

mothe, o na ūmenyerere maathani makwa na ūmathīk-agīre, nīngakūhingīria kīranīro kīrīa ndaaheire thoguo Daudi. <sup>13</sup> Na nīngatūūrānia na andū a Isiraeli, na ndigati-ganīria andū akwa a Isiraeli.”

<sup>14</sup> Nī ūndū ūcio Solomoni agīaka hekarū na akīmīrīkia.

<sup>15</sup> Nake akīhumbīra thingo cia thīinī na mbaū cia mī-tarakwa, ciarītwo kuuma thī ya hekarū nginya igūrū, nakuo thī ya hekarū gūkīarwo mbaū cia mūthengera.

<sup>16</sup> Mwena wa thuutha wa hekarū akīgayania mīkono mīrongo īirī<sup>‡</sup> na mbaū cia mītarakwa kuuma thī nginya igūrū, nīgeetha hekarū-inī hagīe handū haamūre thīinī, hatuīke Harīa-Hatheru-Mūno. <sup>17</sup> Ūraihi wa nyūmba īrīa nene yarī mbere ya kanyūmba kau warī wa mīkono mīrongo īna<sup>§</sup> kūraiha. <sup>18</sup> Hekarū thīinī kwahumbīrītwo na mbaū cia mītarakwa, ciicūhītio magemio mahaana tūbūūthū na mahūa macanūku. Indo ciothe ciarī cia mītarakwa; gūtīarī ihiga o na rīmwe rīonekaga.

<sup>19</sup> Thīinī wa handū-harīa-haamūre, hekarū thīinī nīathondekire handū ha kūigīrīra ithandūkū rīa kīrīkanīro kīa Jehova. <sup>20</sup> Hau thīinī haamūre, ūraihi waho warī mīkono mīrongo īirī,<sup>\*</sup> na wariī wa mīkono mīrongo īirī, na mīkono mīrongo īirī kūraiha na igūrū. Nake nīagemirie mwena wa thīinī na thahabu therie,<sup>†</sup> na ningī akīgemia kīgongona kīu na mbaū cia mītarakwa. <sup>21</sup> Solomoni aahumbīrire hekarū thīinī na thahabu therie, na agīkīrānia irengeeri cia thahabu mbere ya itoonyero rīa hau thīinī haamūre harīa haagemetio na thahabu. <sup>22</sup> Nī ūndū ūcio akīgemia thīinī guothe na thahabu. Ningī nīagemirie kīgongona kīrīa kīarī thīinī wa handū-harīa-haamūre na thahabu.

---

<sup>‡</sup> 6:16 nī ta mita 9   <sup>§</sup> 6:17 nī ta mita 18   <sup>\*</sup> 6:20 nī ta mita 9   <sup>†</sup> 6:20  
Thahabu yarūgamagīrīra riiri wa Ngai.

<sup>23</sup> Hau thīinī haamūre, agīthondeka makerubi meerī na mbaū cia mītamaiyū, ikerubi o rīmwe rīarī rīa mīkono ikūmi<sup>‡</sup> kūraiha na igūrū. <sup>24</sup> Ikerubi rīa mbere rīarī na ithagu rīa mīkono ītano<sup>§</sup> kūraiha, na rīu rīngī mīkono ītano; ūguo nī kuuga mīkono ikūmi kuuma mūthia wa ithagu rīmwe nginya mūthia wa ithagu rīrīa rīngī. <sup>25</sup> Ikerubi rīa keerī o narīo rīarī rīa mīkono ikūmi; makerubi macio meerī nīmaiganaine na makahaanana. <sup>26</sup> Ūraiha wa o ikerubi rīmwe warī wa mīkono ikūmi. <sup>27</sup> Nīaigire makerubi macio kanyūmba ga thīinī mūno ka hekarū, matambūrūkītie mathagu mamō. Ithagu rīa ikerubi rīmwe rīaturumīte rūthingo rūmwe, narīo ithagu rīa ikerubi rīu rīngī rīgaturuma rūthingo rūu rūngī. Na mathagu mamō magaturumanīra gatagatī ga kanyūmba. <sup>28</sup> Nīaagemirie makerubi macio na thahabu.

<sup>29</sup> Thingo-inī iria ciathiūrūrūkīirie hekarū, thīinī wa tūnyūmba twa thīinī na twa na nja, agīcūhia magemio ma makerubi, na ma mītī ya mītende, na ma mahūa macanūku. <sup>30</sup> Ningī akīhumbīra thī ya tūnyūmba twa thīinī na twa nja ya hekarū na thahabu.

<sup>31</sup> Narīo itoonyero rīa hau thīinī haamūre agīthondeka mīrango ya mbaū cia mītamaiyū, nacio buremu ciayo ciarī na mīena ītano. <sup>32</sup> Na mīrango-ini yeerī ya mbaū cia mītamaiyū agīcūhia magemio ma makerubi, na ma mītī ya mītende na ma mahūa macanūku, na akīgemia makerubi na mītī ya mītende na thahabu hūre. <sup>33</sup> O ūndū ūmwe nīathondekire buremu irī na mīena īna cia mītamaiyū cia itoonyero rīa nyūmba irīa nene. <sup>34</sup> Ningī agīthondeka mīrango īirī ya mbaū cia mīthengera, o mūrango warī na icunjī igīrī ciekūnjaga wahingūrwo. <sup>35</sup> Nīacūhirie makerubi, na mītī ya mītende, na mahūa

<sup>‡</sup> 6:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5)    <sup>§</sup> 6:24 nī ta mita igīrī na robo (2:25)

macanũku igũrũ rĩa mĩrango ĩyo, na akĩmĩgemia na thahabu hũũre ĩigananĩirie wega maicũhio-inĩ macio.

<sup>36</sup> Na nĩakire nja ya thĩinĩ na mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie na mũhari ũngĩ ũmwe wa mĩgamba mĩicũhie ya mĩtarakwa.

<sup>37</sup> Mũthingi wa hekarũ ĩyo ya Jehova wakirwo mwaka wa ĩna wa mweri wa Zivu. <sup>38</sup> Mwaka-inĩ wa ikũmi na ũmwe mweri-inĩ wa Bulu, nĩguo mweri wa ĩnana,\* nĩguo hekarũ yarĩkire hamwe na maũndũ mayo mothe kũringana na ũrĩa yerĩtwo yakwo. Aikarire ihinda rĩa mĩaka mũgwanja akĩmĩaka.

## 7

### *Solomoni Gwaka Nyũmba Yake ya Ũthamaki*

<sup>1</sup> No rĩrĩ, Solomoni aambĩrĩria gwaka nyũmba yake ya ũthamaki-rĩ, aaniinire mĩaka ikũmi na ĩtatũ kũrĩkia kũmĩaka. <sup>2</sup> Nĩakire nyũmba ĩngĩ ya ũthamaki yetagwo Nyũmba ya Ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni,\* na yarĩ ya mĩkono igana† kũraiha, na mĩkono mĩrongo ĩtano‡ kwarama, na mĩkono mĩrongo ĩtatũ§ kũraiha na igũrũ. Ningĩ yarĩ na mĩhari ĩna ya itugĩ cia mĩtarakwa iria cianyi-itĩrĩre mĩgamba ya mĩtarakwa. <sup>3</sup> Nyũmba ĩyo yagitirwo na mbaũ cia mĩtarakwa iria ciarĩ igũrũ wa mĩgamba ĩrĩa yaigĩrĩrwo igũrũ wa itugĩ, mĩgamba yothe yarĩ mĩrongo ĩna na ĩtano, o mũhari warĩ na mĩgamba ikũmi na ĩtano. <sup>4</sup> Ndirica ciayo ciekĩrĩtwo igũrũ, igagĩkĩrwo ithatũ ithatũ, ing'ethanĩire. <sup>5</sup> Mĩrango yothe yarĩ na buremu

\* 6:38 Mweri wa Bulu nĩguo mweri wa ĩnana wa Kiyahudi, na nĩguo mweri wa ikũmi kũringana na mĩeri ya rĩu. \* 7:2 Yetagwo Nyũmba ya Ũthamaki ya Mũtitũ wa Lebanoni tondũ yakĩtwo na itugĩ ciabangĩtwo ta mĩtĩ ya mũtitũ.

† 7:2 nĩ ta mita 46 ‡ 7:2 nĩ ta mita 23 § 7:2 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13:5)

cia mĩena ĩna; yekĩrĩtwo mwena wa na mbere ĩtatũ ĩtatũ, ĩng'ethanĩire.

<sup>6</sup> Nĩathondekire gĩthaku kĩa mũhari wa itugĩ, kĩa ũraihi wa mĩkono mĩrongo ĩtano,\* na wariĩ wa mĩkono mĩrongo ĩtatũ.† Mbere yakĩo haarĩ na gĩthaku kĩngĩ, na mbere ya gĩthaku kĩu gĩa keerĩ haarĩ na itugĩ, na hakagitwo igũrũ.

<sup>7</sup> Nĩaakire nyũmba ya gĩtĩ kĩa ũnene, na Nyũmba ya Gũciĩrĩra, kũrĩa aatuithanagĩria ciira. Nake akĩmĩkĩra mbaũ cia mĩtarakwa kuuma thĩ nginya igũrũ. <sup>8</sup> Nayo nyũmba yake ya gũikara ya ũthamaki, yaakĩtwo mwena wa na thuutha, na yaakĩtwo o ta ĩyo ĩngĩ. Nĩngĩ Solomoni nĩaakire nyũmba ĩngĩ ta ĩyo ya ũthamaki, akĩmĩakĩra mwarĩ wa Firaũni ũrĩa aahikĩtie.

<sup>9</sup> Mĩako ĩyo yothē, kuuma mwena wa nja nginya nja ĩrĩa nene, na kuuma mũthingi nginya rwembeya-inĩ, yaakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na makarengererwo na mũthumeno mwena wa na thĩinĩ na wa na nja. <sup>10</sup> Mĩthingi yaakĩtwo na mahiga manene ma mũthemba mwega, mamwe ma mĩkono ikũmi,‡ na mamwe ma mĩkono ĩnana.§ <sup>11</sup> Igũrũ gwakĩtwo na mahiga marĩa mega mũno matinĩtio na gĩthimo, na mbaũ cia mĩtarakwa. <sup>12</sup> Nayo nja ĩrĩa nene yathiũrũrũkiĩrio na rũthingo rwa mĩhari ĩtatũ ya mahiga maicũhie, na mũhari ũmwe wa mĩgamba mĩrengerere ya mĩtarakwa, o ta ũrĩa nja ya hekarũ ya Jehova yatariĩ, na gĩthaku kĩaoyo.

### *Indo cia Hekarũ*

<sup>13</sup> Mũthamaki Solomoni nĩatũmanire Turo nĩgeetha areherwo Huramu, <sup>14</sup> ũrĩa nyina aarĩ mĩtumia wa ndigwa wa mũhĩrĩga wa Nafitali, nake ithe aarĩ wa Turo, nake

\* 7:6 nĩ ta mita 23 † 7:6 nĩ ta mita ikũmi na ithatũ na nuthu (13.5)

‡ 7:10 nĩ ta mita inya na nuthu (4.5) § 7:10 nĩ ta mita ithatũ na nuthu (3.5)

aarĩ mūturi wa icango. Nake Huramu aarĩ mūũgĩ mūno, na akamenya maũndũ mothe ma ũthondeki wa indo cia gĩcango. Nĩookire kūrĩ Mũthamaki Solomoni, na akĩruta mawĩra mothe marĩa aaheirwo.

<sup>15</sup> Nĩathondekire itugĩ igĩrĩ cia gĩcango, o kĩmwe kĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ikũmi na ĩnana,\* na rūrigi rūrĩa rūngĩathiūrũkĩirie gĩtugĩ kĩmwe rwarĩ rwa mĩkono ikũmi na ĩrĩ.† <sup>16</sup> Ningĩ nĩathondekire ciongo cia gĩcango gĩtwekie cia kũigĩrĩra igūrũ rĩa itugĩ icio, o kĩongo kĩmwe kĩarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩtano.‡ <sup>17</sup> Irengeeri igathĩkanĩtio ta mĩnyororo igĩcuurio nĩguo igemie ciongo cia itugĩ icio, irengeeri mũgwanja igekĩrwo kĩongo-inĩ kĩmwe. <sup>18</sup> Nĩathondekire makomamanga mĩhari ĩrĩ ĩkĩ-rigĩicĩria irengeeri icio ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo cia kũgemia ciongo iria ciarĩ igūrũ rĩa itugĩ. O kĩongo agĩgĩka o ũguo. <sup>19</sup> Ciongo iria ciarĩ igūrũ wa itugĩ cia gĩthaku ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka, na ciarĩ na ũraihi wa mĩkono ĩna.§ <sup>20</sup> Ciongo cia itugĩ icio cieri, igūrũ rĩa harĩa hahaanaga ta mbakũri harĩa haari-ganĩtie na irengeeri iria ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo, haarĩ na makomamanga magana meerĩ mekĩrĩtwo mĩhari mĩhari magathiūrũkĩria ciongo icio. <sup>21</sup> Nĩahaandire itugĩ icio gĩthaku-inĩ kĩa hekarũ. Gĩtugĩ kĩa mwena wa gũthini agĩgĩta Jakini, nakĩo kĩa mwena wa gathigathini agĩgĩta Boazu. <sup>22</sup> Ciongo iria ciarĩ igūrũ wa itugĩ icio ciathondeketwo na mũhianĩre wa mahũa ma itoka. Nĩ ũndũ ũcio wĩra wa itugĩ ũkĩrĩka.

<sup>23</sup> Ningĩ agĩaka itangi rĩa gĩthiūrũrĩ rĩa kĩgera gĩtwekie

---

\* 7:15 nĩ ta mita 8 † 7:15 nĩ ta mita ithano na nuthu (5:5) ‡ 7:16 nĩ ta mita igĩrĩ na robo (2:25) § 7:19 nĩ ta mita ĩmwe na robo ithatũ (1.75)

inene mūno rīrīa rīetagwo Karia,\* rīarī rīa mīkono ikūmi† kuuma mwena ūmwe wa rūtiriho nginya ūrīa ūngī, na mīkono ītano‡ kūrāiha na igūrū. Itangi rū rīathimwo na rūrigi gīthiūrūrī kīarīo kīarī kīa mīkono mīrongo ītatū.§  
 24 Mūhuro wa rūtiriho nīrīathiūrūrūkīirio na magemio maahaanaine na tūbūūthū, o mūkono ūmwe tūbūūthū ikūmi. Tūbūūthū tūu twaigītwo mīhari īrī tūgītwekanīrio na Karia kau, tūgītuka kīndū kīmwe nako.

25 Nako Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīa mīhiano ya ndegwa ikūmi na igīrī; ithatū ciacio ciarorete mwena wa gathigathini, na ithatū ikarora mwena wa ithūiro, na ithatū ikarora mwena wa gūthini, na ithatū ikarora mwena wa irathīro. Karia kau kaigīrīrwo igūrū rīacio, nacio ciīga cia na thuutha cia ndegwa icio nīcio ciarorete na kūu thīinī. 26 Ūtugu wa Karia kau waiganaine na wariī wa rūhī.\* Rūtiriho rwako rwatariī ta rūtiriho rwa gīkombe, kana ta gītoka gīcanūku. Karia kau kaiganagīra maaī mbathi ngiri igīrī.†

27 Ningī agīaka makaari ikūmi ma gīcango mangīaguucirio; o gīkaari kīmwe kīarī kīa ūraihi wa mīkono īna,‡ na wariī wa mīkono īna, na ūraihi wa na igūrū wa mīkono ītatū.§ 28 Makaari macio maakītwo ta ūū: maarī na icunjī cia mīena inyiitithanītio na buremu. 29 Iacunjī iria ciarī gatagatī ka buremu, o na buremu cio nyene, ciarī na mīhiano ya mīrūūthi, na ya ndegwa, na ya makerubi. Mwena wa igūrū na wa mūhuro wa mīhiano ya mīrūūthi na ya ndegwa nī gwekīrītwo magemio ma mahūa mature.

\* 7:23 Athīnjīri-Ngai matambīte gūthīi kūruta iruta rīa njino maambaga gwīthamba moko kīarī-inī gīa gīcango (Thaam 30:17-21). † 7:23 nī ta mita inya na nuthu (4:5) ‡ 7:23 nī ta mita igīrī na robo (2:25) § 7:23 nī ta mita ikūmi na ithatū na nuthu (13.5) \* 7:26 nī ta centimita 8 † 7:26 nī ta lita 40,000 ‡ 7:27 nī ta mita īmwe na robo ithatū (1:75) § 7:27 nī ta mita īmwe na robo (1:25)

<sup>30</sup> O gĩkaari kiarĩ na magũrũ mana ma gĩcango, maarĩ na igera cia gĩcango cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na o kĩmwe kiarĩ na kĩaĩ kĩaanyitĩrĩrwo nĩ itugĩ inya iria ciatwekanĩirio na mahũa mature mwena o mwena. <sup>31</sup> Mwena wa thĩinĩ wa gĩkaari kũ kwarĩ na mũromo warĩ na buremu ya gĩthiũrũrĩ ya mũkono ũmwe\* kũrika. Mũromo ũcio warĩ wa gĩthiũrũrĩ, na hamwe na njikarĩro yaguo yarĩ ya mũkono ũmwe na nuthu.† Gũthiũrũrũkĩria mũromo wakĩo nĩ ha kururĩtwo magemio. Iacunjĩ cia mĩena ya gĩkaari kũ nĩciaiganaine mĩena yothe ĩna, na itiarĩ cia gĩthiũrũrĩ. <sup>32</sup> Magũrũ macio mana meekĩrĩtwo rungu rwa icunjĩ cia mĩena, nacio igera cia kũgathĩkania magũrũ cianyitithanĩtio na gĩkaari kũ. Naguo warĩ wa o kũgũrũ warĩ wa mũkono ũmwe na nuthu.‡ <sup>33</sup> Magũrũ macio maathondeketwo ta magũrũ ma ngaari ya ita, nacio igera cia kũgathĩkania kũgũrũ na kũgũrũ kũria kũngĩ, na mĩbara, na mĩringa ya kũgũrũ, na tũgera twa gĩthiũrũrĩ tũria tũkoragwo gatagatĩ ga kũgũrũ, ciothe ciathondeketwo na kĩgera gĩtwekie.

<sup>34</sup> O gĩkaari nĩ kiarĩ na nyitĩro inya, o koine-inĩ nyi-itĩro ĩmwe, icomokete kuuma gĩkaari-inĩ. nĩgũkorwo <sup>35</sup> Mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũ wathiũrũrũkĩirio na mũcibi wa warĩ wa nuthu ya mũkono§ kũrika. Itugĩ na icunjĩ cia mĩena nĩcianyitithanĩtio na mwena wa na igũrũ wa gĩkaari kũ. <sup>36</sup> Nake Huramu agĩkurura mĩhiano ya makerubi, na ya mĩrũũthi, na ya mĩtĩ ya mĩkindũ mĩena-inĩ ya itugĩ, na icunjĩ-inĩ cia mĩena harĩa hothe hangĩonekire, na hagathiũrũrũkĩirio na mahũa mĩena yothe. <sup>37</sup> Ũguo nĩguo aathondekire makaari macio ikũmi. Mothe maatwekeirio handũ hamwe, na makahaanana biũ

\* 7:31 nĩ ta nuthu mita (0.5) † 7:31 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) ‡ 7:32 nĩ ta mita robo ithatũ (0.75) § 7:35 nĩ ta mita robo ĩmwe (0.25)

na makaiganana.

<sup>38</sup> Ningĩ nĩathondekire irai ikũmi cia gĩcango, o kĩmwe kĩaiganagĩra maaĩ mbathi mĩrongo ãna,\* na kĩarĩ kĩa mĩkono ãna† kwarama, o kĩrai kĩmwe gĩkaigĩrĩrwo gĩkaari-inĩ kĩmwe gĩa icio ikũmi. <sup>39</sup> Nĩagire ikaari ithano ciacio mwena wa gũthini wa hekarũ, na ikaari ithano mwena wa gathigathini. Nĩagĩrĩre Karia mwena wa gũthini, agĩkaiga koine-inĩ ya gũthini ya mwena wa irathĩro wa hekarũ. <sup>40</sup> Ningĩ Huramu nĩathondekire irai, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Nĩ ũndũ ũcio Huramu akĩrĩkia wĩra wothe ũrĩa aahetwo arute nĩ Mũthamaki Solomoni thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

- <sup>41</sup> itugĩ icio igĩrĩ;  
na ciongo icio igĩrĩ ciahanaanaga ta mbakũri irĩ igũrũ wa itugĩ icio;  
na irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo iria ciagemetie ciongo icio ciarĩ igũrũ wa itugĩ;
- <sup>42</sup> na makomamanga 400 ma irengeeri iria igĩrĩ ciagathĩkanĩtio ta mĩnyororo (mĩhari ũrĩ ya makomamanga o harĩ kirengeeri kĩmwe ikagemia ciongo icio ciahanaanaga ta mbakũri iria ciarĩ igũrũ wa itugĩ);
- <sup>43</sup> na makaari ikũmi na irai ciamo ikũmi;
- <sup>44</sup> na Karia na mĩhiano ya ndegwa ikũmi na igĩrĩ rungu rwako;
- <sup>45</sup> o na nyũngũ, na icakũri, na mbakũri cia kũminjaminjĩria.

Indo icio ciothe Huramu aathondekeire Mũthamaki Solomoni cia hekarũ ya Jehova ciarĩ cia gĩcango gĩkumuthe gĩkahenia. <sup>46</sup> Mũthamaki aatwekithagĩria indo icio

---

\* 7:38 nĩ ta lita 880 † 7:38 nĩ ta mita imwe na robo ithatũ (1:75)

kūrĩa gwathondekagĩrwo indo cia rĩũmba kũu werũ-inĩ wa Jorodani gatagatĩ ga Sukothu na Zarethani. <sup>47</sup> Solomoni ndaathimire indo icio tondũ ciarĩ nyingĩ mũno; ũritũ wa gĩcango ndwamenyekanire ũrĩa waiganaga.

<sup>48</sup> Ningĩ Solomoni nĩathondekithirie indo ciothe iria ciarĩ thĩinĩ wa hekarũ ya Jehova:

Aathondekire kĩgongona gĩa thahabu;  
na metha ya thahabu ya kũigĩrĩra mĩgate ĩrĩa yaigagwo mbere ya Jehova;

<sup>49</sup> na mĩtĩ ya kũigĩrĩrwo matawa ya thahabu therie (ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũrĩo, na ĩtano ĩkaigwo mwena wa ũmotho, mwena wa mbere wa nyũmba ya na thĩinĩ);<sup>‡</sup>

na wĩra wa magemio wa mahũa ma thahabu, na matawa, na mĩhato;

<sup>50</sup> na iraiĩ cia thahabu therie, na magathĩ ma kũrenga ndaambĩ, na mbakũri cia kũminjaminjĩria, na thaani, na ngĩo cia mwaki;

na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya kanyũmba karĩa kaarĩ thĩinĩ mũno, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, o na icũhĩ cia thahabu cia mĩrango ya nyũmba ĩrĩa nene ya hekarũ.

<sup>51</sup> Rĩrĩa wĩra wothe ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutaga wa gwaka hekarũ ya Jehova wathirire-rĩ, akĩrehithia indo iria ithe Daudi aamũrĩte, nĩcio betha, na thahabu, na indo cia nyũmba, agĩciiga harĩa haigagwo igĩna cia hekarũ ya Jehova.

---

<sup>‡</sup> 7:49 Thĩinĩ wa Hema-ya-Gũtũnganwo gwakoragwo na mĩtĩ o ro ũmwe wa honge mũgwanja wa kũigĩrĩrwo matawa (Thaam 25:31-40; 26:35). Mũthamaki Solomoni niwe waigire mĩtĩ ikũmi ya kũigĩrĩrwo matawa thĩinĩ wa hekarũ.

## 8

*Ithandūkū rĩa Kĩrĩkanĩro Kũrehwo Hekarũ Thĩinĩ*

<sup>1</sup> Ningĩ Mũthamaki Solomoni agĩĩta athuuri a Isiraeli, na atongoria othe a mĩhĩrĩga, na anene a nyũmba cia andũ a Isiraeli moke kũrĩ we Jerusalemu, nĩguo maambatie ithandūkū rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova kuuma Zayuni, Itũũra rĩrĩa inene rĩa Daudi. <sup>2</sup> Nao andũ othe a Isiraeli magĩũka hamwe kũrĩ Mũthamaki Solomoni hĩndĩ ya gĩathĩ kĩa mweri wa Ethanimu, nĩguo mweri wa mũgwanja.

<sup>3</sup> Rĩrĩa athuuri othe a Isiraeli maakinyire-rĩ, athĩnjĩri-Ngai makĩoya ithandūkū rĩu, <sup>4</sup> nao makĩambatia ithandūkū rĩa Jehova hamwe na Hema-ya-Gũtũnganwo, na indo ciothe iria nyamũre ciarĩ thĩinĩ wayo. Nao athĩnjĩri-Ngai na Alawii magĩciambatia, <sup>5</sup> nake Mũthamaki Solomoni na kũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrĩa gĩacemanĩtie harĩ we kĩrĩ mbere ya ithandūkū rĩu, gĩkĩruta igongona rĩa ng'ondũ nyingĩ na ng'ombe nyingĩ mũno, ũũ atĩ itingĩandĩkirwo mũigana wacio kana itarĩke.

<sup>6</sup> Nao athĩnjĩri-Ngai magĩcooka makĩrehe ithandūkū rĩu rĩa kĩrĩkanĩro kĩa Jehova handũ harĩo thĩinĩ wa hekarũ, Handũ-harĩa-Hatheru-Mũno, makĩrĩga rungu rwa mathagu ma makerubi. <sup>7</sup> Makerubi macio maatambũrũkĩtie mathagu mamũ igũrũ rĩa harĩa haigĩtwo ithandūkū rĩu, na makahumbĩra ithandūkū, o na mĩtĩ yarĩo ya kũrĩkuua. <sup>8</sup> Mĩtĩ ĩyo yarĩ mĩraihu mũno, ũndũ mĩthia yayo yoon-agwo nĩ mũndũ arĩ mbere ya Handũ-harĩa-Hatheru, no ndĩonekaga nĩ mũndũ arĩ nja ya Handũ-harĩa-Hatheru; na ĩrĩ o ho nginya ũmũthĩ. <sup>9</sup> Thĩinĩ wa ithandūkū rĩu gũtiarĩ na kĩndũ kĩngĩ tiga o ihengere iria igĩrĩ cia mahiga iria Musa aigĩte ho rĩrĩa aarĩ Horebu, kũrĩa Jehova aarĩkanĩire kĩrĩkanĩro na andũ a Isiraeli maarĩkia kuuma bũrũri wa Misiri.

<sup>10</sup> Rĩrĩa athĩnjĩri-Ngai meeherire makiuma Handũ-harĩa-Hatheru, itu rĩkĩiyũra hekarũ ya Jehova. <sup>11</sup> Nao athĩnjĩri-Ngai matingĩahotire kũruta wĩra wao nĩ ũndũ wa itu rĩu, nĩgũkorwo riiri wa Jehova nĩwaiyũrite hekarũ yake.

<sup>12</sup> Ningĩ Solomoni akiuga atĩrĩ, “Jehova oigĩte atĩ nĩarĩkaraga thĩinĩ wa itu rĩrĩa itumanu; <sup>13</sup> no rĩrĩ, ti-itherũ nĩngwakiire hekarũ kĩrorerwa, handũ haku ha gũtũura nginya tene.”

<sup>14</sup> O hĩndĩ iyo kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli kĩrũgamĩte o hau, mũthamaki agĩkihũgũkĩra, agĩkĩrathima. <sup>15</sup> Ningĩ akiuga atĩrĩ:

“Jehova arogoocwo, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa ũhingĩtie na guoko gwake mwene ũrĩa eerĩire baba, Daudi, na kanua gake mwene. Nĩgũkorwo oigire atĩrĩ, <sup>16</sup> ‘Kuuma mũthenya ũrĩa ndaarutire andũ akwa a Isiraeli kuuma Misiri, ndirĩ ndathuura itũura inene thĩinĩ wa mũhĩrĩga o na ũmwe wa Isiraeli, atĩ nĩguo njakĩrwo hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa kuo, no nĩndathuurire Daudi athamakĩre andũ akwa Isiraeli.’

<sup>17</sup> “Baba Daudi nĩatuĩte na ngoro yake gwaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova, o we Ngai wa Isiraeli.

<sup>18</sup> No Jehova eerire baba, Daudi, atĩrĩ, ‘Tondũ nĩwatuĩte na ngoro yaku kũnjakĩra hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa-rĩ, nĩ wekire wega nĩ gwĩciiria ũguo ngoro-inĩ yaku. <sup>19</sup> No rĩrĩ, wee tiwe ũgwaka hekarũ iyo, no nĩ mũrũguo, ũrĩa uumĩte mũthiimo-inĩ waku na thakame-inĩ yaku, ũcio nĩwe ũgaaka hekarũ iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩakwa.’

<sup>20</sup> “Jehova nĩatũũritie kĩrĩkanĩro kũ, na rĩu nĩnjookete itheriya rĩa baba Daudi, na ngaikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isiraeli, o ta ũrĩa Jehova eeraniire, na nĩnjakĩte hekarũ iĩa iĩtanĩtio na Rĩitwa rĩa Jehova Ngai

wa Isiraeli. <sup>21</sup> Hau nĩho thondekete handũ ha kũiga ithandũkũ rĩrĩa rĩ na kĩrĩkanĩro kĩrĩa Jehova aarĩkanĩire na maithe maitũ, rĩrĩa aamarutire bũrũri wa Misiri.”

*Ihooya rĩa Solomoni rĩa Kĩamũro*

<sup>22</sup> Hĩndĩ ĩyo Solomoni akĩrũgama mbere ya kĩgongona kĩa Jehova, o hau mbere ya kĩũngano gĩothe kĩa Isiraeli, agĩtambũrũkia moko make na igũrũ, <sup>23</sup> akiuga atĩrĩ:

“Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, gũtirĩ Ngai ũngĩ ũhaana tawe kũu igũrũ kana gũkũ thĩ, o wee ũhingagia kĩrĩkanĩro kĩa wendo harĩ ndungata ciaku iria irĩmagĩrĩra njĩra yaku na ngoro ciacio ciothe. <sup>24</sup> Wee nĩũhingĩirie baba, Daudi ndungata yaku kĩrĩkanĩro gĩaku; ũndũ ũrĩa weranĩire na kanua gaku nĩũhingĩtie na guoko gwaku, o ta ũrĩa kũhaana ũmũthĩ.

<sup>25</sup> “Na rĩrĩ, Jehova, Ngai wa Isiraeli, hingĩria baba, Daudi ndungata yaku ciĩranĩro iria wamwĩrĩire rĩrĩa woigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli arĩ mbere yakwa, angĩkorwo ariũ aku nĩmarĩthiia na mĩthiire yagĩrĩire mbere yakwa, o ta ũrĩa wee ũtũire ũthiia mbere yakwa.’ <sup>26</sup> Na rĩrĩ, Wee Ngai wa Isiraeli, reke kiugo gĩaku kĩrĩa werĩire baba, Daudi ndungata yaku, kĩhinge.

<sup>27</sup> “No kũhoteke Ngai atũũre gũkũ thĩ? Igũrũ, o na kũrĩa igũrũ mũno-rĩ, wee ndũngĩiganĩra kuo. Hekarũ ĩno njakĩte-rĩ, githĩ ndĩkĩrĩ nini makĩria! <sup>28</sup> No o na kũrĩ ũguo-rĩ, thikĩrĩria ihooya rĩa ndungata yaku, ĩgĩthaithana ĩguĩrwo tha, Wee Jehova Ngai wakwa. Igua gũkaya na ihooya rĩrĩa ndungata yaku irakũhooya ĩrĩ mbere yaku ũmũthĩ. <sup>29</sup> Maitho maku maroikara marorete hekarũ ĩno ũtukũ na mũthenya, o handũ haha wee woigire atĩrĩ, ‘Rĩtwa rĩakwa rĩrĩkoragwo ho,’

nĩgeetha ũiguage ihooya rĩrĩa ndungata yaku ĩrĩhooyaga ĩrorete handũ haha. <sup>30</sup> Igua gũthaithana kwa ndungata yaku na kwa andũ aku a Isiraeli rĩrĩa mekũhooya marorete handũ haha. Ūigue ũrĩ kũu igũrũ, o kũu gĩikaro gĩaku, na watũigua ũgatũrekerera.

<sup>31</sup> “Rĩrĩa mũndũ angĩhĩtĩria mũndũ wa itũũra rĩake na gũtuĩke no nginya ehĩte, nake oke ehĩtĩre hau mbere ya kīgongona gĩaku hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, <sup>32</sup> hĩndĩ ĩyo nĩ ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ na ũtue itua. Ūtuithanie ndungata ciaku ciira, ũrĩa mũhĩtia atuĩrwo ciira na acookererwo nĩ mahĩtia make marĩa ekĩte. Nake ũrĩa ũtehĩtie ũmũtue ndehĩtie, na nĩ ũndũ ũcio wonanie atĩ ti mwĩhia.

<sup>33</sup> “Rĩrĩa andũ aku a Isiraeli mahootwo nĩ thũ nĩ ũndũ nĩmakũhĩtĩrie, nao magũcookerere na moimbũre rĩitwa rĩaku, na mahooe magĩgũthaithaga marĩ hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, <sup>34</sup> hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ kũu igũrũ, na ũrekere andũ aku a Isiraeli mehia mao na ũmacookie bũrũri ũrĩa waheire maithe mao.

<sup>35</sup> “Rĩrĩa igũrũ rĩkaahingwo na mbura yage kuura tondũ wa ũrĩa andũ aku makũhĩtĩrie-rĩ, mangĩkaa-hooya marorete handũ haha na moimbũre rĩitwa rĩaku, na magarũrũke matigane na mehia mao, tondũ nĩũmanyamarĩtie-rĩ, <sup>36</sup> hĩndĩ ĩyo ũkaamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, na ũrekere ndungata ciaku, andũ aku a Isiraeli, mehia mao. Marute mūtũũrĩre ũrĩa mwagĩrĩru, na ũmoirĩrie mbura bũrũri-inĩ ũcio waheire andũ aku ũtuĩke igai rĩao.

<sup>37</sup> “Kũngĩkaagĩa ng’aragu kana mũthiro bũrũri-inĩ, kana mīgũnda ĩhĩe nĩ mbaa kana mbuu, kana gũũke ngigĩ kana ngũnga, kana thũ imarigiicĩrie itũũra-inĩ rĩmwe rĩao, na mwanangĩko o na ũrĩkũ kana mũrimũ ũngĩgooka-rĩ, <sup>38</sup> na rĩrĩa mũndũ o na ũrĩkũ wa andũ aku a Isiraeli angĩkaahooya kana athaithane,

o mündũ aamenya mĩnyamaro ĩrĩa arĩ nayo ngoro-inĩ yake, na atambũrũkie moko make amerekeirie hekarũ-inĩ ĩno-rĩ, <sup>39</sup> hĩndĩ ĩyo ũkaigua ũrĩ kũu igũrũ gĩikaro-inĩ gĩaku, ũmarekere, na ũtuĩre o mündũ itua kũringana na ũrĩa wothe ekĩte, tondũ we nĩũĩ ngoro yake, (nĩgũkorwo nowe wiki ũũĩ ngoro cia andũ othe), <sup>40</sup> nĩgeetha matũũre magwĩtigĩrĩte matukũ mothe marĩa megũtũũra bũrũri ũrĩa waheire maithe maitũ.

<sup>41</sup> “Ha ũhoru wa mündũ wa kũngĩ ũrĩa ũtarĩ wa andũ aku a Isiraeli, no nĩoimĩte bũrũri wa kũraya nĩ ũndũ wa Rĩitwa rĩaku, <sup>42</sup> tondũ andũ nĩmakaigua ngumo ya Rĩitwa rĩaku inene, na ũhoru wa cĩiko cia guoko gwaku kũrĩ hinya gũtambũrũkĩtio, rĩrĩa agooka ahooe erekeire hekarũ ĩno, <sup>43</sup> hĩndĩ ĩyo nĩũkamaigua ũrĩ o kũu igũrũ, gĩikaro-inĩ gĩaku, na mündũ ũcio wa kũngĩ ũkamũhingĩria ũrĩa wothe agakũhooya, nĩgeetha andũ othe a thĩ mamenye rĩitwa rĩaku na magwĩtigĩre o ta ũrĩa andũ aku a Isiraeli magwĩtigĩrĩte, na mamenye atĩ nyũmba ĩno njakĩte ĩitanĩtio na Rĩitwa rĩaku.

<sup>44</sup> “Rĩrĩa andũ aku maathiĩ mbaara-inĩ kũrĩa na thũ ciao, o kũrĩa ũngĩmatũma, nao mahooe Jehova merekeire itũũra rĩrĩ inene ũthuurĩte na hekarũ ĩno njakĩte ĩitanĩtio na Rĩitwa rĩaku, <sup>45</sup> hĩndĩ ĩyo ũkaigua mahooya na gũthaithana kwao ũrĩ kũu igũrũ na ũmatirĩrĩre ũhoru-inĩ ũcio wao.

<sup>46</sup> “Rĩrĩa makwĩhĩria, nĩgũkorwo gũtirĩ mündũ ũte-hagia, nawe ũmarakarĩre ũmaneane kũrĩ thũ, nacio imatahe imatware bũrũri wacio, ũrĩ kũraya kana ũrĩ gũkuhĩ; <sup>47</sup> nao mangĩcookera ngoro-inĩ ciao marĩ o kũu bũrũri ũrĩa maatahĩrwo, na merire, na magũthaithe marĩ o kũu bũrũri wa acio mamatooretie, na moige atĩrĩ, ‘Nĩtwĩhĩtie, na nĩtwĩkĩte mahĩtia, na tũgeka maũndũ ma waganu’; <sup>48</sup> na mangĩgagũcookerera na

ngoro ciao ciothe, na m̄oyo yao, marĩ b̄ur̄uri wa thũ ciao iria ciamatahire, nao mahooe merekeire b̄ur̄uri ũr̄ia waheire maithe mao, na merekeire itũura r̄ir̄ia inene r̄ir̄ia ũthuur̄ite na hekarũ ĩno njakĩte ĩtanĩtio na Rĩtwa r̄iaku-rĩ; <sup>49</sup> hĩndĩ ĩyo ũr̄i o kũu igũrũ, gĩkaro-inĩ gĩaku, ũkaigua ihooya r̄iao na mathaithana mao, na ũmatir̄ir̄ire ũhoro-inĩ ũcio wao. <sup>50</sup> Na ũkarekera andũ aku, o acio makwĩhĩtie; ũmarekere mahĩtia marĩa mothe magwĩkĩte, na ũtũme acio mamatooretie m-maiguĩre tha; <sup>51</sup> tondũ nĩ andũ aku na igai r̄iaku, o andũ arĩa warutire b̄ur̄uri wa Misiri, ũkĩmaruta kuuma mwaki-inĩ ũcio mũhiũ wa gũtwekia kĩgera.

<sup>52</sup> “Ŭrohingũra maitho maku na ũigue mathaithana ma ndungata yaku na ma andũ aku a Isiraeli, ningĩ wĩtikĩre kũmathikagĩr̄iria r̄ir̄ia r̄iothe maagũkaĩra. <sup>53</sup> Nĩgũkorwo nĩwe wamathuurire kuuma thĩinĩ wa ndũr̄ir̄i ciothe cia thĩ matuĩke igai r̄iaku kũmbe, o ta ũr̄ia woimbũr̄ire na kanua ka ndungata yaku Musa, hĩndĩ ĩr̄ia wee, Mwathani Jehova, warutire maithe maitũ kuuma b̄ur̄uri wa Misiri.”

<sup>54</sup> R̄ir̄ia Solomoni aarĩkirie mahooya macio mothe na gũthaitha Jehova-rĩ, agĩũkĩra, akĩehera mbere ya kĩgong-ona kĩa Jehova, harĩa aaturĩtie ndu aambararĩtie moko make na igũrũ. <sup>55</sup> Akĩrũgama na akĩrathima kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli na mũgambo mũnene, akiuga atĩrĩ:

<sup>56</sup> “Jehova arogoocwo, ũr̄ia ũheete andũ ake a Isiraeli ũhurũko o ta ũr̄ia eranĩire. Gũtirĩ kiugo o na kĩmwe gĩa ciĩranĩro ciothe iria njega iria eeranĩire na kanua ka ndungata yake Musa gĩtahingĩte. <sup>57</sup> Jehova Ngai witũ aroikara hamwe na ithuĩ o ta ũr̄ia aarĩ hamwe na maithe maitũ; aroaga gũtũtiganĩria o na kana gũtũtirika. <sup>58</sup> Arotũma ngoro ciitũ imũcookerere, tũthi- iage na njĩra ciake ciothe, na tũmenyagĩr̄ire maathani

make, na kīrīra kīa watho wa kūrūmīrīrwo, na mawatho make marīa aaheire maithe maitū. <sup>59</sup> Na rīrī, ciugo ici ciakwa, iria hooete ndī mbere ya Jehova, irokuhīrīria Jehova Ngai witū mūthenya na ūtukū, nīguo atiiragīrīre maūndū ma ndungata yake na andū ake a Isiraeli, kūrīngana na mabataro ma o mūthenya, <sup>60</sup> nīgeetha andū othe a thī mamenye atī Jehova nīwe Ngai, na gūtīrī ūngī take. <sup>61</sup> No ngoro cianyu no nginya cīlheane biū kūrī Jehova Ngai witū, mūtūūrage kūrīngana na kīrīra kīa watho wake wa kūrūmīrīrwo, na gwathīkīra maathani make, ta ūrīa kūrī rīu.”

*Kwamūrwo kwa Hekarū*

<sup>62</sup> Hīndī īyo mūthamaki na andū othe a Isiraeli makīruta magongona hau mbere ya Jehova. <sup>63</sup> Solomoni nīarutīire Jehova igongona rīa ūiguano ta ūū: ng’ombe ngiri mīrongo īrī na igīrī, na ng’ondū na mbūri ngiri igana rīa mīrongo īrī. Nī ūndū ūcio mūthamaki na andū a Isiraeli othe makīamūra hekarū ya Jehova.

<sup>64</sup> Mūthenya o ro ūcio mūthamaki nīamūrire gīcigo gīa gatagatī kīa nja īrīa īrī mbere ya hekarū ya Jehova, na akīrutīra igongona rīa njino ho, na rīa mūtu na rīa maguta ma igongona rīa ūiguano, tondū kīgongona gīa gīcango kīrīa kīarī mbere ya Jehova gītingīaiganīire magongona ma njino, na magongona ma mūtu na maguta ma magongona ma ūiguano.

<sup>65</sup> Nī ūndū ūcio Solomoni agīkorwo na gīathī hīndī īyo arī hamwe na andū a Isiraeli, maarī kīūngano kīnene, andū kuuma Lebo-Hamathu nginya Karūūī ka Misiri. Magīkūngūīra gīathī kīu mbere ya Jehova Ngai witū mīthenya mūgwanja, na mīthenya īngī mūgwanja, yothe yarī mīthenya ikūmi na īna. <sup>66</sup> Mūthenya ūrīa warūmīrīire akīra andū acio mainūke. Makīrathima mūthamaki magī-cooka makīinūka makenete na maiguīte wega ngoro, nī

ũndũ wa maũndũ mothe mega marĩa Jehova ekĩte nĩ ũndũ wa ndungata yake Daudi na nĩ ũndũ wa andũ ake a Isiraeli.

## 9

*Jehova Kuumĩrĩra Solomoni*

<sup>1</sup> Rĩrĩa Solomoni aarĩkirie gwaka hekarũ ya Jehova o na nyũmba ya ũthamaki, na akĩhingia maũndũ marĩa mothe erirĩirie gwĩka-rĩ, <sup>2</sup> Jehova akĩmuumĩrĩra hĩndĩ ya keerĩ, o ta ũrĩa aamuumĩrĩre arĩ Gibeoni. <sup>3</sup> Jehova akĩmwĩra atĩrĩ:

“Nĩnjiguĩte kũhooya na gũthaithana kũrĩa ũhooete ũrĩ mbere yakwa; nĩnyamũrĩte hekarũ ĩno, ĩrĩa wee wakĩte, nĩgeetha ndũme Rĩitwa rĩakwa rĩtũũre kuo nginya tene. Maitho makwa na ngoro yakwa nĩrĩko-ragwo kuo hĩndĩ ciothe.

<sup>4</sup> “No wee mwene-rĩ, ũngĩthiiaaga mbere yakwa na wĩhokeku wa ngoro na ũrũngĩrĩru ta ũrĩa thoguo Daudi ekaga, na wĩkage ũrĩa ngwathĩte, na ũmenyagĩrĩre kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo na mawatho makwa-rĩ, <sup>5</sup> Nĩngahaanda gĩtĩ gĩaku kĩa ũnene thĩinĩ wa Isiraeli nginya tene, o ta ũrĩa nderĩire thoguo Daudi rĩrĩa ndoigire atĩrĩ, ‘Ndũkaaga mũndũ wa gũikarĩra gĩtĩ kĩa ũnene kĩa Isiraeli o naarĩ.’

<sup>6</sup> “No wee kana ariũ aku mũngĩkagarũrũka mũtigane na nĩ, na mwage kũmenyerera maathani na kĩrĩa kĩa watho wakwa wa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa nĩ ndĩmũheete na mũthĩ mũgatungatĩre ngai ingĩ na mũcihooe-rĩ, <sup>7</sup> hĩndĩ ĩyo nĩngeheria andũ a Isiraeli bũrũri ũyũ ndĩmaheete na ndiganĩrie hekarũ ĩno nyamũrĩte ĩtanio na Rĩitwa rĩakwa. Bũrũri wa Isiraeli ũgaatuĩka wa kuunagwo thimo, na kĩndũ gĩa gũthekererwo nĩ andũ othe. <sup>8</sup> Na o na gũtuĩka hekarũ ĩno nĩ ya kũgegania-rĩ, arĩa othe makaahĩtũkagĩra ho nĩmakamakaga na manyũrũrie

moige atĩrĩ, ‘Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte Jehova eke bũrũri ũyũ na hekarũ ĩno ũndũ ta ũyũ?’ <sup>9</sup> Andũ nĩmagacookia moige atĩrĩ, ‘Nĩ tondũ nĩmatiganĩirie Jehova Ngai wao, ũria warutire maithe mao bũrũri wa Misiri, makahĩmbĩria ngai ingĩ, na magacihooya na magacitungatĩra; nĩkĩo Jehova amareehithĩirie mwanangĩko ũyũ wothe.’”

*Maũndũ Mangĩ ma Solomoni*

<sup>10</sup> Thuutha wa mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ, o ihinda rĩrĩa Solomoni aakire nyũmba icio cieri; na nĩcio hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, <sup>11</sup> Mũthamaki Solomoni nĩahaire Hiramũ mũthamaki wa Turo matũũra mĩrongo ĩĩrĩ kũu Galili, tondũ Hiramũ nĩamũreheire mĩtarakwa yothe, na mĩthengera, na thahabu iria aabatairio nĩcio. <sup>12</sup> No hĩndĩ ĩrĩa Hiramũ ooimire Turo nĩguo akoone matũũra marĩa aaheetwo nĩ Solomoni, ndaakenirio nĩmo. <sup>13</sup> Nake akĩũria Solomoni atĩrĩ, “Mũrũ wa baba, nĩ matũũra matariĩ atĩa maya ũũheete?” Akĩmatua Bũrũri wa Kabuli, na noguo metagwo o na ũmũthĩ. <sup>14</sup> Na rĩrĩ, Hiramũ nĩarĩkitie gĩtũmĩra Mũthamaki Solomoni taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ\* cia thahabu.

<sup>15</sup> Ũyũ nĩguo ũhoro wa ũrĩa Mũthamaki Solomoni aarutithirie andũ wĩra na hinya matekwĩyendera wa gwaka hekarũ ya Jehova na nyũmba ya ũthamaki, na mbenji, na rũthingo rwa Jerusalemu, na Hazoru, na Megido, na Gezeru. <sup>16</sup> Firaũni mũthamaki wa Misiri nĩatharĩkĩire na akĩnyiita Gezeru. Agĩgũcina na mwaki, na akĩũraga andũ a Kaanani arĩa maatũũraga kuo, na agĩcooka agĩkũhe mwarĩ, mĩtumia wa Solomoni, arĩ kĩheo kĩa ũhiki. <sup>17</sup> Nake Solomoni agĩaka Gezeru rĩngĩ. Nĩakire Bethi-Horoni ya mũhuro, na <sup>18</sup> Baalathu, na Tadimori rĩa werũ-inĩ, thĩĩnĩ wa bũrũri wake, <sup>19</sup> o na nĩngĩ nĩakire matũũra manene ma kũiga indo ciale na matũũra ma ngaari ciale cia ita

\* <sup>9:14</sup> nĩ ta tani inya na nuthu (4.5)

na ma mbarathi ciake, na kīrīa gīothe eerirīrie gwaka Jerusalemu, na Lebanoni, na būrūrī wothe ūrīa aathanaga.

<sup>20</sup> Andū othe arīa maatigaire kuuma kūrī Aamori, na Ahiti, na Aperizi, na Ahivi, na Ajebusi (andū acio matiarī andū a Isiraeli), <sup>21</sup> ūguo nī kuuga njiaro ciao iria ciati-garīte būrūrī-inī, iria andū a Isiraeli mataaniinīte, acio nīo maandikithirio nī Solomoni matuīke ngombo ciake cia kūrutithio wīra na hinya, na noguo gūtūire nginya ūmūthī. <sup>22</sup> No Solomoni ndaatuire mūdū o na ūmwe wa Isiraeli ngombo; nīo maarī andū ake a kūrūa mbaara, na atongoria a thirikari yake, na anene ake, na atongoria a thigari, na aathi a ngaari cia ita, na atwari a cio. <sup>23</sup> Ningī nī kwarī atongoria a anene 550 arīa maarutithagia mawīra mothe ma Solomoni na makarūgamīrīra aruti wīra.

<sup>24</sup> Rīrīa mwarī wa Firaūni aambatare kuuma itūūra inene rīa Daudi agīthī gūikara nyūmba ya ūthamaki īrīa Solomoni aamwakīire, hīndī īyo nīguo Solomoni aathon-dekire mbenji cia kūmīnyitīrīra.

<sup>25</sup> Solomoni aarutaga magongona ma njino na ma ūiguano kīgongona-inī kīrīa aakīire Jehova maita matatū o mwaka, agacinaga ūbumba mbere ya Jehova hamwe namo, na nī ūndū ūcio akahingia watho wa hekarū.

<sup>26</sup> Ningī Mūthamaki Solomoni agīaka marikabu ny-ingī kūu Ezioni-Geberi, gūkuhī na Elothu kūu Edomu, hūgūrūrū-inī cia Iria Itune. <sup>27</sup> Nake Hiramū agītūma andū ake, atwarithia a marikabu arīa maamenyete ūhorō wa iria, nīguo matungatage marikabu-inī marī na andū a Solomoni. <sup>28</sup> Magīthī nginya Ofiri, na makīrehe taranda magana mana ma mīrongo īrī† cia thahabu, iria maat-warīire Mūthamaki Solomoni.

---

† 9:28 nī ta tani 16

## 10

*Mũthamaki Mündũ-wa-Nja wa Sheba Gũceerera Solomoni*

<sup>1</sup> Rĩrĩa Mũthamaki mündũ-wa-nja wa Sheba aigui-  
ire ngumo ya Solomoni na ũhoro wa ngwatanĩro yake  
na rĩitwa rĩa Jehova-rĩ, agĩũka kũmũgeria na ũndũ  
wa kũmũũria ciũria nditũ. <sup>2</sup> Agĩkinya Jerusalemu  
arũmĩrĩrwo nĩ andũ aingĩ mũno, na ngamĩira ikuuĩte  
mahuti marĩa manungi wega, na thahabu nyingĩ mũno,  
na tũhiga twa goro, agĩthĩ harĩ Solomoni, akĩaria nake  
maũndũ mothe marĩa maarĩ meciiria-inĩ make. <sup>3</sup> Nake  
Solomoni agĩcookia ciũria ciake ciothe; gũtirĩ ũndũ o  
na ũmwe mũthamaki aaremirwo nĩkũmũtaarĩria. <sup>4</sup> Rĩrĩa  
mũthamaki-mündũ-wa-nja ũcio wa Sheba onire ũũgĩ  
wothe wa Solomoni o na nyũmba ya ũthamaki ĩrĩa  
aakĩte, <sup>5</sup> na irio iria ciarĩ metha-inĩ yake, na ũrĩa anene  
ake maikaraga metha-inĩ, na ũrĩa ndungata iria ciatun-  
gataga ciehumĩte, na arĩa maamũheaga gĩa kũnyua, o  
na magongona ma njino marĩa aarutagĩra hekarũ-inĩ ya  
Jehova, agĩkĩgega mũno.

<sup>6</sup> Akĩira Mũthamaki Solomoni atĩrĩ, “Ũhoro ũrĩa  
ndaiguire ndĩ bũrũri wakwa ũkonĩ maũndũ marĩa wĩkĩte,  
o na ũũgĩ waku, nĩ ũhoro wa ma kũna. <sup>7</sup> No ndietĩkirie  
maũndũ macio nginya rĩrĩa ndĩrokire gũkũ, na ndĩrey-  
onera na maitho makwa niĩ mwene. Ti-itherũ, o na  
ndierĩtwo nuthu ya maũndũ macio. Ũhoro wa ũũgĩ waku  
o na ũtonga waku, nĩikĩrĩte mũno makĩria ũrĩa woth-  
e ndaiguĩte. <sup>8</sup> Kaĩ gũkeni nĩ andũ aku-ĩ! Ningĩ gũkeni  
nĩ anene aku arĩa marũgamaga mbere yaku hĩndĩ ciothe  
makaiguaga ũũgĩ waku! <sup>9</sup> Jehova Ngai waku arogoocwo,  
ũrĩa ũkenetio nĩwe, agagũkarĩria gĩtĩ kĩa ũnene gĩa Isir-  
aeli. Tondũ wa wendo wa Jehova wa tene na tene kũrĩ  
Isiraeli, nĩagũtuĩte mũthamaki, nĩgeetha ũtũũrie kĩhooto  
na ũthingu.”

<sup>10</sup> Agĩkĩhe mũthamaki taranda igana rĩa mĩrongo ĩĩrĩ,\* cia thahabu, na mahuti marĩa manungi wega maingĩ mũno, na tũhiga twa goro. Gũtirĩ hĩndĩ ĩngĩ kũrĩ kwarehwo mahuti manungi wega ta marĩa Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio wa Sheba aaheire Mũthamaki Solomoni.

<sup>11</sup> (Marikabu cia Hiramũ nĩ ciarehire thahabu kuuma Ofiri, o na ikĩrehe mĩrigo mĩnene ya mĩthandari na tũhiga twa goro kuuma kuo. <sup>12</sup> Mũthamaki aahũthĩrire mĩthandari ĩyo gwaka itugĩ cia gũtiirĩrĩa hekarũ ya Jehova na cia nyũmba ya ũthamaki, na gũthondekera aini inanda cia mũgeeto o na cia kĩnũbi. Kuuma mũthenya ũcio gũtirĩ kwarehwo kuuma na nja kana gũkooneka mĩthandari mĩingĩ ũguo.)

<sup>13</sup> Mũthamaki Solomoni nĩaaheire mũthamaki ũcio mũndũ-wa-nja wa Sheba indo nyingĩ cia ũtaana wake na kĩa kĩngĩ gĩothe eerirĩrie na aahooire. Thuutha ũcio Mũthamaki mũndũ-wa-nja ũcio akiumagara hamwe na ndungata ciake agĩcooka bũrũri wake mwene.

### *Riiri wa Solomoni*

<sup>14</sup> Ũritũ wa thahabu ĩrĩa Solomoni aamũkagĩra o mwaka warĩ wa taranda magana matandatũ ma mĩrongo ĩtan-datũ,† <sup>15</sup> ĩtataranĩirio na igooti rĩa athũgũri na onjorithia na ya kuuma kũrĩ athamaki a Arabia, othe, na abarũthi a bũrũri.

<sup>16</sup> Mũthamaki Solomoni agĩthondeka ngo nene magana meerĩ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa beka magana matandatũ‡ cia thahabu. <sup>17</sup> Ningĩ agĩthondeka ngo nini magana matatũ cia thahabu hũũre; o ĩmwe yathondeketwo na ũritũ wa mina ithatũ§ cia

---

\* 10:10 nĩ ta tani inya na nuthu (4:5) † 10:14 nĩ ta tani 25 ‡ 10:16 nĩ ta kilo ithatũ na nuthu (3:5) § 10:17 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

thahabu. Mũthamaki agĩciiga Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni.

<sup>18</sup> Ningĩ mũthamaki agĩthondeka gĩtĩ gĩa ũthamaki kĩnene mũno, kĩgemetio mwena wa na thĩĩnĩ na mĩguongo na mwena wa na nja gĩkagemio na thahabu therie. <sup>19</sup> Gĩtĩ kũu kĩa ũnene kĩarĩ na ngathĩ ya makinya matandatũ, na thuutha wakĩo igũrũ kĩarĩ gĩa gĩthiũrũrĩ. Mĩena-inĩ yeerĩ ya gĩtĩ kũu kĩarĩ na handũ ha kũigĩrĩra moko, na nĩ haarĩ na mĩhiano ya mĩrũũthi ĩrũgamĩte mĩena-inĩ yeerĩ ya moko macio. <sup>20</sup> Mĩhiano ĩngĩ ikũmi na ĩĩrĩ ya mĩrũũthi yarũgamĩtio ngathĩ-inĩ ĩyo ya makinya matandatũ. O ikinya rĩa ngathĩ rĩarĩ na mũhiano wa mũrũũthi o mwena. Gũtirĩ gĩtĩ kĩngĩ ta kũu gĩathondeketwo mbere ĩyo gĩa ũthamaki ũngĩ o na ũrĩkũ. <sup>21</sup> Indo ciothe iria Mũthamaki Solomoni aanyuuagĩra ciarĩ cia thahabu, na indo ciothe cia nyũmba iria ciarĩ Nyũmba ya Ũthamaki ĩrĩa yetagwo Mũtitũ wa Lebanoni ciarĩ cia thahabu therie. Gũtiarĩ kindũ gĩathondeketwo na betha, nĩgũkorwo betha yatuagwo kindũ gĩtarĩ bata mũno matukũ-inĩ macio ma Solomoni. <sup>22</sup> Mũthamaki aarĩ na marikabu nyingĩ cia wonjoria iria-inĩ, hamwe na marikabu cia Hiramũ. O riita rĩmwẽ thĩĩnĩ wa mĩaka ĩtatũ, nĩciacookaga ikuuĩte thahabu, na betha, na mĩguongo, na ngĩma, na nũgũ.

<sup>23</sup> Mũthamaki Solomoni aarĩ na ũtonga na ũũgĩ mũingĩ gũkĩra athamaki arĩa angĩ othe a thĩ. <sup>24</sup> Andũ a thĩ yothe nĩmacaragia ũrĩa mangĩona Solomoni nĩguo maigue ũũgĩ ũrĩa Ngai eekĩrĩte ngoro-inĩ yake. <sup>25</sup> Andũ arĩa mookaga kũmuona mwaka o mwaka nĩmamũrehagĩra iheo; indo cia betha, na cia thahabu, na nguo ndaaya, na indo cia mbaara, na mahuti manungi wega, na mbarathi, na nyũmbũ.

<sup>26</sup> Solomoni nĩacookanĩrĩirie ngaari cia ita na mbarathi; aarĩ na ngaari cia ita 1,400, na mbarathi 12,000 iria aigĩte

matũũra-inĩ manene ma ngaari cia ita, na akaiga iria ingĩ hakuhĩ nake kũu Jerusalemu. <sup>27</sup> Mũthamaki nĩatũmire betha cingĩhe Jerusalemu o ta mahiga, mĩtarakwa nayo yarĩ mĩingĩ o ta mĩtĩ ya mĩkũyũ ĩrĩa ĩrĩ magũrũ-inĩ ma irĩma. <sup>28</sup> Mbarathi cia Solomoni cioimaga bũrũri wa Misiri na Kilikia. Onjorithia a mũthamaki macigũraga kuuma Kilikia. <sup>29</sup> Ngaari ĩmwe ya ita maamĩgũraga kuuma Misiri, ĩkoima cekerĩ magana matandatũ\* cia betha, nayo mbarathi ĩmwe ĩkoima cekerĩ igana rĩa mĩrongo ĩtano.† Nao nĩmaciendagĩria athamaki othe a Ahiti na a Suriata.

## 11

### *Atumia a Solomoni*

<sup>1</sup> Mũthamaki Solomoni nĩendire andũ-a-nja aingĩ a kũndũ kũngĩ o hamwe na mwarĩ wa Firaũni, nĩahikirie atumia a Amoabi, na a Amoni, na a Aedomu, na a Asidoni, na a Ahiti. <sup>2</sup> Moimĩte ndũrĩrĩ-inĩ iria Jehova eerĩte Isiraeli atĩrĩ, “Mũtikanahikanie nao, tondũ ti-itherũ nĩmakagarũra ngoro cianyu irũmĩrĩre ngai ciao.” No rĩrĩ, Solomoni agĩkĩrĩrĩria kũmeenda. <sup>3</sup> Aarĩ na atumia magana mũgwanja kuuma nyũmba cia ũthamaki, na thuriya magana matatũ, nao atumia acio ake makĩmũhĩtithia. <sup>4</sup> O ũrĩa Solomoni aathiire agĩkũraga, noguo atumia ake maaguucagĩrĩria ngoro yake kũrũmĩrĩra ngai ingĩ, nake akĩaga kũheana ngoro yake kũna kũrĩ Jehova Ngai wake, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. <sup>5</sup> Akĩrũmĩrĩra Ashitorethu ngai ya nga ya andũ a Sidoni, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni. <sup>6</sup> Nĩ ũndũ ũcio Solomoni agĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova; ndaarũmĩrĩre Jehova kũna ta ũrĩa ithe Daudi eekĩte.

<sup>7</sup> Solomoni nĩakĩire Kemoshu ngai ĩrĩa meneku ya Moabi, na Moleku ngai ĩrĩa meneku ya Aamoni handũ

\* 10:29 nĩ ta kilo 7 † 10:29 nĩ ta kilo ĩmwe na robo ithatũ (1:75)

hatũũgĩru, o kũu karima-inĩ karĩa karĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu.\* <sup>8</sup> Eekire o ũguo kũrĩ atumia arĩa angĩ ake othe a kũngĩ, arĩa maacinaga ũbumba na makarutĩra ngai ciao magongona.

<sup>9</sup> Jehova nĩarakaririo nĩ Solomoni tondũ ngoro yake nĩyahutatiire Jehova, o we Ngai wa Isiraeli, ũrĩa wamuumĩrĩre maita meerĩ. <sup>10</sup> O na gũtuĩka nĩakaanĩtie Solomoni kũrũmĩrĩra ngai ingĩ-rĩ, Solomoni ndaigana kũrũmia watho wa Jehova. <sup>11</sup> Nĩ ũndũ ũcio Jehova akĩĩra Solomoni atĩrĩ, “Kuona atĩ ũguo nĩguo wonete arĩ wega, na nĩũregete kũrũmĩrĩra kĩrĩkanĩro gĩakwa na kĩrĩra kĩa watho wakwa gĩa kũrũmĩrĩrwo kĩrĩa ngwathĩte-rĩ, tiitherũ nĩngagũtunya ũthamaki ndĩũrute kũrĩ we, ndĩũnengere ũmwe wa ndungata ciaku. <sup>12</sup> No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa thoguo Daudi-rĩ, ndigwĩka ũndũ ũcio hĩndĩ irĩa we ũrĩ muoyo. No nĩngaũtunya mũrũguo. <sup>13</sup> No ndikamũtunya ũthamaki wothe, no nĩngamũhe mũhĩrĩga ũmwe nĩ ũndũ wa Daudi ndungata yakwa, na nĩ ũndũ wa Jerusalemu, itũũra rĩrĩa thuurĩte.”

### *Thũ cia Solomoni*

<sup>14</sup> Nake Jehova akĩarahũrĩra Solomoni thũ, nĩyo Hadadi ũrĩa Mũedomu, wa rũciaro rwa ũthamaki wa Edomu. <sup>15</sup> Mbere iyo rĩrĩa Daudi aarũaga na Edomu, Joabu mũnene wa ita, ũrĩa wathiĩte gũthika arĩa maakuĩte-rĩ, nĩooragire arũme othe kũu Edomu. <sup>16</sup> Joabu na andũ a Isiraeli othe maikarire kũu mĩeri itandatũ, nginya rĩrĩa maaniinire arũme othe kũu Edomu. <sup>17</sup> No Hadadi arĩ o kahĩrĩ-rĩ, akĩũrĩra bũrũri wa Misiri marĩ hamwe na anene amwe a Edomu arĩa maatungatĩire ithe. <sup>18</sup> Nao makiuma Midiani magĩthĩ Parani. Ningĩ makĩoya andũ angĩ kũu Parani, magĩthĩ bũrũri wa Misiri, kũrĩ Firaũni mũthamaki wa

---

\* 11:7 Kĩrĩma kĩa Mĩtamaĩyũ kiarĩ mwena wa irathĩro wa Jerusalemu, na kioikaine na rĩitwa rĩngĩ ta Kĩrĩma kĩa Ũthũku (2Ath 23:13).

Misiri, ũrĩa waheire Hadadi nyũmba, na gĩthaka, na akĩmũhe irio.

<sup>19</sup> Firaũni nĩakenirio mũno nĩ Hadadi o nginya akĩmũhe mwarĩ wa nyina na Tahapenesi, mĩtumia wa mũthamaki, nĩguo amũhikie atuĩke mĩtumia wake. <sup>20</sup> Mwarĩ wa nyina na Tahapenesi akĩmũciarĩra kahĩ geetagwo Genubathu karĩa kaarereirwo nyũmba-inĩ ya mũthamaki nĩ Tahapenesi. Genubathu agĩtũũrania na ciana cia Firaũni kuo.

<sup>21</sup> Hadadi arĩ kũu Misiri akĩigua atĩ Daudi nĩahurũkĩte hamwe na maithe make, na atĩ Joabu mĩnene wa ita o nake nĩarĩkĩtie gũkua. Hĩndĩ iyo Hadadi akĩĩra Firaũni atĩrĩ, “Njĩtikĩria thiĩ, nĩguo njooke bũrũri witũ.”

<sup>22</sup> Firaũni akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ wagĩte gũkũ atĩ nĩguo ũcooke bũrũri wanyu?”

Hadadi agĩcookia atĩrĩ, “Gũtirĩ, no njĩtikĩria thiĩ!”

<sup>23</sup> Nake Ngai akĩarahũra thũ ĩngĩ ya gũũkĩrĩra Solomoni, nayo nĩ Rezoni mũrũ wa Eliada, ũrĩa worĩte akoima kũrĩ mĩnene wake, Hadadezeri mũthamaki wa Zoba.

<sup>24</sup> Akĩyũnganĩria andũ, na agĩtuĩka mĩtongoria wa gĩkundi kĩa aremi rĩrĩa Daudi aaniinire ita cia Zoba; aremi acio magĩthĩĩ Dameski, magĩtũũra kuo, na makĩoya wathani.

<sup>25</sup> Rezoni aarĩ thũ ya Isiraeli rĩrĩa rĩothe Solomoni aatũũrire muoyo, akĩongerera thĩĩna ũrĩa warehetwo nĩ Hadadi. Nĩ ũndũ ũcio Rezoni agĩathana kũu Suriata na nĩathũire Isiraeli mũno.

### *Jeroboamu Kũremera Solomoni*

<sup>26</sup> Ningĩ Jeroboamu mũrũ wa Nebati akĩremera mũthamaki. Aarĩ ũmwe wa anene a Solomoni, Mũefiraimu wa kuuma Zereda, na nyina eetagwo Zerua na aarĩ mĩtumia wa ndigwa.

<sup>27</sup> Ũũ nĩguo aaremeire Mũthamaki: Solomoni nĩathondekete mbenji na agacookereria rũthingo rwa itũũra inene rĩa ithe Daudi. <sup>28</sup> Na rĩrĩ, Jeroboamu aarĩ mũndũ

mūhoti, na rīrīa Solomoni onire mūrūtīre wake wa wīra ūrīa warī mwega, akīmūtua mūrūgamīrīri wa aruti wīra othe a nyūmba ya Jusufu.

<sup>29</sup> Ihinda-inī rīu, Jeroboamu oimaga Jerusalemu, nake Ahija mūnabii wa Shilo agīcemanía nake, ehumbīte nguo njerū. Nao eerī maarī oiki kūu gīthaka-inī, <sup>30</sup> nake Ahija akīoya nguo īyo njerū eehumbīte, akīmītarūra icunjī ikūmi na igīrī. <sup>31</sup> Hīndī īyo akīra Jeroboamu atīrī, “Wīyoere icunjī ikūmi, nīgūkorwo ūū nīgūo Jehova, Ngai wa Isiraēli, oigīte: ‘Atīrīrī, nīngweheria ūthamaki guoko-inī gwa Solomoni, na nīngūkūhe mīhīrīga ikūmi. <sup>32</sup> No nī ūndū wa ndungata yakwa Daudi na itūūra inene rīa Jerusalemu, rīrīa thuurīte kuuma kūrī mīhīrīga yothe ya Isiraēli, nīngūmūtīgīria mūhīrīga ūmwe. <sup>33</sup> Ngwīka ūguo, nī tondū nīmandiganīirie, makainamīrīra Ashitorethu ngai ya nga ya Asidoni, na Kemoshu ngai ya andū a Moabi, na Moleku ngai ya andū a Amoni, na magatiga gūthiī na njīra ciakwa, o na makarega gwīka ūrīa kwagīrīire maitho-inī makwa, o na matirūmagia irīra ciakwa na mawatho ta ūrīa Daudi ithe wa Solomoni ekaga.

<sup>34</sup> “No rīrī, ndikweheria ūthamaki wothē guoko-inī gwa Solomoni; nīndīmūtūite mwathani matukū-inī mothe ma muoyo wake, nī ūndū wa Daudi ndungata yakwa, ūrīa ndathuurire o we warūmirie maathani makwa na irīra ciakwa. <sup>35</sup> Nīngeheria ūthamaki moko-inī ma mūriū na ngūhe mīhīrīga ikūmi. <sup>36</sup> Nīngaahe mūriū mūhīrīga ūmwe, nīgeetha ndungata yakwa Daudi itūūrie tawa mbere yakwa hīndī ciothe kūu Jerusalemu, itūūra rīrīa inene kūrīa ndathuurire ndūūrie Rīitwa rīakwa kuo. <sup>37</sup> No wee-rī, nīngakuoya, na nīūgathamaka maūndū-inī mothe marīa ngoro yaku īkeerirīria; nīūgatuīka mūthamaki wa Isiraēli. <sup>38</sup> Ūngīka ūrīa wothē ngūgwatha, na ūthiīage na njīra ciakwa, na wīkage ūrīa kwagīrīire

maitho-inĩ makwa na ũndũ wa kūrũmia irĩra ciakwa na maathani makwa, o ta ũrĩa ndungata yakwa Daudi yekagarĩ, nĩndĩrĩkoragwo hamwe nawe. Nyũmba yaku nĩngamĩtua ya ũthamaki ya gūtũũra, o ta ũrĩa ndaakire nyũmba ya Daudi na nĩngakũhe Isiraeli. <sup>39</sup> Nĩnganyariira njiaro cia Daudi, no ndigacinyariira nginya tene.’”

<sup>40</sup> Solomoni nĩageririe kũũraga Jeroboamu, nowe Jeroboamu akĩũrĩra bũrũri wa Misiri kwa Mũthamaki Shishaka, na agĩkara kuo nginya rĩrĩa Solomoni aakuire.

### *Gĩkuũ kĩa Solomoni*

<sup>41</sup> Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Solomoni, ũrĩa wothe eekire, na ũũgĩ ũrĩa onanirie-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa cĩiko cia Solomoni?

<sup>42</sup> Solomoni aathamakĩre Isiraeli rĩothe arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna. <sup>43</sup> Agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Rehoboamu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

## 12

### *Andũ a Isiraeli Kũremera Rehoboamu*

<sup>1</sup> Rehoboamu nĩathiire Shekemu, nĩgũkorwo andũ a Isiraeli othe nĩmathiĩte kuo makamũtue mũthamaki.

<sup>2</sup> Rĩrĩa Jeroboamu mũrũ wa Nebati aiguire ũhoro ũcio (aarĩ o Misiri, kũrĩa oorĩire eherere Mũthamaki Solomoni), akiuma Misiri, akĩinũka. <sup>3</sup> Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli magĩtũmanĩra Jeroboamu, nake Jeroboamu hamwe na kĩũngano gĩothe gĩa Isiraeli magĩthiĩ kũrĩ Rehoboamu makĩmwĩra atĩrĩ: <sup>4</sup> “Thoguo nĩatũigĩrĩire icooki iritũ, no rĩu tũhũthĩrie wĩra ũcio mũritũ na icooki rĩu iritũ rĩrĩa aatũigĩrĩire, na nĩtũrigũtungatagĩra.”

<sup>5</sup> Rehoboamu akĩmacookeria atĩrĩ, “Thiĩi mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” Nĩ ũndũ ũcio andũ magĩĩthiĩra.

<sup>6</sup> Thuutha ũcio Mũthamaki Rehoboamu akĩhooya kĩrĩra kũrĩ athuuri arĩa maatungatagĩra ithe Solomoni rĩrĩa aarĩ muoyo. Akĩmooria atĩrĩ, “Mũngĩndaara njookerie andũ aya atĩa?”

<sup>7</sup> Nao makĩmũcokeria atĩrĩ, “Ũmũthĩ ũngĩtĩkĩra gũ-tũka ndungata ya andũ aya na ũmatungatĩre, na ũmacookerie na njĩra njagĩrĩru-rĩ, megũtũura marĩ ndungata ciaku hĩndĩ ciothe.”

<sup>8</sup> No Rehoboamu akĩregana na ũtaaro ũrĩa athuuri acio maamũheire, na akĩhooya kĩrĩra kuuma kũrĩ aanake a riika rĩake, arĩa maamũtungatagĩra. <sup>9</sup> Akĩmooria atĩrĩ, “Inyuĩ mũngĩndaara atĩa? Andũ aya maranjĩra atĩ, ‘Tũhũthĩrie icooki rĩrĩa thoguo aatũigĩrĩre’ Ingĩmacookeria atĩa?”

<sup>10</sup> Aanake acio a riika rĩake makĩmũcokeria atĩrĩ, “Cookeria andũ acio makwĩrĩte atĩ, ‘Thoguo nĩatũigĩrĩre icooki iritũ, nowe tũhũthĩrie icooki rĩu,’ ũmeere atĩrĩ, ‘kaara gakwa ka mũira nĩ gatungu gũkĩra njohero ya baba. <sup>11</sup> Baba aamũigĩrĩre icooki iritũ; nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; no nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.’”

<sup>12</sup> Thuutha wa mĩthenya ĩtatũ Jeroboamu na andũ othe magĩcocoa kũrĩ Rehoboamu, o ta ũrĩa mũthamaki oigĩte atĩrĩ, “Mũgaacooka kũrĩ nĩ thuutha wa mĩthenya ĩtatũ.” <sup>13</sup> Mũthamaki agĩcokeria andũ acio ũhoru ehĩte mũno. Akĩregana na ũtaaro ũrĩa aaheetwo nĩ athuuri, <sup>14</sup> akĩrũmĩrĩra ũtaaro wa aanake, akiuga atĩrĩ, “Baba nĩamũritũhĩrie icooki, no nĩ nĩngũrĩritũhia makĩria. Baba aamũhũũraga na iboko; nĩ ndĩrĩmũhũũraga na tũng’aurũ.” <sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki ndaigana

gũthikĩrĩria andũ acio, tondũ maũndũ macio meekĩkire moimĩte kũrĩ Jehova, nĩguo kiugo kĩhingio kĩrĩa Jehova eerire Jeroboamu mũrũ wa Nebati na kanua ka Ahija ũrĩa Mũshiloni.

<sup>16</sup> Rĩrĩa andũ othe a Isiraeli moonire atĩ mũthamaki ũcio nĩarega kũmathikĩrĩria, magĩcookeria mũthamaki atĩrĩ:

“Tũrĩ na igai rĩrĩkũ harĩ Daudi,

na nĩ gĩcunjĩ kĩrĩkũ tũrĩ nakĩo harĩ mũrũ wa Jesii?

Cooka hema-inĩ ciaku wee Isiraeli!

Wee Daudi-rĩ, menyerera nyũmba yaku wee mwene.”

Nĩ ũndũ ũcio andũ othe a Isiraeli makĩinũka. <sup>17</sup> No andũ a Isiraeli arĩa maatũũraga matũũra-inĩ ma Juda-rĩ, Rehoboamu agĩthiĩ na mbere kũmathamakĩra.

<sup>18</sup> Mũthamaki Rehoboamu agĩtũma Adoniramũ ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa andũ arĩa maarutithagio wĩra na hinya, no andũ a Isiraeli makĩmũhũũra na mahiga nyuguto, agĩkua. No Rehoboamu agĩthara, akĩhaica ngaari-inĩ yake ya ita, akĩũrĩra Jerusalemu. <sup>19</sup> Nĩ ũndũ ũcio andũ a Isiraeli matũire maremeire nyũmba ya Daudi nginya ũmũthĩ.

<sup>20</sup> Rĩrĩa andũ a Isiraeli othe maaiguire atĩ Jeroboamu nĩacookete kuuma bũrũri wa Misiri, makĩmũtũmanĩra oke kiũngano-inĩ, na makĩmũtua mũthamaki wa Isiraeli guothe. Mũhĩrĩga wa Juda noguo wiki warũmĩrĩire nyũmba ya Daudi.

<sup>21</sup> Rĩrĩa Rehoboamu aakinyire Jerusalemu, akĩũngania andũ othe a nyũmba ya Juda na a mũhĩrĩga wa Benjamini andũ 180,000 a kũrũa mbaara nĩgeetha makarũe na nyũmba ya Isiraeli, nĩguo macookerie Rehoboamu mũrũ wa Solomoni ũthamaki.

<sup>22</sup> No rĩrĩ, kiugo kĩa Ngai gĩgĩkinyĩra Shemaia mũndũ wa Ngai akĩrwo atĩrĩ: <sup>23</sup> “Thiĩ wĩre Rehoboamu mũrũ wa Solomoni mũthamaki wa Juda, na nyũmba ya Juda yothe o na ya Benjamini na andũ arĩa angĩ othe, ũmeere atĩrĩ,

<sup>24</sup> ‘Jehova ekuuga ũũ: Tigai kwambata mŭkahũũrane na ariũ a ithe wanyu, andũ a Isiraeli. O mündũ wanyu wothē nĩacooke mŭciĩ, nĩgũkorwo nĩ nĩ njĩkĩte ũndũ ũyũ.’” Nĩ ũndũ ũcio magĩathĩkĩra kiugo kĩa Jehova, magĩcōoka mŭciĩ o ta ũrĩa Jehova aathanĩte.

*Njaũ cia Thahabu kũu Betheli na Dani*

<sup>25</sup> Nake Jeroboamu akĩirigĩra itũũra rĩa Shekemu na rũthingo rwa hinya thĩinĩ wa bŭrũri ũrĩa ũrĩ irĩma wa Efiraimu, agĩtũura kuo. Kuuma kũu agĩthĩ agĩaka itũũra rĩa Penieli.

<sup>26</sup> Jeroboamu agĩĩciiria atĩrĩ, “Ũthamaki wahota gũ-cookerera nyũmba ya Daudi. <sup>27</sup> Andũ aya mangĩambata mathĩ makarute magongona hekarũ-inĩ ya Jehova kũu Jerusalemu-rĩ, nĩmagacooka gwathĩkĩra mwathi wao Rehoboamu mũthamaki wa Juda. Nĩmakanjũraga na ma-cookerere Mũthamaki Rehoboamu.”

<sup>28</sup> Thuutha wa kũhooya ũtaaro, mũthamaki nĩathondekire mĩhianano ĩrĩ ya njaũ cia thahabu. Akĩira andũ atĩrĩ, “Ũhoro wa kwambataga Jerusalemu nĩũkũmũritũhĩra mũno. Atĩrĩrĩ Isiraeli, ici ngai cianyu, irĩa ciamũrutire bŭrũri wa Misiri.” <sup>29</sup> Mũhianano ũmwe akĩũiga Betheli, na ũrĩa ũngĩ akĩũiga Dani. <sup>30</sup> Naguo ũndũ ũyũ ũgĩtuĩka mehia; nĩgũkorwo andũ nĩmathiiaga o nginya Dani kũhooya mũhianano ũrĩa warĩ kũu.

<sup>31</sup> Jeroboamu nĩakire mahooero kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na agĩthuura athĩnjĩri-ngai a kuuma kũrĩ andũ a mĩthemba yothē, o na gũtuĩka matiarĩ Alawii.\*

<sup>32</sup> Akĩambĩrĩria gĩathĩ mũthenya wa ikũmi na ĩtano mweri-inĩ wa ĩnana, ũtuĩke ta gĩathĩ kĩrĩa kĩagomanagwo Juda, na akĩrutĩra magongona kĩgongona-inĩ. Eekire ũguo kũu

---

\* <sup>12:31</sup> Jeroboamu aamũire andũ mataarĩ Alawii matũike athĩnjĩri-Ngai tondũ athĩnjĩri-Ngai na Alawii nĩmathaamĩte magathiĩ Juda.

Betheli, akirutira mihianano iyo ya njaũ aathondekete magongona. Ningi kũu Betheli akiĩga athĩnjĩri-ngai kũndũ kũu gũtũũgĩru aathondekete. <sup>33</sup> Mũthenya wa ikũmi na itano mweri-inĩ wa inana, mweri ũria eethuurĩre we mwene, akiruta magongona kigongona-inĩ kirĩa aakĩte kũu Betheli. Nĩ ũndũ ũcio akiambĩrĩria gĩathĩ kũu nĩ ũndũ wa andũ a Isiraeli, na akiambata kigongona-inĩ kũruta magongona.

## 13

### *Mũndũ wa Ngai Kuuma Juda*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, mũndũ ũmwe wa Ngai nĩ oimire Juda arĩ na ndũmĩrĩri ya Ngai, agĩthĩ Betheli, agĩkora Jeroboamu arũgamĩte kigongona-inĩ arute igongona. <sup>2</sup> Akĩanĩrĩra, agĩũkĩrĩra kigongona kũu na ndũmĩrĩri ya Jehova, agĩkĩra atĩrĩ, “Wee kigongona gĩkĩ, kigongona gĩkĩ! Jehova ekuuga ũũ, ‘Nyũmba ya Daudi nĩgũgaciarwo kaana ga kahĩ, nako gageetwo Josia. Nako nĩgakaruta athĩnjĩrĩ-Ngai a gũkũ gũtũũgĩru igongona haha igũrũ riaku, o acio marutagĩra magongona haha, na mahĩndĩ ma andũ nĩmagacinĩrwo igũrũ riaku.’” <sup>3</sup> Mũthenya o ro ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai akiheana kĩmenyithia, akiuga atĩrĩ: “Gĩkĩ nĩkĩo kĩmenyithia kirĩa Jehova onanĩtie: Kigongona nĩgĩgwatũkana, naguo mũhu ũria ũrĩ igũrũ riakĩo ũitĩke.”

<sup>4</sup> Rĩrĩa Mũthamaki Jeroboamu aagũire ũria mũndũ ũcio wa Ngai aanĩrĩre agokĩrĩra kigongona kũu kiarĩ Betheli, agĩtambũrũkia guoko gwake arĩ kigongona-inĩ, akiuga atĩrĩ, “Mũnyiitei!” No rĩrĩ, guoko kũu aatambũrũkiirie mũndũ ũcio gũkĩonja, na ndangĩahotire gũgũthuna rĩngĩ. <sup>5</sup> Nakĩo kigongona kũu gĩgĩatũkana, naguo mũhu wakĩo ũgĩitĩka, kũringana na kĩmenyithia kirĩa mũndũ ũcio wa Ngai aheanĩte na ũndũ wa ndũmĩrĩri ya Jehova.

<sup>6</sup> Ningĩ mũthamaki akĩira mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Thaithanĩra harĩ Jehova Ngai waku, na ũũhooere nĩguo guoko gwakwa kũhonio.” Nĩ ũndũ ũcio, mũndũ ũcio wa Ngai agĩthaitha Jehova, nakuo guoko kwa mũthamaki gũkihona na gũgĩcooka o ũrĩa kwarĩ mbere.

<sup>7</sup> Mũthamaki akĩira mũndũ ũcio wa Ngai atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe, na nĩngũkũhe kĩheo.”

<sup>8</sup> No mũndũ ũcio wa Ngai agĩcookeria mũthamaki atĩrĩ, “O na korwo no ũhe nuthu ya indo ciaku-rĩ, nĩ ndingĩthiĩ nawe, o na ndingĩrĩa irio kana nyue maaĩ gũkũ.

<sup>9</sup> Nĩgũkorwo nĩnjathĩtwo nĩ kiugo kĩa Jehova, ngeerwo atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio, kana ũnyue maaĩ, o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.’” <sup>10</sup> Nĩ ũndũ ũcio akĩgera njĩra ĩngĩ na ndaacookeire ĩrĩa aagereire agĩthiĩ Betheli.

<sup>11</sup> Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ mũnabii mũkũrũ watũũraga Betheli, nao ariũ ake magĩũka makĩmwĩra maũndũ marĩa mothe mũndũ ũcio wa Ngai eekĩte kũu mũthenya ũcio. O na ningĩ makĩhe ithe wao ũhoru ũrĩa eerire mũthamaki.

<sup>12</sup> Ithe wao akĩmooria atĩrĩ, “Agereire njĩra ĩrĩkũ?” Nao ariũ ake makĩmuonia njĩra ĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai woimĩte Juda aagereire. <sup>13</sup> Nĩ ũndũ ũcio akĩira ariũ ake atĩrĩ, “Ndandĩkĩrai ndigiri.” Nao marĩkia kũmũtandĩkĩra ndigiri akĩmĩkarĩra <sup>14</sup> na akĩrũmĩrĩra mũndũ ũcio wa Ngai. Akĩmũkora aikarĩte thĩ rungu rwa mũtĩ wa mũgandi, akĩmũĩria atĩrĩ, “Wee nĩwe mũndũ wa Ngai ũrĩa uumĩte Juda?”

Mũndũ ũcio wa Ngai akĩmwĩra atĩrĩ “Ĩĩ nĩ nĩ.”

<sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmwĩra atĩrĩ, “Ũka tũthiĩ mũciĩ ũkarĩe.”

<sup>16</sup> Mũndũ ũcio wa Ngai akiuga atĩrĩ, “Ndingĩcooka na thuutha tũthiĩ nawe, o na ningĩ ndingĩrĩa irio kana nyuanĩre maaĩ nawe gũkũ. <sup>17</sup> Tondũ nĩnjĩrĩtwo nĩ kiugo

kĩa Jehova atĩrĩ, ‘Ndũkanarĩe irio kana ũnyue maaĩ kũu o na kana ũcookere njĩra ĩrĩa wagereire ũgĩthiĩ.’”

<sup>18</sup> Mũnabii ũcio mũkũrũ akĩmũcookeria atĩrĩ, “O na nĩ ndĩ mũnabii tawe. Mũraika nĩanjarĩirie na kiugo kĩa Jehova anjĩra atĩrĩ: ‘Mũgĩire mũcooke nake gwaku mũciĩ nĩguo arĩe irio na anyue maaĩ.’” (No nĩkũmũheenĩa aamũheenagia). <sup>19</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũndũ ũcio wa Ngai agĩcooka nake gwake mũciĩ, akĩrĩa na akĩnyua.

<sup>20</sup> Maikarĩte o metha-inĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra mũnabii ũcio mũkũrũ ũrĩa wacooketie mũnabii wa kuuma Juda na thuutha. <sup>21</sup> Akĩanĩrĩa, akĩra mũndũ ũcio wa Ngai ũrĩa woimĩte Juda atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũreganĩte na kiugo kĩa Jehova, na ũkaaga kũrũmia watho ũrĩa waathirwo nĩ Jehova Ngai waku. <sup>22</sup> No nĩũcookete na thuutha, na ũkarĩa irio na ũkanyua maaĩ kũndũ kũrĩa aakwĩrĩre ndũkaarĩe na ndũkanyue kĩndũ kuo. Nĩ ũndũ ũcio mwĩrĩ waku ndũgaathikwo mbĩrĩa-inĩ ya maithe maku.’”

<sup>23</sup> Rĩrĩa mũndũ ũcio wa Ngai aarĩkirie kũrĩa na kũnyua-rĩ, mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha akĩmũ-tandĩkĩra ndigiri yake. <sup>24</sup> Na agĩthiĩ na njĩra-rĩ, agĩtũngana na mũrũũthi ũkĩmũũraga, naguo mwĩrĩ wake ũkĩgũa thĩ hau njĩra-inĩ, nayo ndigiri na mũrũũthi cieri ikĩrũgama hau mwĩrĩ warĩ. <sup>25</sup> Andũ amwe arĩa maahĩtũkagĩra hau makĩona mwĩrĩ ũgũite hau thĩ, na mũrũũthi ũrũgamĩte o hau mwĩrĩ warĩ, nao magĩthiĩ makĩheana ũhoru ũcio itũũra-inĩ inene rĩrĩa mũnabii ũcio mũkũrũ aatũũraga.

<sup>26</sup> Rĩrĩa mũnabii ũrĩa wamũcooketie na thuutha kuuma rũgendo-inĩ rwake aigũire ũhoru ũcio, akiuga atĩrĩ, “Ŭcio nĩ mũndũ ũrĩa wa Ngai ũrĩa ũrareganire na kiugo kĩa Jehova. Jehova nĩamũneanĩte kũrĩ mũrũũthi ũrĩa ũmũ-tambuuriĩte na ũkaamũũraga, o ta ũrĩa kiugo kĩa Jehova kĩamwĩrĩte.”

<sup>27</sup> Mūnabii ūcio mūkūrū akīra ariū ake atīrī, “Ndandīkīrai ndigiri.” Nao magīka o ūguo. <sup>28</sup> Nake akiumagara agīthī, agīkora mwīrī ūgūithītio njīra-inī, na mūrūūthi na ndigiri irūgamīte o hau warī. Mūrūūthi ndwarīte mwīrī ūcio kana ūgatambuura ndigiri. <sup>29</sup> Nī ūndū ūcio mūnabii ūcio akīoya mwīrī wa mūdū ūcio wa Ngai, akīūgīrīra igūrū rīa ndigiri, akīūcookia itūūra-inī rīake inene nīgeetha amūcakaīre na amūthike. <sup>30</sup> Nake akīga mwīrī ūcio mbīrīra-inī yake mwene, nao makīmūcakaīra makiugaga atīrī, “Ūūi mūrū wa baba-ī!”

<sup>31</sup> Aarīkia kūmūthika, akīra ariū ake atīrī, “Rīrīa ngaakua, mūgaathika mbīrīra-inī īno harīa mūdū ūyū wa Ngai athikītwo; mūkaiga mahīndī makwa hau mwena-inī wa mahīndī make. <sup>32</sup> Nīgūkorwo ūhoro ūrīa aaheanire uumanīte na kiugo kīa Jehova wa gūkīrīra kīgongona kīrīa kīrī Betheli o na mahooero mothe marīa maarī kūdū kūrīa gūtūūgīru thīinī wa matūūra ma Samaria-rī, ti-itherū ūndū ūcio no nginya ūkaahingio.”

<sup>33</sup> O na thuutha wa maūdū macio-rī, Jeroboamu ndaatiganire na njīra ciake cia waganu, no aathiire na mbere kwamūra athīnjīri-ngai a kūdū kūrīa gūtūūgīru, kuuma kūrī andū a mīthemba yothe. Mūdū o wothe ūngīendire gūtūika mūthīnjīri-ngai, nīamwamūrāga nī ūndū wa kūdū kūu gūtūūgīru. <sup>34</sup> Macio nīmo maarī mehia ma nyūmba ya Jeroboamu marīa maatūmire īgwe na īniinwo biū yeherio gūkū thī.

## 14

### *Ūrathi wa Ahija wa Gūkīrīra Jeroboamu*

<sup>1</sup> Ihinda-inī rīu, Abija mūrū wa Jeroboamu akīrwara, <sup>2</sup> nake Jeroboamu akīra mūtumia wake atīrī, “Wīgarūre nīgeetha ndūkae kūmenyeka atī nīwe mūtumia wa Jeroboamu. Ūcooke ūthī Shilo. Ahija ūrīa mūnabii nīkuo arī,

ũrĩa wanjĩĩre atĩ nĩ nĩngatuĩka mũthamaki wa andũ aya a Isiraeli. <sup>3</sup> Kuua mĩgate ikũmi, na tũmĩgate tũngĩ tũnini na kĩhembe kĩa ũũkĩ, ũthiĩ kũrĩ we. Nĩegũkwĩra ũrĩa ũhoru wa kamwana gaka ũgaikara.” <sup>4</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũtumia wa Jeroboamu agĩika ũguo eerirwo na agĩthiĩ mũciĩ kwa Ahija kũu Shilo.

Na rĩrĩ, Ahija ndoonaga; nĩorĩte maitho nĩ gũkũra. <sup>5</sup> Nowe Jehova nĩeerĩte Ahija atĩrĩ, “Mũtumia wa Jeroboamu nĩarooka gũkũũria ũhoru wa mũriũ nĩ ũndũ nĩ mũrũaru, nawe ũmũcookerie ũna na ũna. Aakinya-rĩ, egwĩtua taarĩ mũndũ ũngĩ.”

<sup>6</sup> Nĩ ũndũ ũcio rĩrĩa Ahija aaiguire mũkinyo wa magũrũ make arĩ mũrango-inĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Toonya, mũtumia wa Jeroboamu. Ũretua tiwe nĩkĩ? Nĩndũmĩtwo kũrĩ we na ũhoru ũtarĩ mwega. <sup>7</sup> Thiĩ, kũrĩ Jeroboamu ũmwĩre atĩ Jehova, Ngai wa Isiraeli ekuuga atĩrĩ: ‘Nĩ ndakũnenehirie kuuma gatagatĩ ka andũ, ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli. <sup>8</sup> Ndaatunyanire ũthamaki kuuma kũrĩ nyũmba ya Daudi, ngĩkũnengera, no wee ndũkoretwo ũhaana ta ndungata yakwa Daudi, ũrĩa watũire arũmĩtie maathani makwa, na akanũmĩrĩra na ngoro yake yothe, agekaga o ũrĩa wiki wagĩrĩre maitho-inĩ makwa. <sup>9</sup> Wee nĩwĩkĩte maũndũ maingĩ mooru, gũkĩra andũ arĩa othe makoretwo marĩ mbere yaku. Nĩwĩthondekeire ngai ingĩ, o na mĩhianano ya kũhooywo ithondeketwo na kĩgera. Nĩtũmĩte ndakare na ũkaahutatĩra.

<sup>10</sup> “‘Nĩ ũndũ wa ũguo-rĩ, nĩngũrehere nyũmba ya Jeroboamu mwanangĩko. Nĩngwehereria Jeroboamu mwana o wotha wa kahĩ thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana atarĩ ngombo. Nĩngacina nyũmba ya Jeroboamu o ta ũrĩa mũndũ acinaga mai nginya magathira. <sup>11</sup> Ngui nĩikaarĩa andũ a Jeroboamu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.

Jehova nĩguo oigĩte!’

<sup>12</sup> “No wee-rĩ, cooka mūciĩ. O wakinya itũūra-inĩ inene-rĩ, noguo mwana ũcio arĩkua. <sup>13</sup> Isiraeli othe nĩmakamũ-cakaĩra na mamũthike. Ũcio nowe wiki wa Jeroboamu ũgaathikwo, tondũ nowe wiki thĩinĩ wa nyũmba ya Jeroboamu, Jehova, Ngai wa Isiraeli, onete ũndũ mwega thĩinĩ wake.

<sup>14</sup> “Jehova we mwene nĩakarũgamia mũthamaki ũngĩ wa gũthamakĩra Isiraeli ũrĩa ũkaaniina nyũmba ya Jeroboamu. Ũmũthĩ nĩguo mũthenya! Atĩ atĩa? Īĩ, amĩniine o ro rĩu. <sup>15</sup> Nake Jehova nĩakahũūra Isiraeli, nginya mahaane ta ithanjĩ rĩrainaina rĩrĩ maaĩ-inĩ. Nĩakamunya andũ a Isiraeli kuuma bũrũri ũyũ mwega ũrĩa aaheire maithe mao, na amahurunje mũrĩmo ũrĩa ũngĩ wa Rũũĩ rwa Farati, tondũ nĩmarakaririe Jehova nĩ ũndũ wa gwi̱thondekera itugĩ cia Ashera. <sup>16</sup> Nĩagatiganĩria andũ a Isiraeli nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte, na ningĩ agatũma Isiraeli meehie.”

<sup>17</sup> Nake mũtumia wa Jeroboamu agĩũkĩra, agĩthiĩ Ti-riza. Rĩrĩa aakinyire mũromo-inĩ wa nyũmba, kahĩĩ kau gagĩkua. <sup>18</sup> Nao magĩgathika, na andũ a Isiraeli othe magĩ-gacakaĩra, o ta ũrĩa Jehova oigĩte na kanua ka ndungata yake Ahija, ũrĩa mũnabii.

<sup>19</sup> Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jeroboamu, mbaara ciake, na ũrĩa aathanire, nĩmandike ibuku-inĩ rĩa athamaki a Isiraeli. <sup>20</sup> Aathamakire mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩrĩ, agĩcooka akĩhurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Nadabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

### *Rehoboamu Mũthamaki wa Juda*

<sup>21</sup> Rehoboamu mũrũ wa Solomoni nĩwe warĩ mũthamaki wa Juda. Aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ

Jerusalemu mĩaka ikũmi na mũgwanja, itũũra-inĩ inene rĩrĩa Jehova aathuurĩte kuuma mĩhĩrĩga-inĩ yothe ya Isiraeli, nĩgeetha Rĩĩtwa rĩake rĩtũũre kuo. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ Mũamoni.

<sup>22</sup> Nao andũ a Juda nĩmekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova. Nĩ ũndũ wa mehia marĩa meekire, nĩmarahũire marakara make, akĩigua ũiru nĩ ũndũ nĩmehĩtie, gũkĩra ũrĩa maithe mao meehĩtie. <sup>23</sup> Ningĩ magĩthondekera kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru, na mahiga maamũre, na itugĩ cia Ashera, o harĩa hothe haarĩ karĩma karaihu, na rungu rwa mũtĩ o wothe waramĩtie honge. <sup>24</sup> O na nĩ kwarĩ maraya ma arũme mahooero-inĩ kũu bũrũri-inĩ; andũ acio magĩka maũndũ mothe marĩa maarĩ magigi ma ndũrĩrĩ iria Jehova aaingatĩte mbere ya andũ a Isiraeli matanoka kuo.

<sup>25</sup> Mwaka-inĩ wa ĩtano wa Mũthamaki Rehoboamu-rĩ, Shishaka mũthamaki wa Misiri agĩtharĩkĩra Jerusalemu.

<sup>26</sup> Nake agĩkuua igĩĩna cia hekarũ ya Jehova na igĩĩna cia nyũmba ya ũthamaki. Aakuuire indo ciothe o hamwe na ngo ciothe cia thahabu iria Solomoni aathondekithĩtie.

<sup>27</sup> Nĩ ũndũ ũcio Mũthamaki Rehoboamu agĩthondeka ngo ingĩ cia gĩcango handũ ha icio cia mbere, agĩcinengera anene a arangĩri arĩa maikaraga itoonyero-inĩ rĩa nyũmba ya ũthamaki. <sup>28</sup> Rĩrĩa rĩothe mũthamaki aathiiaga hekarũ-inĩ ya Jehova, arangĩri acio maathiiaga nake makuuĩte ngo icio, na thuutha ũcio magacicookia nyũmba-inĩ ya arangĩri.

<sup>29</sup> Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makonĩ wathani wa Rehoboamu na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda?

<sup>30</sup> Hĩndĩ ciothe nĩ gwakoragwo na mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu. <sup>31</sup> Nake Rehoboamu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nyina eetagwo Naama, na aarĩ

Mũamoni. Nake mũriũ Abija agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

## 15

### *Abija Mũthamaki wa Juda*

<sup>1</sup> Mwaka wa ikũmi na ĩnana wa ũthamaki wa Jeroboamu mũrũ wa Nebati-rĩ, nĩguo Abija aatuĩkire mũthamaki wa Juda, <sup>2</sup> na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka ĩtatũ. Nyina eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

<sup>3</sup> Nĩekire mehia marĩa mothe ithe eekĩte mbere yake; ndeyamũrĩire Jehova Ngai wake na ngoro yake yothe, ta ũrĩa ngoro ya ithe Daudi yatariĩ. <sup>4</sup> No rĩrĩ, nĩ ũndũ wa Daudi, Jehova Ngai wake akĩmũhe tawa kũu Jerusalemu na ũndũ wa gũtua mũriũ mũthamaki ithenya rĩake, na gũtũma itũũra rĩa Jerusalemu rĩrũme. <sup>5</sup> Nĩgũkorwo Daudi nĩekĩte ũrĩa kwagĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova, na ndaagire kũrũmia watho o na ũmwe wa Jehova matukũ-inĩ mothe ma muoyo wake, tiga ũhoro-inĩ wa Uria ũrĩa Mũhiti.

<sup>6</sup> Na rĩrĩ, gwatũũraga mbaara gatagatĩ ka Rehoboamu na Jeroboamu hĩndĩ ĩrĩa yothe Abija aarĩ muoyo.

<sup>7</sup> Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Abija na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na nĩ kwarĩ mbaara gatagatĩ ka Abija na Jeroboamu. <sup>8</sup> Nake Abija akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo thĩinĩ wa itũũra inene rĩa Daudi. Nake mũriũ Asa agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

### *Asa Mũthamaki wa Juda*

<sup>9</sup> Mwaka wa mĩrongo ĩrĩ wa ũthamaki wa Jeroboamu mũthamaki wa Isiraeli-rĩ, nĩguo Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda, <sup>10</sup> nake agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩna na ũmwe. Cũwe wake eetagwo Maaka mwarĩ wa Abisalomu.

<sup>11</sup> Asa nĕkire ũrĭa kwagĩrĩire maithe-inĩ ma Jehova, o ta ũrĭa ithe Daudi eekĩte. <sup>12</sup> Nĩaingatire maraya ma arũme ma mahooero-inĩ moime bŭrũri ũcio, na akĩeheria mĩhianano yothē ya kũhooyagwo ĩrĭa maithe make maathondekete. <sup>13</sup> O na nĩheririe cŭwe wake Maaka atige gũtuĩka mũthamaki-mũndũ-wa-nja, tondũ nĩathondekete gĩtugĩ kĩa Ashera, kĩndũ kĩrĩ magigi mũno. Asa agĩkĩmomora, agĩgĩcinĩra kĩaanda-inĩ gĩa Kidironi. <sup>14</sup> O na gũtuĩka ndaathengirie mahooero marĩa maarĩ kũndũ gũtũũgĩru-rĩ, ngoro ya Asa nĩyerutĩire Jehova mũtũũrĩre-inĩ wake wothē. <sup>15</sup> Nĩarehire kũu hekarũ ya Jehova betha, na thahabu, na indo iria ciothe we mwene hamwe na ithe maamũrĩte.

<sup>16</sup> Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli, hĩndĩ yothē ya wathani wao. <sup>17</sup> Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩambatire agĩũkĩrĩra Juda na agĩaka rũthingo rwa hinya kũu Rama, nĩgeetha agĩrĩrĩrie andũ matikoime kana matoonye bŭrũri wa Asa mũthamaki wa Juda.

<sup>18</sup> Ningĩ Asa akĩruta betha na thahabu ciothe iria ciati-garĩte kīgĩĩna-inĩ kĩa hekarũ ya Jehova na kĩa nyũmba yake ya ũthamaki. Nake agĩciĩhokera anene ake macitwarĩre Beni-Hadadi mŭrũ wa Taburimoni, mŭrũ wa Hezoni, mũthamaki wa Suriata, ũrĭa waathanaga Dameski. <sup>19</sup> Nake akĩmwĩra atĩrĩ, “Reke hakorwo harĩ na kĩrĩiko gĩitũ nawe, o ta ũrĭa haarĩ kĩrĩiko gatagatĩ ka baba na thoguo. Ta kĩone, kĩheo kĩa betha na thahabu nĩkĩo ndagũtũmĩra. Rĩu tharia kĩrĩiko kĩanyu na Baasha mũthamaki wa Isiraeli nĩguo atigane na nĩi.”

<sup>20</sup> Beni-Hadadi agĩĩtikĩra ũhoru wa Mũthamaki Asa, agĩtũma anene a ikundi cia thigari ciake makahũũre matũũra ma Isiraeli. Nake agĩtooria Ijoni, na Dani, na Abeli-Bethi-Maaka, na Kinerethu guothe, hamwe na Nafitali. <sup>21</sup> Hĩndĩ ĩrĭa Baasha aigũire ũhoru ũcio,

agĩtiga gwaka Rama, agĩthiĩ gũikara Tiriza. <sup>22</sup> Ningĩ Mũthamaki Asa akĩruta watho kũu Juda guothe, gũtirĩ mũndũ watigĩrĩrwo, nao magĩkuua mahiga na mbaũ iria Baasha aahũthagĩra Rama. Indo icio nĩcio Mũthamaki Asa aakire nacio Geba kũu Benjamini, o na agĩaka kũu Mizipa.

<sup>23</sup> Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ mothe makoniĩ wathani wa Asa, marĩa mothe aahingirie, na ũrĩa wotho eekire, o na matũũra marĩa aakire-rĩ, githĩ matiandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? Na rĩrĩ, Asa aakũra akĩrwara magũrũ. <sup>24</sup> Hĩndĩ iyo Asa akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao thĩinĩ wa itũũra inene rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoshafatu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

#### *Nadabu Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>25</sup> Nadabu mũrũ wa Jeroboamu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli mwaka wa keerĩ wa Asa mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka iĩrĩ. <sup>26</sup> Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-inĩ ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya ithe na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

<sup>27</sup> Baasha mũrũ wa Ahija wa nyũmba ya Isakaru nĩaci-irĩire kũmũũkĩrĩra, nake akĩmũũragĩra kũu Gibethoni, itũũra rĩa Afilisti, rĩrĩa Nadabu na Isiraeli othe marĩrigi-iciĩrie. <sup>28</sup> Baasha ooragire Nadabu mwaka wa gatatũ wa Asa mũthamaki wa Juda na agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

<sup>29</sup> Aambĩrĩria gũthamaka-rĩ, nĩooragire andũ a nyũmba ya Jeroboamu othe. Ndaatigĩirie Jeroboamu mũndũ o na ũmwe arĩ muoyo, no aamaniinire othe, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa aaririe na kanua ka ndungata yake Ahija ũrĩa Mũshiloni, <sup>30</sup> nĩ ũndũ wa mehia marĩa Jeroboamu ekĩte na agĩtũma Isiraeli mehie, na nĩ ũndũ nĩarakarĩtie Jehova, Ngai wa Isiraeli.

<sup>31</sup> Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Nadabu, na marĩa mothe eekire-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? <sup>32</sup> Gwatũire mbaara gatagatĩ ka Asa na Baasha mũthamaki wa Isiraeli hĩndĩ yothe ya wathani wao.

*Baasha Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>33</sup> Mwaka wa gatatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda-rĩ, nĩguo Baasha mūrũ wa Ahija aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli guothe arĩ kũu Tiriza, na agĩthamaka mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩna. <sup>34</sup> Nĩekire maũndũ ma waganu maitho-ini ma Jehova, akĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na mehia make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie.

## 16

<sup>1</sup> Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ Jehu mūrũ wa Hanani gĩa gũũkĩrĩra Baasha, akĩrwo atĩrĩ, <sup>2</sup> “Ndakũrutire kuuma rũkũngũ-inĩ ngĩgũtua mũtongoria wa andũ akwa a Isiraeli, na wee ũkĩrũmĩrĩra mĩthiĩre ya Jeroboamu, na ũgĩtũma andũ akwa a Isiraeli meehie, makĩndakaria nĩ ũndũ wa mehia mao. <sup>3</sup> Nĩ ũndũ ũcio ngirie kũniina Baasha na nyũmba yake, na nĩngatũma nyũmba yaku ĩtũike ta ĩrĩa ya Jeroboamu mūrũ wa Nebati. <sup>4</sup> Ngui nĩĩkarĩa andũ a Baasha arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ inene, nacio nyoni cia rĩera-inĩ irĩe arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ.”

<sup>5</sup> Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Baasha, na ũrĩa eekire o na marĩa aahingirie-rĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? <sup>6</sup> Baasha akĩhurũka hamwe na maithe make, na agĩthikwo kũu Tiriza. Nake mũriũ Ela agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

<sup>7</sup> O na ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinya kũrĩ mũnabii Jehu, mūrũ wa Hanani, gĩkoniĩ Baasha na nyũmba yake, tondũ wa waganu wake wothe ũrĩa eekĩte maitho-inĩ ma

Jehova, akamūrakaria nĩ ũndũ wa maũndũ marĩa eekĩte, na nĩ ũndũ wa kũhaana ta nyũmba ya Jeroboamu, o na ningĩ tondũ wa kũmĩniina.

*Ela Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>8</sup> Mwaka wa mĩrongo ĩĩĩ na ĩtandatũ wa Asa, mũthamaki wa Juda, nĩguo Ela mūrũ wa Baasha aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, agĩthamaka arĩ Tiriza mĩaka ĩĩĩ.

<sup>9</sup> Nake Zimuri, ũmwe wa anene ake, ũrĩa waathaga nuthu ya ngaari ciake cia ita, agĩciĩrĩra ũrĩa ekũmũũkĩrĩra. Hĩndĩ iyo Ela aarĩ Tiriza, akĩnyua njoohi mũciĩ kwa Ariza ũrĩa warĩ mūrori wa nyũmba ya ũthamaki kũu Tiriza.

<sup>10</sup> Zimuri agĩtoonya kuo, akĩmũgũtha, akĩmũũraga mwaka-inĩ wa mĩrongo ĩĩĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda. Nake agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

<sup>11</sup> Aambĩrĩria gũthamaka o ro ũguo, na agĩkarĩra gĩtĩ kĩa ũnene-rĩ, akĩũraga andũ a nyũmba ya Baasha othe. Ndaatigirie mündũ mūrũme o na ũmwe, arĩ mündũ wao kana mūrata. <sup>12</sup> Nĩ ũndũ ũcio Zimuri akĩniina nyũmba yothe ya Baasha, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio na kanua ka mũnabii Jehu gĩa gũũkĩrĩra Baasha. <sup>13</sup> Nĩ ũndũ wa mehia marĩa mothe Baasha na mũriũ Ela meekĩte na magatũma andũ a Isiraeli mehie, na makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli, nĩ ũndũ wa mĩhi-anano yao ya kũhooywo ĩtaarĩ kiene.

<sup>14</sup> Ha ũhoro wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ela na ũrĩa wothe eekire-rĩ, githĩ matiadĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

*Zimuri Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>15</sup> Mwaka wa mĩrongo ĩĩĩ na mũgwanja wa Asa mũthamaki wa Juda, Zimuri nĩathamakire kũu Tiriza mĩthenya mũgwanja. Mbũtũ cia ita ciakĩte kambĩ hakuhi

na Gibethoni, itũūra rĩa Afilisti. <sup>16</sup> Nao andũ a Isiraeli maarĩ kũu kambĩ makĩigua atĩ Zimuri nĩaciĩrĩre mũthamaki na akamũũraga. Mũthenya o ro ũcio, marĩ o kũu kambĩ makĩanĩrĩra atĩ Omuri ũrĩa warĩ mũnene wa ita nĩwe mũthamaki wa Isiraeli. <sup>17</sup> Hĩndĩ ĩyo Omuri na andũ a Isiraeli othe arĩa maarĩ hamwe nake makĩehera Gibethoni na makĩrigiicĩria itũūra inene rĩa Tiriza marĩtahe. <sup>18</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Zimuri onire atĩ itũūra inene nĩrĩanyitwo-rĩ, agĩtoonya gĩikaro-inĩ gĩa kwĩgitĩra kĩa nyũmba ya ũthamaki, agĩgĩcina na mwaki arĩ kuo thĩinĩ. Nĩ ũndũ ũcio agĩkua, <sup>19</sup> nĩ ũndũ wa mehia marĩa eekĩte, ageeka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, na gũthĩ na mĩthĩre ya Jeroboamu o na mehia marĩa eekĩte agatũma Isiraeli meehie.

<sup>20</sup> Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Zimuri, o na maũndũ ma ũremi marĩa eekire-rĩ, githĩ matiandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli?

### *Omuri Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>21</sup> Hĩndĩ ĩyo andũ a Isiraeli magĩatũkana ikundi igĩrĩ, nuthu ĩmwe makĩrũmĩrĩra Tibini mũrũ wa Ginathu atuĩke mũthamaki, nayo nuthu ĩyo ĩngĩ makĩrũmĩrĩra Omuri.

<sup>22</sup> No rĩrĩ, arũmĩrĩri a Omuri magĩtooria arũmĩrĩri a Tibini mũrũ wa Ginathu; Nĩ ũndũ ũcio Tibini agĩkua, nake Omuri agĩtuĩka mũthamaki.

<sup>23</sup> Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ũmwe wa Asa mũthamaki wa Juda, nĩguo Omuri aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamaka mĩaka ikũmi na ĩĩrĩ, ĩtandatũ yayo aathamakire arĩ Tiriza. <sup>24</sup> Nake akĩgũra karĩma ga Samaria kuuma kũrĩ Shemeru na taranda igĩrĩ\* cia betha, na agĩaka itũūra inene hau karĩma igũrũ, akĩrĩta Samaria, arĩĩtanĩtie na Shemeru ũrĩa wakoretwo arĩ mwene karĩma kau.

---

\* 16:24 nĩ ta kilo 68

<sup>25</sup> No rĩrĩ, Omuri nĩekire maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, akĩhĩa makĩria ya andũ othe arĩa maarĩ mbere yake. <sup>26</sup> Nĩathiire na mĩthiĩre yothe ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na mehĩa-inĩ make marĩa maatũmire andũ a Isiraeli meehie; nĩ ũndũ ũcio makĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli nĩ ũndũ wa ngai ciao cia mĩhianano yao ya kũhooywo ĩtarĩ kĩene.

<sup>27</sup> Ha ũhoru wa maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Omuri, ũrĩa eekire na marĩa ahingirie-rĩ, githĩ matĩandĩkĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? <sup>28</sup> Omuri akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo Samaria. Nake mũriũ Ahabu agĩtuĩka mũthamaki ithenya rĩake.

#### *Ahabu Gũtuĩka Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>29</sup> Mwaka wa mĩrongo ĩtatũ na ĩnana wa Asa, mũthamaki wa Juda, Ahabu mũrũ wa Omuri agĩtuĩka mũthamaki wa Isiraeli, nake agĩthamakĩra Isiraeli arĩ Samaria mĩaka mĩrongo ĩĩrĩ na ĩĩrĩ. <sup>30</sup> Ahabu mũrũ wa Omuri nĩekire maũndũ maingĩ mooru maitho-inĩ ma Jehova, makĩria ya mũndũ o wotho wa arĩa maarĩ mbere yake. <sup>31</sup> We to kuona onire gwĩka mehĩa ta ma Jeroboamu mũrũ wa Nebati arĩ kaũndũ kanini, no-o na nĩahikirie Jezebeli mwarĩ wa Ethibaali mũthamaki wa Asidoni, na akĩambĩrĩria gũtungata na kũhooya Baali. <sup>32</sup> Nĩathondekeire Baali kĩgongona thĩinĩ wa hekarũ ya Baali ĩrĩa aakire kũu Samaria. <sup>33</sup> Ningĩ Ahabu nĩathondekire gĩtugĩ kĩa Ashera, na agĩka maũndũ maingĩ mooru gũkĩra ũrĩa athamaki othe a Isiraeli arĩa maarĩ mbere yake meekĩte ma gũtũma Jehova Ngai wa Isiraeli arakare.

<sup>34</sup> Ihĩnda-inĩ rĩa Ahabu, Hieli wa kuuma Betheli nĩa-cookereirie itũũra rĩa Jeriko. Aahaandire mũthingi wakuo na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake wa irigithathi

Abiramu, nacio ihingo ciakuo agĩciaka na thogora wa gũkuĩrwo nĩ mũriũ wake Segubu ũrĩa warĩ mũnini, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩaĩtio nĩ Joshua mũrũ wa Nuni.

## 17

### *Elija Kũheo Irio nĩ Mahuru*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, Elija ũrĩa Mũtishibi kuuma Tishibi, thĩĩnĩ wa Gileadi, akĩra Ahabu atĩrĩ, “O ta ũrĩa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atũũraga muoyo, ũrĩa niĩ ndungatagĩra-rĩ, mĩaka ĩrĩa ĩgũũka gũtigũcooka kũgĩa ime kana mbura, tiga na ũndũ wa kiugo gĩakwa.”

<sup>2</sup> Ningĩ kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija akĩrwo atĩrĩ, <sup>3</sup> “Ũkĩra uume gũkũ, werekere mwena wa irathĩro, ũkehithe mũkuru-inĩ wa Kerithu mwena wa irathĩro wa Jorodani. <sup>4</sup> Ũrinyuuga maaĩ karũũ-inĩ kau, na nĩnjathĩte mahuru makũrehagĩre irio kuo.”

<sup>5</sup> Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩka o ta ũrĩa Jehova aamwĩrire. Agĩthĩ mũkuru-inĩ wa Kerithu, mwena wa irathĩro wa Jorodani, na agĩkara kuo. <sup>6</sup> Mahuru maamũtwaragĩra mũgate na nyama rũciinĩ, na makamũtwarĩra mũgate na nyama hwaĩ-inĩ, nake akanyuuga maaĩ ma karũũ kau.

### *Mũtumia wa Ndigwa wa Zarefathu*

<sup>7</sup> Thuutha ũcio, karũũ kau gakĩhũa tondũ gũtikoretwo kũrĩ na mbura bũrũri ũcio. <sup>8</sup> Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija rĩngĩ, akĩrwo atĩrĩ, <sup>9</sup> “Thĩĩ o rĩmwe nginya Zarefathu kũu Sidoni ũgaikare kuo. Nĩnjathĩte mũtumia wa ndigwa wa kũu akũheage irio.” <sup>10</sup> Nĩ ũndũ ũcio agĩthĩ Zarefathu. Hĩndĩ ĩrĩa aakinyire kĩhingo-inĩ gĩa itũũra, agĩkora mũtumia wa ndigwa hau akĩũngania tũkũ. Akĩmwĩta, akĩmũũria atĩrĩ, “Wahota kũndehera tũũ tũnini na gĩkombe nĩgeetha nyue?” <sup>11</sup> Mũtumia ũcio

agītua gũthiĩ kũmũgĩĩrĩra maaĩ-rĩ, akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaita ndehera kĩenyũ kĩa mũgate ndĩe.”

<sup>12</sup> Mũtumia ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova Ngai waku atũũraga muoyo-rĩ, niĩ ndirĩ na mũgate no kamũtu kanini karĩ ndigithũ-inĩ na tũguta tũnini tũrĩ cuba-inĩ. Na rĩu ndĩrongania tũkũ tũtũ ndware mũciĩ, nĩgeetha ngaruge irio ciakwa na mwana wakwa, nĩguo tũrĩe tũcooke tũkue.”

<sup>13</sup> Elija akĩmwĩra atĩrĩ, “Tiga gwĩtigĩra. Thiĩ mũciĩ na wĩke o ro ũguo woiga. No wambe ũndugĩre kamũgate kanini kuumanagia na kĩrĩa ũrĩ nakĩo, ũndehere ũcooke wĩthondekere wee na mwana waku. <sup>14</sup> Tondũ ũũ nĩguo Jehova Ngai wa Isiraeli ekuuga: ‘Ndigithũ ndĩrĩ hĩndĩ igathira mũtu namo maguta matĩrĩ hĩndĩ magathira cuba-inĩ, nginya mũthenya ũrĩa Jehova akaheana mbura bũrũri-inĩ ũyũ.’”

<sup>15</sup> Nake agĩthiĩ agĩka o ũguo Elija aamwĩrire. Nĩ ũndũ ũcio o mũthenya nĩ kwarĩ na irio cia Elija, na cia mũtumia ũcio na nyũmba yake. <sup>16</sup> Nĩgũkorwo ndigithũ ndĩathiraga mũtu nayo cuba ndĩathiraga maguta, kũringana na kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kĩarĩtio nĩ Elija.

<sup>17</sup> Thuutha ũcio mũriũ wa mũtumia ũcio mwene mũciĩ akĩrwara. Nake akĩĩhĩrwo mũno makĩria, nginya agĩtiga kũhihia. <sup>18</sup> Mũtumia ũcio akĩira Elija atĩrĩ, “Nĩ ũhoru ũrĩkũ ũrĩ naguo na niĩ, wee mũndũ wa Ngai? Kaĩ wokire kũndirikania mehia makwa, na ũũrage mũrũ wakwa?”

<sup>19</sup> Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nengera mũrũguo,” akĩmũruta moko-inĩ make, akĩmũtwara kanyũmba ka igũrũ\* karĩa aikaraga, akĩmũkomia ũrĩrĩ-inĩ wake. <sup>20</sup> Nake agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, kaĩ ningĩ warehere mũtumia ũyũ wa ndigwa mũtino,

---

\* <sup>17:19</sup> Kanyũmba ka igũrũ gaakoragwo karĩ ka ageni na ga kũigwo irio.

ũyũ njikarĩte ndĩ mūgeni gwake, na ũndũ wa kũreka mũriũ wake akue?” <sup>21</sup> Nake agĩitambũrũkia igũrũ rĩa kahĩ kau maita matatũ na agĩkaĩra Jehova, akiuga atĩrĩ, “Wee Jehova Ngai wakwa, reke muoyo wa kahĩ gaka ũgacookerere!”

<sup>22</sup> Jehova akĩigua gũkaya kwa Elija, nague muoyo wa kahĩ kau ũgĩgacookerera, gagĩcooka muoyo. <sup>23</sup> Elija akĩoya mwana ũcio akĩmũikũrũkia kuuma kanyũmba ka igũrũ, akĩmũtoonya nyũmba. Akĩmũnengera nyina, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ta kĩrore, mũrũguo arĩ muoyo!”

<sup>24</sup> Nake mũtumia ũcio akĩĩra Elija atĩrĩ, “Rĩu nĩndamenya atĩ ũrĩ mũndũ wa Ngai, na atĩ kiugo kĩa Jehova kĩrĩa kiumĩte kanua gaku nĩ kĩa ma.”

## 18

### *Elija na Obadia*

<sup>1</sup> Thuutha wa ihinda iraaya, mwaka-inĩ wa gatatũ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija, akĩĩrwo atĩrĩ, “Ũkĩra ũthĩĩ ũkeyonanie harĩ Ahabu, na thuutha wa ũguo nĩnguuria mbura bũrũri-inĩ ũyũ.” <sup>2</sup> Nĩ ũndũ ũcio Elija agĩthĩĩ kwĩonania kũrĩ Ahabu.

Na rĩrĩ, ng’aragu yarĩ nene mũno kũu Samaria, <sup>3</sup> nake Ahabu nĩatũmanĩire Obadia ũrĩa warĩ mũrũgamĩrĩri wa nyũmba yake ya ũthamaki. (Obadia aarĩ mwĩtikia weheanĩte mũno kũrĩ Jehova. <sup>4</sup> Rĩrĩa Jezebeli ooragithagia anabii a Jehova, Obadia nĩoete anabii igana rĩmwe akamahitha ngurunga-inĩ igĩrĩ, o ĩmwe andũ mĩrongo ĩtano, na akamaheaga irio na maaĩ.) <sup>5</sup> Ahabu akĩĩra Obadia atĩrĩ, “Thiũrũrũka bũrũri wothe ũthĩĩ ithima-inĩ ciothe, na ituamba-inĩ. No gũkorwo tuona handũ harĩ nyeki ĩngĩtũũria mbarathi na nyũmbũ muoyo, nĩguo tũtikoorage nyamũ o na ĩmwe iitũ.” <sup>6</sup> Nĩ ũndũ ũcio makĩgayana

būrūri ūcio o eerī o mūdū kūrīa egūtūikanīria, Ahabu agīthiī mwena ūmwe na Obadia agīthiī mwena ūrīa ūngī.

<sup>7</sup> Rīrīa Obadia aathiiaga-rī, agītūngana na Elija. Obadia akīmūmenya, akīinamīrīra, agīturumithia ūthiū thī, akīmūūria atīrī, “Ti-itherū nīwe, mwathi wakwa Elija?”

<sup>8</sup> Nake agīcookia atīrī, “Ī nī nī, thī ūkeere Ahabu mwathi waku atīrī, ‘Elija arī gūkū.’”

<sup>9</sup> Obadia akīmūūria atīrī, “Kaī njīkīte ūūru ūrīkū, nīguo ūūneane nī ndungata yaku moko-inī ma Ahabu njūragwo? <sup>10</sup> Ti-itheru o ta ūrīa Jehova Ngai waku atūūruga muoyo-rī, gūtīrī rūrīrī kana ūthamaki mwathi wakwa atarī aatūmana ūgacario. Na rūrīrī kana ūthamaki o wothē woiga ndūrī kuo, nake akehītithia andū akuo moige na ma atī matikuonete. <sup>11</sup> Na rū ūranjīra thī kūrī mwathi wakwa ngamwīre atīrī, ‘Elija arī gūkū.’ <sup>12</sup> Nī ndiū kūrīa Roho wa Jehova angīgūtware twatigana nawe. Ingīthiī njīre Ahabu ūguo na acooke akwagerī, nīekūnjūraga. No nī ndungata yaku ndūire hooyaga Jehova kuuma ndī o mūnini. <sup>13</sup> Wee mwathi wakwarī, kaī ūtarī waigua ūrīa ndeekire rīrīa Jezebeli ooragaga anabii a Jehova, ūrīa ndaahithire anabii a Jehova igana rīmwe ngurunga-inī igīrī, o īmwe anabii mīrongo ītano, na ngamaheaga irio na maaī? <sup>14</sup> Na rū ūranjīra thī kūrī mwathi wakwa ngamwīre atīrī, ‘Elija arī gūkū.’ Nīekūnjūraga!”

<sup>15</sup> Elija akīmwīra atīrī, “O ta ūrīa Jehova Mwene-Hinya-Wothē ūrīa ndungatagīra atūūruga muoyo-rī, ti-itherū nīngwīonithania nī mwene kūrī Ahabu ūmūthī.”

### *Elija Kīrīma-inī gīa Karimeli*

<sup>16</sup> Nī ūndū ūcio Obadia agīthiī gūtūnga Ahabu akīmwīra ūhorō ūcio, nake Ahabu agīthiī gūtūnga Elija. <sup>17</sup> Rīrīa

Ahabu onire Elija, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wee nĩwe, wee mũn-yariiri wa Isiraeli?”

<sup>18</sup> Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ ndinyariirĩte Isiraeli. No wee na nyũmba ya thoguo, nĩ inyuĩ mwĩkĩte ũguo. Nĩmwatiganĩirie maathani ma Jehova na mũkĩrũmĩrĩra Baali. <sup>19</sup> Rĩu tũmana andũ moime Isiraeli guothe, moke tũcemanie nao Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. Na ũrehe anabii arĩa a Baali magana mana ma mĩrongo ĩtano na anabii a Ashera magana mana, arĩa marĩagĩra metha-inĩ ya Jezebeli.”

<sup>20</sup> Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩtũmana Isiraeli guothe na agĩ-cookanĩrĩria anabii Kĩrĩma-inĩ gĩa Karimeli. <sup>21</sup> Elija agĩthĩĩ mbere ya andũ akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nginya rĩ mũgũtũura mũthanganagĩria njĩra igĩrĩ? Angĩkorwo Jehova nĩwe Ngai-rĩ, mũrũmĩrĩrei, no angĩkorwo Baali nĩwe Ngai-rĩ, mũkĩmũrũmĩrĩre we.”

No andũ acio matiamũcookeirie ũndũ o na ũmwe.

<sup>22</sup> Hĩndĩ ĩyo Elija akĩmeera atĩrĩ, “Nĩ nyiki no nĩ ndigĩtwo ndĩ mũnabii wa Jehova, no Baali arĩ na anabii magana mana ma mĩrongo ĩtano. <sup>23</sup> Tũreherei ndegwa igĩrĩ. Reke methuurĩre ndegwa ĩmwe, na mamĩtinangie icunjĩ, macooke mamĩigĩrĩre ngũ igũrũ, no matigaakie mwaki. Na nĩ haarĩrie ndegwa ĩyo ĩngĩ, na ndĩmũigĩrĩre ngũ igũrũ, na ndigwakia mwaki. <sup>24</sup> Ningĩ mũcooke mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na nĩ ngaĩre rĩitwa rĩa Jehova. Na ngai ũrĩa ũgũcookia mahooya na ũndũ wa kũrehe mwaki-rĩ, ũcio nĩwe Ngai.”

Nao andũ othe makiuga atĩrĩ, “Ũguo woiga nĩ wega.”

<sup>25</sup> Elija akĩĩra anabii a Baali atĩrĩ, “Thuurai ndegwa ĩmwe, mwambĩrĩrie kũmĩhaarĩria, tondũ nĩ inyuĩ mũkĩrĩ aingĩ. Mũkaĩre rĩitwa rĩa ngai wanyu, na mũtigaakie mwaki.” <sup>26</sup> Tondũ ũcio makĩoya ndegwa ĩrĩa maaheirwo makĩmĩhaarĩria.

Magĩkaĩra rĩitwa rĩa Baali kuuma rūciiniĩ nginya mĩarahō, makĩanĩrĩra makiugaga atĩrĩ, “Wee Baali tũiguel!” No matiigana gũcookerio, tondũ gũtiarĩ mündũ wa kũmacookeria. Nao makĩrũgarũga, makĩinaga, na magĩthiũrũrũkaga kīgongona kũ maathondekete.

<sup>27</sup> Mĩarahō yakinya-rĩ, Elija akĩambĩrĩria kũmanyũrũria, akĩmeera atĩrĩ, “Anĩrĩrai mũno! Ti-itherũ we akĩrĩ ngai! No gũkorwo e na maündũ areciiria, kana e na mĩhang’o, kana agathiĩ rūgendo. No gũkorwo nĩakomete na no nginya okĩrio.” <sup>28</sup> Tondũ ũcio makĩanĩrĩra mũno, na magĩitemanga na hiũ cia njora na matimũ, nginya thakame ikĩambĩrĩria kũnyũrũrũka, tondũ ũcio nĩguo warĩ mūtugo wao. <sup>29</sup> Na rĩrĩ, mĩarahō yahitũka-rĩ, magĩthiĩ o na mbere na ũrathi wao wa matũhũhũ nginya ihinda rĩa igongona rĩa hwaĩ-inĩ. No gũtiarĩ na macookio, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmacookeria, na gũtiarĩ o na ũmwe wa kũmarũmbũiya.

<sup>30</sup> Ningĩ Elija akĩĩra andũ othe atĩrĩ, “Okokaai hakuhi na nĩ” Nao andũ acio magĩthiĩ hakuhi nake. Elija agĩ-cookereria kīgongona kĩa Jehova tondũ nĩgĩathũkangĩtio. <sup>31</sup> Elija akĩoya mahiga ikũmi na meerĩ kũringana na mĩhĩrĩga ya njiarwa cia Jakubu, ũrĩa wakinyĩrwo nĩ kiugo kĩa Jehova akĩrwo atĩrĩ, “Ūrĩitagwo Isiraeli.” <sup>32</sup> Nake agĩaka kīgongona na mahiga macio rĩitwa-inĩ rĩa Jehova, na akĩenja mūtaro mwariĩ ũngĩiganĩra ibaba igĩrĩ\* cia mbegũ, ũkĩrigiicĩria kīgongona kĩu. <sup>33</sup> Akĩara ngũ, agĩtinangia ndegwa iyo icunji, na akĩmũigĩrĩra ngũ igũrũ. Ningĩ akĩmeera atĩrĩ, “Iyũriai mĩtũngi ina mĩnene maaĩ, mũmaitĩrĩrie igũrũ rĩa iruta na igũrũ rĩa ngũ.”

<sup>34</sup> Akĩmeera atĩrĩ, “Ikai ũguo rĩngĩ,” nao magĩka o ro ũguo.

\*

18:32 nĩ ta kilo 15

Akīmaatha akīmeera atīrī, “Īkai ūguo riita rīa gatātū,” nao magīika ūguo riita rīa gatātū. <sup>35</sup> Namo maaī macio magītherera gūthiūrūrūka kīgongona, o na makīiyūra mūtaro.

<sup>36</sup> Ihinda rīa kūruta igongona-rī, mūnabii Elija agīokooka hau mbere na akīhooya atīrī: “Wee Jehova Ngai wa Iburahīmu, na Isaaka, na Isiraali, reke kūmenyeke ūmūthī atī Wee nīwe Ngai thīinī wa Isiraali, na ningī atī nīī ndī ndungata yaku na njikīte maūndū maya mothe o ta ūrīa ūnjathīte. <sup>37</sup> Njigua, Wee Jehova, njigua, nīgeetha andū aya mamenye atī Wee Jehova nīwe Ngai, na atī nīūkūgarūra ngoro ciao igūcookerere.”

<sup>38</sup> Naguo mwaki wa Jehova ūgīkūrūka ūgīcina igongona, na ngū icio, na mahiga, o na tīiri, ningī ūkīng’aria maaī marīa maarī mūtaro.

<sup>39</sup> Hīndī īrīa andū othe moonire ūndū ūcio, makīgūa, magīturumithia mothiū thī, makīanīrīra makiuga atīrī, “Jehova nīwe Ngai! Jehova nīwe Ngai!”

<sup>40</sup> Nake Elija agīatha andū acio akīmeera atīrī, “Nyiitai anabii acio a Baali. Mūtikareke o na ūmwe wao oore!” Nao makīmanyiita, nake Elija akiuga maikūrūkio gītuaamba-inī gīa Kishoni mooragīrwo kuo.

<sup>41</sup> Nake Elija akīira Ahabu atīrī, “Thīī ūrīe na ūnyue tondū kūrī na mūhūyūko wa mbura nene.” <sup>42</sup> Nī ūndū ūcio Ahabu agīthīī, akīrīa na akīnyua, nowe Elija akīambata Kīrīma igūrū gīa Karimeli, akīinamīrīra nginya thī, agītoonyia mūtwe gatagatī ka maru make.

<sup>43</sup> Nake akīira ndungata yake atīrī, “Thīī ūcūthīrīrie iria-inī,” nayo īkīambata īgīcūthīrīria.

Īkiuga atīrī, “Hatirī kīndū.”

Nake Elija akīmīira īcooke ho rīngī na rīngī maita mūgwanja.

<sup>44</sup> Riita rĩa mūgwanja ndungata iyo ikĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ harĩ na gatu kanini kaigana guoko kwa mündũ karoimĩra kuuma iria-inĩ.”

Nĩ ūndũ ūcio Elija akĩmũira atĩrĩ, “Thiĩ ūkeere Ahabu atĩrĩ, ‘Ohania ngaari yaku ya ita, ūikũrũke ūtanahingĩrĩrio nĩ mbura.’”

<sup>45</sup> Hĩndĩ iyo igũrũ rīgĩthimba nĩ ūndũ wa matu, na rūhuho rūkĩhurutana, gũkiura mbura nene, nake Ahabu akĩhaica ngaari yake agĩthiĩ Jezireeli. <sup>46</sup> Naguo hinya wa Jehova ūgĩũka igũrũ rĩa Elija, akĩhotora akĩrũmia nguo yake na mūcibi, akĩhanyũka e mbere ya Ahabu, o nginya Jezireeli.

## 19

### *Eliza Kũũrĩra Horebu*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, Ahabu akĩĩra Jezebeli ūrĩa wotha Elija eekĩte, o na ūrĩa ooragithĩtie anabii othe a Baali na rūhiũ rwa njora.

<sup>2</sup> Nĩ ūndũ ūcio Jezebeli agĩtũmĩra Elija mündũ akamwĩre atĩrĩ, “Ngai ciakwa iroothũũra o na ikĩrĩrĩrie gũthũũra, angĩkorwo ihinda ta rĩrĩ rūciũ, ndigatũma muoyo waku ūhaane ta wa ūmwe wa anabii acio ūrooragire.”

<sup>3</sup> Elija agĩtigĩra akĩũra nĩguo ahonokie muoyo wake. Aakinya Birishiba kũu Juda, agĩtiga ndungata yake kuo,

<sup>4</sup> nowe mwene, agĩthiĩ rūgendo rwa mũthenya ūmwe na kũu werũ-inĩ. Agĩkinya mūtĩ-inĩ wa mwethia, agĩkara thĩ kĩruru-inĩ kĩaguo, akĩhooya akue. Akiuga atĩrĩ, “Jehova, nĩnyonete mathĩĩna ma kũnjigana. Oya muoyo wakwa; nĩ ndirĩ mwega gũkĩra maithe makwa ma tene.” <sup>5</sup> Agĩkoma toro hau rungu rwa mūtĩ ūcio.

O rĩmwe mũraika akĩmũhutia, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ūrĩe.” <sup>6</sup> Akĩhũgũra, na hau mūtwe-inĩ wake haarĩ na mūgate wahĩhĩtio na makara mahiũ, na nĩ haarĩ na ndigithũ yarĩ na maaĩ. Akĩrĩa na akĩnyua, agĩcooka agĩkoma ringĩ.

<sup>7</sup> Mūraika ũcio wa Jehova akīmūkora hĩndĩ ya keerĩ, akīmūhutia, akīmwĩra atĩrĩ, “Ũkĩra ũrĩe nĩgũkorwo rūgendo rūrĩa rūrĩ mbere yaku nĩ rūraihi mũno.” <sup>8</sup> Nĩ ũndũ ũcio agĩũkĩra akĩrĩa na akĩnyua. Akĩgĩa na hinya nĩ ũndũ wa irio icio, agĩthiĩ matukũ mĩrongo ĩna, mũthenya na ũtukũ, nginya agĩkinya Horebu, kĩrĩma-inĩ kĩa Ngai. <sup>9</sup> Kũu agĩthiĩ agĩtoonya ngurunga, akĩraara ho.

### *Jehova Kuumĩrĩa Elija*

Nakĩo kiugo kĩa Jehova gĩkīmūkinyĩra, akĩũrio atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

<sup>10</sup> Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rūhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rūu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

<sup>11</sup> Nake Jehova akīmwĩra atĩrĩ, “Uma ũthiĩ ũrũgame kĩrĩma-inĩ mbere ya Jehova, nĩgũkorwo Jehova akirĩi kũhĩtũkĩra ho.”

Hĩndĩ ĩyo rūhuho rūnene rwa hinya rūgĩatũranga irĩma na rūgĩthethera mahiga mbere ya Jehova, no Jehova ndaarĩ rūhuho-inĩ rūu. Thuutha wa rūhuho gũkĩgĩa gĩthingithia, no Jehova ndaarĩ gĩthingithia-inĩ kũu. <sup>12</sup> Thuutha wa gĩthingithia gũgĩũka mwaki, no Jehova ndaarĩ mwaki-inĩ ũcio, na thuutha wa mwaki ũcio gũgĩũka mũgambo mũceke, mũhooreru. <sup>13</sup> Rĩrĩa Elija aigũire mũgambo ũcio, akĩguucia nguo yake akĩhumbĩra ũthiũ,\* na akiuma akĩrũgama mũromo-inĩ wa ngurunga.

Hĩndĩ ĩyo mũgambo ũkĩmũũria atĩrĩ, “Elija, ũreka atĩa haha?”

---

\* 19:13 Elija aahumbĩre ũthiũ wake nĩgũkorwo gũtirĩ mũndũ ũngĩonire Ngai na atũre muoyo.

## 1 Athamaki 19:14 75 1 Athamaki 19:21

<sup>14</sup> Nake agĩcookia atĩrĩ, “Niĩ ngoretwo ndĩ na kĩyo kĩnene nĩ ũndũ wa Jehova Ngai Mwene-Hinya-Wothe. Andũ a Isiraeli nao nĩmaregete kĩrĩkanĩro gĩaku, makamomora igongona ciaku, na makoora anabii aku na rūhiũ rwa njora. No niĩ nyiki ndigarĩte, na rĩu o na niĩ nĩmarageria kũnjũraga.”

<sup>15</sup> Jehova akĩmwĩra atĩrĩ, “Ūkĩra ũcookere o njĩra ĩrĩa wokiire, ũthiĩ nginya Werũ wa Dameski. Wakinya kuo-rĩ, ũitĩrĩrie Hazaeli maguta atuĩke mũthamaki wa Suri-ata. <sup>16</sup> Ūcooke ũitĩrĩrie Jehu mūrũ wa Nimushi maguta atuĩke mũthamaki wa Isiraeli, na ũitĩrĩrie Elisha mūrũ wa Shafatu wa kuuma Abeli-Mehola maguta nĩguo atuĩke mūnabii ithenya rĩaku. <sup>17</sup> Jehu nĩakooraga ũrĩa wothe ũkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Hazaeli, nake Elisha nĩakooraga ũrĩa wothe ũkaahonoka rūhiũ rwa njora rwa Jehu. <sup>18</sup> Na rĩrĩ, nĩndĩtigĩrie ngiri mũgwanja thĩĩnĩ wa Isiraeli, othe arĩa matarĩ maaturĩria Baali ndu, na matarĩ maamĩmunya.”

### *Elisha Gũtuĩka Mũrutwo wa Elija*

<sup>19</sup> Nĩ ũndũ ũcio Elija akiuma kũu, agĩthiĩ agĩkora Elisha mūrũ wa Shafatu. Aaciimbaga na ndegwa ikũmi na igĩrĩ ciohanĩtio na macooki igĩrĩ igĩrĩ, nowe aatwarithagia icooki rĩa ikũmi na meerĩ. Elija agĩthiĩ harĩ we na akĩmũikĩria nguo yake ya igũrũ. <sup>20</sup> Nake Elisha agĩtiganĩria ndegwa ciake akĩrũmĩrĩra Elija. Akĩmwĩra atĩrĩ, “Njĩtikĩria ngoigĩre baba na maitũ ũhoru, njooke njũke tũthiĩ nawe.”

Nake Elija akĩmũcookeria atĩrĩ, “Cooka, kaĩ arĩ atĩa ndagwĩka?”

<sup>21</sup> Nĩ ũndũ ũcio Elisha akĩmũtiga, agĩcooka. Akĩoya ndegwa icio ciake cia macooki, agĩcithĩnja. Agĩakia mwaki na mĩraũ, akĩruga nyama, agĩcihe andũ makĩrĩa. Thuutha

ũcio akiumagara, akĩrũmĩrĩra Elija, agĩtuĩka mũteithia wake.

## 20

### *Beni-Hadadi Gũtharĩkĩra Samaria*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata agĩ-cookanĩrĩria mbütũ ciake ciothe cia ita, agĩtwarana hamwe na athamaki mĩrongo ĩtatũ na eerĩ, marĩ na mbarathi na ngaari cia ita, akĩambata akĩrigiicĩria itũũra rĩa Samaria na akĩrĩtharĩkĩra. <sup>2</sup> Agĩtũma andũ mathiĩ itũũra rĩu inene kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, makamwĩre atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: <sup>3</sup> ‘Betha na thahabu ciaku nĩ ciakwa, nao atumia aku na ciana ciaku, arĩa ega mũno, nĩ akwa.’”

<sup>4</sup> Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũcookeria atĩrĩ, “O ũguo uugĩte, wee mũthamaki mwathi wakwa-rĩ, nĩ mwene ndĩ waku, na kĩrĩa gĩothe ndĩ nakĩo nĩ gĩaku.”

<sup>5</sup> Nao andũ acio maatũmĩtwo magĩcooka rĩngĩ makiuga atĩrĩ, “Beni-Hadadi ekuuga ũũ: ‘Ndaatũmanire ngĩenda betha ciaku, na thahabu, na atumia aku, o na ciana ciaku.

<sup>6</sup> No ihinda ta rĩrĩ rũciũ nĩngatũma anene akwa moke moiruurie nyũmba ya ũthamaki na nyũmba cia anene aku. Nĩmagataha indo ciothe iria cia bata, macikuu.’”

<sup>7</sup> Mũthamaki wa Isiraeli agĩta athuuri othe a bũrũri ũcio, akĩmeera atĩrĩ, “Gĩthĩ mũtirona atĩ mũndũ ũyũ nĩ haaro aracaria! Rĩrĩa aatũmanire agĩtia atumia akwa na ciana ciakwa, na betha na thahabu ciakwa-rĩ, nĩ ndiamũgiririe.”

<sup>8</sup> Athuuri na andũ othe makĩmũcookeria atĩrĩ, “Tiga kũmũthikĩrĩria, na ndũgetĩkĩre maũndũ macio mothe arenda.”

<sup>9</sup> Nake agĩcookeria andũ acio maatũmĩtwo nĩ Beni-Hadadi, akĩmeera atĩrĩ, “Ĩrai mũthamaki, mwathi wakwa atĩrĩ, ndungata yaku nĩgwika maũndũ marĩa woririe rĩa

mbere, no ũndũ ũyũ ũrenda rĩu ndingĩwĩtĩkĩra.” Magĩthĩĩ magĩcookeria Beni-Hadadi ũhoru ũcio.

<sup>10</sup> Ningĩ Beni-Hadadi agĩtũma ũhoru rĩngĩ kũrĩ Ahabu, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ngai iroothũũra na ikĩrĩririe gũthũũra, kũngĩtigara rũkũngũ Samaria rũiganu rwa kũhe andũ akwa o mũndũ ngundi ĩmwe.”

<sup>11</sup> Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookia atĩrĩ, “Mwĩrei ũũ: ‘Mũndũ ũrĩa ũreyooha indo cia mbaara ndaagĩrĩrwo nĩ gwĩtĩia ta mũndũ ũrĩa ũraciruta.’”

<sup>12</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi aigũire ũhoru ũcio rĩrĩa we na athamaki acio manyuuaga me hema-inĩ ciao, agĩatha andũ ake akĩmeera atĩrĩ, “Mwĩhaarĩriei gũtharĩkĩra Samaria.” Nĩ ũndũ ũcio makĩhaarĩria gũtharĩkĩra itũũra rĩu inene.

### *Ahabu Gũtooria Beni-Hadadi*

<sup>13</sup> Ihinda rĩu mũnabii agĩũka kũrĩ Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Nĩũrona ita rĩrĩ inene ũũ? Nĩngũrĩneana moko-inĩ maku ũmũthĩ, nĩgeetha ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

<sup>14</sup> Nake Ahabu akĩũria atĩrĩ, “No nũũ ũgwĩka ũguo?”

Nake mũnabii ũcio akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: Anene ethĩ arĩa matongoragia mbũtũ cia bũrũri nĩ megwĩka ũguo.”

Ningĩ akĩũria atĩrĩ, “Na nũũ ũkaambĩrĩria mbaara?”

Nake mũnabii akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩwe ũkaamĩam-bĩrĩria.”

<sup>15</sup> Nĩ ũndũ ũcio Ahabu agĩĩta anene arĩa ethĩ 232 arĩa maatongoragia mbũtũ cia bũrũri. Ningĩ agĩcookanĩrĩria andũ acio angĩ a andũ a Isiraeli othe maarĩ 7,000.

<sup>16</sup> Nao makiumagara mĩraho hĩndĩ ĩrĩa Beni-Hadadi na athamaki acio mĩrongo ĩtatũ na eerĩ arĩa maarĩ rũmwe nake, manyuuaga njoochi marĩ hema-inĩ ciao. <sup>17</sup> Anene

acio ethĩ maatongoragia mbütũ cia bürũri nĩ maathiire mbere.

Hĩndĩ ĩyo Beni-Hadadi nĩatũmĩte andũ a gũthigaana, nao makĩmũrehere ũhoru atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ na andũ marooka moimĩte Samaria.”

<sup>18</sup> Nake akiuga atĩrĩ, “Angĩkorwo mokĩte na thayũ-rĩ, manyiitei marĩ muoyo; angĩkorwo nĩ mbaara ya marehe-rĩ, manyiitei marĩ muoyo.”

<sup>19</sup> Anene acio ethĩ atongoria a mbütũ cia bürũri maki-umagara kuuma itũũra-inĩ marũmĩrĩrwo nĩ mbütũ ya ita, <sup>20</sup> na o mündũ akĩũraga thũ yake. Nĩ ũndũ ũcio Asuriata makĩũra maingatithĩtio nĩ andũ a Isiraeli. No Beni-Hadadi mũthamaki wa Suriata akĩũra ahaicĩte mbarathi me na andũ amwe ake arĩa ahaici a mbarathi. <sup>21</sup> Mũthamaki wa Isiraeli akĩmatindĩka na agĩtooria mbarathi na ngaari cia ita, akĩũraga Asuriata aingĩ mũno.

<sup>22</sup> Thuutha ũcio mũnabii agĩkora mũthamaki wa Isiraeli, akĩmwĩra atĩrĩ, “Wĩhaarĩrie wega, na wone ũrĩa kwagĩrĩre nĩ gwĩkwo, tondũ kĩmera kĩrĩa gĩgũũka mũthamaki wa Suriata nĩagagũtharĩkĩra rĩngĩ.”

<sup>23</sup> Ihinda-inĩ rĩu anene a mũthamaki wa Suriata makĩmũtaara atĩrĩ, “Ngai cia andũ a Isiraeli nĩ ngai cia irĩma-inĩ. Kĩu nĩkĩo gĩatũmire matũkĩrie hinya. No tũngĩhũũrana nao werũ-inĩ, ti-itherũ nĩtũkamakĩria hinya. <sup>24</sup> ĩka atĩrĩ: Eheria athamaki othe kuuma mbütũ-inĩ ciao, na ũmakũũranie na anene angĩ. <sup>25</sup> No nginya warahũre ita ta rĩrĩa wateire, mbarathi o harĩ mbarathi, na ngaari ya ita harĩ o ngaari ya ita, nĩgeetha tũhote kũrĩa na Isiraeli werũ-inĩ. Ti-itherũ hĩndĩ ĩyo nĩ tũgaakorwo tũrĩ na hinya kũmakĩra.” Mũthamaki agĩtĩkania nao na agĩka o ũguo.

<sup>26</sup> Kĩmera kĩrĩa kĩarũmĩrĩre gĩakinya-rĩ, Beni-Hadadi agĩcookanĩrĩria Asuriata, magĩthĩ Afeki makarũe na andũ a Isiraeli. <sup>27</sup> Rĩrĩa andũ a Isiraeli o nao maacookanĩrĩrio

na makĩneo indo ciothe, makiumagara magatũngane nao. Andũ a Isiraeli makĩamba hema ciao ing'ethanĩire nao matariĩ ta tũrũũru twĩrĩ twa mbũri. Hĩndĩ ãyo Asuriata maiyũrite bũrũri ũcio wothe.

<sup>28</sup> Mũndũ wa Ngai agĩũka, akĩira mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Tondũ Asuriata mareciiria Jehova nĩ ngai wa irĩma-inĩ na ti ngai wa ituamba-inĩ-rĩ, nĩngũneana mbũtũ ĩno nene ũũ moko-inĩ maku, nawe ũmenye atĩ nĩ nĩ nĩ Jehova.’”

<sup>29</sup> Ihinda rĩa mũthenya mũgwanja maikarire mambĩte hema ciao mang'ethanĩire, na mũthenya wa mũgwanja makĩambĩrĩria mbaara. Andũ a Isiraeli makĩũraga thigari 100,000 cia magũrũ cia Asuriata, mũthenya ũmwe. <sup>30</sup> Acio angĩ makĩũrĩra itũũra inene rĩa Afeki, kũrĩa rũthingo rwagwĩrĩire andũ ao 27,000. Nake Beni-Hadadi akĩũrĩra itũũra inene akĩhitha kanyũmba ga thĩinĩ.

<sup>31</sup> Anene ake makĩmwĩra atĩrĩ, “Ta rora, nĩtũiguĩte atĩ athamaki a nyũmba ya Isiraeli nĩ marĩ tha. Twitĩkĩrie tũthĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli twĩhotorete nguo cia makũnia njohero na twĩrigiicĩirie mĩhĩndo mĩtwe iitũ. No gũkorwo nĩagetĩkĩra kũhonokia muoyo waku.”

<sup>32</sup> Makĩhutora nguo cia makũnia njohero, na makĩ-rigiicĩria mĩhĩndo mĩtwe yao, magĩthĩ kũrĩ mũthamaki wa Isiraeli, makĩmwĩra atĩrĩ, “Ndungata yaku Beni-Hadadi egũkwĩra atĩrĩ, ‘Ndagũthaitha reke ndũũre muoyo.’”

Nake mũthamaki akĩmooria atĩrĩ, “Arĩ o muoyo? Ũcio-rĩ, nĩ mũrũ wa baba.”

<sup>33</sup> Andũ acio makĩigua ũguo meerwo taarĩ kĩmenyithia kĩega, makĩgwatĩria kiugo gĩake, makiuga atĩrĩ, “ĩĩ nĩguo, Beni-Hadadi nĩ mũrũ wa thoguo.”

Mũthamaki akiuga atĩrĩ, “Thĩĩ mũmũrehe.” Rĩrĩa Beni-Hadadi oimĩrire, Ahabu akĩmũingĩria ngaari-inĩ yake ya ita.

<sup>34</sup> Beni-Hadadi akĩra Mũthamaki Ahabu atĩrĩ, “Nĩngũgũcookeria matũũra marĩa baba aatunyire thoguo, nawe ũthondeke kũndũ kwa wonjoria thĩinĩ wa Dameski, o ta ũrĩa baba eekĩte Samaria.”

Nake Ahabu akiuga atĩrĩ, “Kũngĩgĩa na kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano witũ nawe, nĩngũrekereria ũthiĩ.” Nĩ ũndũ ũcio magĩthondeka kĩrĩkanĩro kĩa ũiguano, akĩmwĩtikĩria athiĩ.

### *Mũnabii Gũtuĩra Ahabu Ciira*

<sup>35</sup> Na ũndũ wa kiugo kĩa Jehova, mũndũ ũmwe wa ariũ a anabii nĩerire mũndũ wa thiritũ yake atĩrĩ, “Ngũtha na mũtĩ waku wa mbaara,” no mũndũ ũcio akĩrega.

<sup>36</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũnabii akĩmwĩra atĩrĩ, “Tondũ ndũ-nathĩkĩra Jehova-rĩ, wathiĩ wandiga o ũguo nĩũkũũragwo nĩ mũrũũthi.” Na thuutha wa mũndũ ũcio gũthiĩ-rĩ, agĩkorwo nĩ mũrũũthi, ũkĩmwĩruga.

<sup>37</sup> Ningĩ mũnabii akĩona mũndũ ũngĩ, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndagũthaiha ngũtha,” nake mũndũ ũcio akĩmũgũtha na akĩmũtĩhia. <sup>38</sup> Mũnabii agĩthiĩ, akĩrũgama mũkĩra-inĩ wa njĩra etereire mũthamaki. Ehumbĩrĩte maitho na gĩtambaya kĩa mũtwe nĩguo ndakamenyeke. <sup>39</sup> Na rĩrĩa mũthamaki aahĩtũkaga-rĩ, mũnabii ũcio akĩmwĩta, akĩmwĩra atĩrĩ, “Nĩ ndungata yaku ndĩrathiĩte harĩa mbaara ĩneneheire, nake mũndũ ũmwe arooka kũrĩ nĩ ari na mũndũ mũtahe, aranjĩra atĩrĩ, ‘Rangĩra mũndũ ũyũ, na angĩũra, wee nĩwe ũkooragwo handũ hake, kana ũrihe taranda ĩmwe\* ya betha.’ <sup>40</sup> Hĩndĩ ĩrĩa ndungata yaku yagĩire na mĩhang’o ya haha na harĩa mũndũ ũcio akĩũra.”

Mũthamaki wa Isiraeli akiuga atĩrĩ, “Rĩu nĩrĩo ituĩro riaku, o ta ũguo wee mwene woiga.”

<sup>41</sup> Hĩndĩ ĩyo mũnabii akĩeheria gĩtambaya maitho-inĩ na ihenya, nake mũthamaki wa Isiraeli akĩmũmenya atĩ nĩ ũmwe wa anabii. <sup>42</sup> Akĩra mũthamaki atĩrĩ, “Jehova

---

\* 20:39 nĩ ta kilo 34

ekuuga ũũ: ‘Nĩũrekereirie mũndũ ũrĩa nĩ ndĩratuĩte atĩ no nginya akue. Nĩ ũndũ ũcio wee nĩwe ũgũkua handũ hake, nao andũ aku mooragwo handũ ha andũ ake.’”

<sup>43</sup> Mũthamaki wa Isiraeli agĩthĩĩ Samaria nyũmba-inĩ yake ya ũthamaki athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru.

## 21

### *Mũgũnda wa Mĩthabibũ wa Nabothu*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, thuutha ũcio gũkĩgĩa na ũndũ wakonĩĩ mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu ũrĩa Mũjezireeli. Mũgũnda ũcio wa mĩthabibũ warĩ kũu Jezireeli, hakuhĩ na nyũmba ya ũthamaki ya Ahabu mũthamaki wa Samaria.\*

<sup>2</sup> Nake Ahabu akĩĩra Nabothu atĩrĩ, “He mũgũnda waku wa mĩthabibũ haandage mboga, tondũ ũrĩ hakuhĩ na nyũmba yakwa ya ũthamaki. Nĩngũgũkũũranĩria na mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ mwega gũkĩra ũyũ, kana ũngĩona arĩ wega, no ngũhe mbeeca ciiganĩte thogora waguo.”

<sup>3</sup> No Nabothu akĩmũcookeria atĩrĩ, “Jehova arogiria ngũhe igai rĩa maithe makwa.”

<sup>4</sup> Nĩ ũndũ ũcio Ahabu akĩinũka athitĩtie gĩthiithi na arĩ mũrakaru, tondũ Nabothu ũrĩa Mũjezireeli nĩamwĩrire atĩrĩ, “Ndingĩkũhe igai rĩa maithe makwa.” Agĩkoma ũrĩrĩ wake ang’athĩtie na akĩrega kũrĩa irio.

<sup>5</sup> Nake Jezebeli mĩtumia wake akĩingĩra akĩmũũria atĩrĩ, “Nĩ kĩĩ gĩtũmĩte ũtukie gĩthiithi? Ũrarega kũrĩa irio nĩkĩ?”

<sup>6</sup> Nake akĩmũcookeria atĩrĩ, “Nĩ tondũ njĩĩre Nabothu ũrĩa Mũjezireeli atĩrĩ, ‘Nyenderia mũgũnda waku wa mĩthabibũ, kana ũngĩona kwagĩĩire, ngũhe mũgũnda ũngĩ wa mĩthabibũ handũ haguo.’ No anjĩĩra atĩrĩ, ‘Ndingĩkũhe mũgũnda wakwa wa mĩthabibũ.’”

---

\* 21:1 Samaria nĩrĩo rĩarĩ itũũra inene rĩa Ũthamaki wa Gathigathini.

<sup>7</sup> Jezebeli mūtumia wake akīmwīra atīrī, “Ũguo nīguo ūgwīka arī we mūthamaki wa Isiraeli? Ūkīra ūrīe! Kena. Nī nīi ngūkūhe mūgūnda wa mīthabibū wa Nabothu ūcio Mūjezireeli.”

<sup>8</sup> Nī ūndū ūcio akīandīka marūa na rītwa rīa Ahabu, na akīmahūūra mūhūuri wake, akīmatūma kūrī athuuri na anene arīa maatūūranagia na Nabothu itūūra-inī rīake inene. <sup>9</sup> Marūa-inī macio aandīkīte ūū:

“Anīrīrai mūthenya wa kwīhinga kūrīa irio, na mūikarīrie Nabothu handū ekuoneka, gatagatī ka andū. <sup>10</sup> No mūige imaramari igīrī imūng’etheire, mūcīire irute ūira wa atī nīarumīte Ngai na akaruma mūthamaki. Mūcooke mūmuumie nja ya itūūra mūmūhūre na mahiga nyuguto nginya akue.”

<sup>11</sup> Nī ūndū ūcio athuuri na anene arīa maatūūraga itūūra-inī inene rīa Nabothu magīika o ta ūrīa Jezebeli aathanīte marūa-inī macio aamaandīkīire. <sup>12</sup> Makīanīrīra mūthenya wa kwīhinga kūrīa irio, na magīikarīria Nabothu handū ekuoneka, gatagatī-inī ka andū. <sup>13</sup> Ningī imaramari igīrī igīikara imūng’etheire, na ikīruta thitango ya gūūkīrīra Nabothu mbere ya andū, ikiuga atīrī, “Nabothu nīarumīte Ngai, na akaruma mūthamaki.” Nī ūndū ūcio makīmuumia nja ya itūūra inene, makīmūhūūra na mahiga nyuguto nginya agīkua. <sup>14</sup> Magīcooka magītware ūhorō kūrī Jezebeli, makīmwīra atīrī, “Nabothu nīmūhūūre na mahiga nyuguto na nī mūkuū.”

<sup>15</sup> Jezebeli aarīkia kūigua atī Nabothu nīahūrītwa na mahiga nyuguto agakua-rī, akīra Ahabu atīrī “Ūkīra wīgwatīre mūgūnda wa mīthabibū wa Nabothu ūrīa Mūjezireeli ūcio araregete gūkwenderia. Ndarī muoyo, nīakuīte.” <sup>16</sup> Hīndī rīra Ahabu aiguire atī Nabothu

nĩakuĩte, agĩũkĩra, agĩũkũrũka akegwatĩre mũgũnda wa mĩthabibũ wa Nabothu.

<sup>17</sup> Na rĩrĩ, kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi akĩrwo atĩrĩ, <sup>18</sup> “Ikũrũka ũgatũnge Ahabu mũthamaki wa Isiraeli, ũrĩa wathanaga Samaria. Rĩu arĩ mũgũnda-inĩ wa mĩthabibũ wa Nabothu kũrĩa athiĩte kwĩgwatĩra mũgũnda ũcio ũtuĩke wake. <sup>19</sup> Mwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Githĩ ndũũragĩte mũndũ na ũkaamũ-tunya indo ciake?’ Ningĩ ũmwĩre atĩrĩ, ‘Jehova ekuuga ũũ: Handũ harĩa ngui iracũnĩire thakame ya Nabothu-rĩ, hau no ho ngui igaacũnĩra thakame yaku, ĩĩ, yaku wee mwene!’”

<sup>20</sup> Nake Ahabu akĩra Elija atĩrĩ, “Wee thũ yakwa, anga nĩwangora!”

Nake Elija agĩcookia atĩrĩ, “Ĩĩ, nĩndagũkora, tondũ nĩwĩrutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova. <sup>21</sup> ‘Na rĩrĩ, nĩngũkũrehere mwanangĩko. Nĩngũniina njiaro ciaku, na niinĩre Ahabu ciana ciothe cia arũme thĩinĩ wa Isiraeli, arĩ ngombo kana ũrĩa ũtarĩ ngombo. <sup>22</sup> Nĩngatũma nyũmba yaku ĩhaane o ta ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, na ta ya Baasha mũrũ wa Ahija, tondũ nĩũndakarĩtie na ũgatũma Isiraeli mehie.’

<sup>23</sup> “Naguo ũhoru ũkoniĩ Jezebeli, Jehova ekuuga ũũ: ‘Ngui nĩĩgatambuurangĩra Jezebeli rũthingo-inĩ rwa Jezireeli.’

<sup>24</sup> “Andũ a Ahabu arĩa magaakuĩra itũũra-inĩ, makaarĩĩo nĩ ngui. Nao arĩa magaakuĩra mĩgũnda-inĩ makaarĩĩo nĩ nyoni cia rĩera-inĩ.”

<sup>25</sup> (Na rĩrĩ, gũtirĩ kuoneka mũndũ ta Ahabu werutĩire gwĩka ũũru maitho-inĩ ma Jehova, aringĩrĩrio nĩ mũtumia wake Jezebeli. <sup>26</sup> Mĩtugo yake yarĩ mĩũru mũno nĩ ũndũ wa kũrũmĩrĩra mĩhianano ya kũhooywo ta ũrĩa Aamori meek-aga, arĩa Jehova aingatĩre akĩmeheria mbere ya Isiraeli.)

<sup>27</sup> Hĩndĩ ĩrĩa Ahabu aigwire ciugo icio, agĩtarũranga nguo ciake, akĩhumba nguo ya ikũnia na akĩhinga kũrĩa irio. Aakomaga ehumbĩte nguo ya ikũnia na agathiiaga enyiihĩtie.

<sup>28</sup> Hĩndĩ ĩyo kiugo kĩa Jehova gĩgĩkinyĩra Elija ũrĩa Mũtishibi, akĩũrio atĩrĩ: <sup>29</sup> “Nĩwonete ũrĩa Ahabu enyihĩtie mbere yakwa? Tondũ we nĩenyiihĩtie, ndikarehe mwanangĩko ũyũ matukũ-inĩ make, no nĩngaũrehere nyũmba yake matukũ-inĩ ma mũriũ.”

## 22

### *Ūrathi wa Mikaya wa Gũũkĩrĩa Ahabu*

<sup>1</sup> Na rĩrĩ, kwa ihinda rĩa mĩaka ĩtatũ gũtiarĩ na mbaara gatagatĩ ga Suriata na Isiraeli. <sup>2</sup> No mwaka-inĩ wa gatatũ, Jehoshafatu mũthamaki wa Juda agĩkũrũka, agĩthĩ gũceerera mũthamaki wa Isiraeli. <sup>3</sup> Mũthamaki wa Isiraeli nĩakoretwo eera anene ake atĩrĩ, “Githĩ mũtiũ atĩ Ramothu-Gileadi nĩ itũũra riitũ, na gũtirĩ ũndũ tũreka wa kũrĩoya rĩngĩ kuuma kũrĩ mũthamaki wa Suriata?”

<sup>4</sup> Nĩ ũndũ ũcio akĩũria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩũgũthĩ na nĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi?”

Nake Jehoshafatu agĩcookeria mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Nĩ nawe tũrĩ ũndũ ũmwe, andũ akwa no ta andũ aku, na mbarathi ciakwa no ta mbarathi ciaku.” <sup>5</sup> No Jehoshafatu agĩcooka akĩra mũthamaki wa Isiraeli atĩrĩ, “Amba ũtuĩrie na ũmenye ũtaaro wa Jehova.”

<sup>6</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩcookanĩrĩa anabii hamwe, nao maarĩ anabii ta magana mana, akĩmoo-ria atĩrĩ, “Thĩ ngahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana ndigathiĩ?”

Makĩmũcookeria atĩrĩ, “Thĩ, nĩgũkorwo Jehova nĩekũneana itũũra rĩu moko-inĩ ma mũthamaki.”

<sup>7</sup> Nowe Jehoshafatu akĩũria atĩrĩ, “Kaĩ gũkũ gũtarĩ mũnabii wa Jehova ũrĩa tũngĩtuĩria ũhoro kuuma kũrĩ we?”

<sup>8</sup> Mũthamaki wa Isiraeli agĩcookeria Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩ kũrĩ mũndũ ũmwe ũrĩa ũngĩtũtuĩrĩa ũhoro kuuma kũrĩ Jehova, no nĩndĩmũthũire tondũ gũtirĩ hĩndĩ andathagĩra ũndũ mwega, no maũndũ mooru hĩndĩ ciothe. Nake nĩwe Mikaya mũrũ wa Imula.”

No Jehoshafatu agĩcookia atĩrĩ, “Mũthamaki ndagĩrĩrwo nĩ kuuga ũguo.”

<sup>9</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩĩta ũmwe wa anene ake, akĩmwĩra atĩrĩ, “Ndehera Mikaya mũrũ wa Imula narua.”

<sup>10</sup> Hĩndĩ iyo mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda mehumbĩte nguo ciao cia ũthamaki na magaikaĩra itĩ ciao cia ũnene hau kĩhuhĩro-inĩ kĩa ngano, itoonyero-inĩ rĩa kĩhingo gĩa itũũra rĩa Samaria, nao anabii othe maarĩ ho makĩratha me mbere yao. <sup>11</sup> Na rĩrĩ, Zedekia mũrũ wa Kenaana nĩathondekete hĩa cia kĩgera, nake akiuga atĩrĩ, “Jehova ekuuga ũũ: ‘Ici nĩcio mũgatheecca Asuriata nacio nginya mũmaniine.’”

<sup>12</sup> Nao anabii acio angĩ othe maarathaga o ũndũ ũmwe, makoiga atĩrĩ, “Tharĩkĩra Ramothu-Gileadi na nĩũgũtooria, tondũ Jehova nĩekũrĩneana moko-inĩ ma mũthamaki.”

<sup>13</sup> Mũndũ ũrĩa watũmĩtwo ageete Mikaya akĩmwĩra ũũ, “Atĩrĩrĩ, anabii arĩa angĩ othe maarĩtie o ta mũndũ ũmwe, nao mararathĩra mũthamaki ũhootani. Reke kiugo gĩaku gĩtĩkanie na kĩa, na warie ũndũ mwega.”

<sup>14</sup> Nowe Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ti-itherũ o ta ũrĩa Jehova atũũraga muoyo, nĩ ngũmwĩra o ũrĩa Jehova ekũnjĩra.”

<sup>15</sup> Hĩndĩ rĩa aakinyire-rĩ, mũthamaki akĩmũũria atĩrĩ, “Mikaya, tũthĩ tũkahũũranĩre itũũra rĩa Ramothu-Gileadi, kana tũtigaathi?”

Nake Mikaya akīmūcookeria atīrī, “Rītharīkīre na ūhootane, tondū Jehova nīekūrīneana moko-inī ma mūthamaki.”

<sup>16</sup> Mūthamaki akīmūwīra atīrī, “Nī maita maigana ngūtūūra ngwīhītithagia ndūkae kūnjīra ūhorō ūngī, tīga ūhorō wa ma thīinī wa rītwa rīa Jehova?”

<sup>17</sup> Nake Mikaya akīmūcookeria atīrī, “Ndīronire andū a Isiraeli othe mahurunjūkīre irīma-inī ta ng’ondū itarī na mūrīithi, nake Jehova aroiga atīrī, ‘Andū aya matirī na mwathi. O mūdū nīarekwo ainūke gwake na thayū.’”

<sup>18</sup> Nake mūthamaki wa Isiraeli akīira Jehoshafatu atīrī, “Githī ndikwīrīre atī ndarī hīndī angīndathīra ūhorō mwega, tīga o ūrīa mūūru?”

<sup>19</sup> Mikaya agīthīī na mbere, akiuga atīrī, “Nī ūndū ūcio thīkīrīria kiugo kīa Jehova: Ndīronire Jehova aikarīre gītī gīake kīa ūnene arī na mbūtū yothe ya igūrū īrūgamīte īmūthīūrūkīirie mwena wa ūrīo na wa ūmotho. <sup>20</sup> Nake Jehova akīūria atīrī, ‘Nūū ūkūheenereria Ahabu nīguo atharīkīre Ramothu-Gileadi, nīgeetha athīī agakuīre kuo?’

“Ūmwe akiuga ūū, na ūrīa ūngī ūū. <sup>21</sup> Marīgīrīrio-inī roho ūmwe ūkūmīra, ūkīrūgama mbere ya Jehova, ūkiuga atīrī, ‘Nī nīī ngūmūheenereria.’

<sup>22</sup> “Jehova akīūria atīrī, ‘Ūkūmūheenereria atīa?’

“Naguo ūkiuga atīrī, ‘Nīgūthīī ngūthīī nduīke roho wa maheeni tūnua-inī twa anabīi ake othe.’

“Jehova akiuga atīrī, ‘Wee nīūkūhota kūmūheenereria. Thīī ūgeeke ūguo.’

<sup>23</sup> “Nī ūndū ūcio Jehova nīekīrīte roho wa maheeni tūnua-inī twa anabīi aya aku othe. Jehova nīagwathīrīirie mwanangīko.”

<sup>24</sup> Hīndī īyo Zedekia mūrū wa Kenaana agīkūhīrīria na akīgūtha Mikaya rūhī rwa ūthīū. Akīmūūria atīrī, “Kāī

roho wa Jehova aragereire kũ rĩrĩa aroimire kũrĩ niĩ, nĩguo aarie nawe?”

<sup>25</sup> Mikaya agĩcookia atĩrĩ, “Nĩũkamenya mũthenya ũrĩa ũgaathiĩ kwĩhitha kanyũmba ka na thĩinĩ.”

<sup>26</sup> Mũthamaki wa Isiraeli agĩathana, akiuga atĩrĩ, “Oyai Mikaya mũmũcookie kũrĩ Amoni mwathi wa itũũra inene, na kũrĩ Joashu mũrũ wa mũthamaki, <sup>27</sup> na muge atĩrĩ, ‘Mũthamaki ekuuga ũũ: Mũndũ ũyũ nĩaikio njeera na ndakaheo kĩndũ gĩa kũrĩa tiga mũgate na maaĩ, nginya rĩrĩa ngaacooka na thayũ.’”

<sup>28</sup> Mikaya akiuga atĩrĩ, “Ũngĩgaacooka na thayũ-rĩ, no gũtuĩkire atĩ Jehova ndaarĩtie na niĩ.” Agĩcookia akiuga atĩrĩ, “Iguai ũhoro wakwa, inyuĩ andũ aya inyuothe!”

### *Ahabu Kũũragĩrwo Ramothu-Gileadi*

<sup>29</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli na Jehoshafatu mũthamaki wa Juda makĩambata nginya Ramothu-Gileadi. <sup>30</sup> Nake mũthamaki wa Isiraeli akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Nĩngũtoonya mbaara-inĩ ndĩgarũrĩte ndikamenyeke, no wee wĩkĩre nguo cia ũthamaki.” Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli akĩgarũra ndakamenyeke na agĩtoonya mbaara-inĩ.

<sup>31</sup> Na rĩrĩ, mũthamaki wa Suriata nĩathĩte anene ake mĩrongo itatũ na eerĩ a ngaari cia ita, akoiga atĩrĩ, “Mũtikarũe na mũndũ o na ũmwe, mũnene kana mũnini, tiga o mũthamaki wa Isiraeli.” <sup>32</sup> Rĩrĩa anene a mbũtũ cia ngaari cia ita moonire Jehoshafatu magĩciiria atĩrĩ, “Ti-itherũ ũyũ nĩwe mũthamaki wa Isiraeli” Nĩ ũndũ ũcio makĩgarũrũka mamũtharĩkĩre, no rĩrĩa Jehoshafatu aakaire-rĩ, <sup>33</sup> anene acio a ngaari cia ita makĩona atĩ ũcio ti mũthamaki wa Isiraeli, magĩtiga kũmũingatithia.

<sup>34</sup> No mũndũ ũmwe akĩgeeta ũta wake, agĩkia mũguĩ o ro ũguo, naguo ũkĩratha mũthamaki wa Isiraeli o gatagatĩ-inĩ ka magathĩkanĩrio ma nguo yake ya mbaara. Nake

mũthamaki akĩra mūtwarithia wa ngaari yake ya ita atĩrĩ, “Garũra ngaari ũndute mbaara-inĩ. Nĩndagurario.”

<sup>35</sup> Nayo mbaara ikĩneneha, igĩthiĩ na mbere mũthenya wothe, nake mũthamaki agĩkara anyiitĩrĩrwo ngaari-inĩ yake ya ita ang’etheire Asuriata. Nayo thakame ikiura kuuma kĩronda gĩake hau aagurarĩtio, igĩitika ngaari-inĩ ya ita, na hwaĩ-inĩ ũcio agĩkua. <sup>36</sup> Riũa rĩgĩthũa, gũkianĩrĩrwo kũrĩ mbũtũ cia ita, ikĩrwo atĩrĩ, “O mũndũ nĩainũke itũũra rĩake; o mũndũ nĩacooke bũrũri wake!”

<sup>37</sup> Nĩ ũndũ ũcio mũthamaki wa Isiraeli agĩkua na agĩtwarwo Samaria, makĩmũthika kuo. <sup>38</sup> Nao magĩthambĩria ngaari iyo ya ita karia-inĩ ga Samaria, (harĩa maraya meethambagĩra), nacio ngui igĩcũna thakame yake, o ta ũrĩa kiugo kia Jehova kioigĩte.

<sup>39</sup> Namo maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Ahabu, hamwe na maũndũ marĩa we eekire, na nyũmba ya ũthamaki iĩa aakithirie na ikĩgemio na mĩguongo, o na matũũra marĩa airigire na thingo cia hinya, githĩ maũndũ macio matandĩkitwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Isiraeli? <sup>40</sup> Ahabu akĩthurũka hamwe na maithe make. Nake mũriũ Ahazia agĩtuĩka mũthamaki itheriya rĩake.

### *Jehoshafatu Mũthamaki wa Juda*

<sup>41</sup> Jehoshafatu mũrũ wa Asa aatuĩkire mũthamaki wa Juda mwaka-inĩ wa ĩna wa Ahabu mũthamaki wa Isiraeli. <sup>42</sup> Jehoshafatu aarĩ na ũkũrũ wa mĩaka mĩrongo ĩtatũ na ĩtano rĩrĩa aatuĩkire mũthamaki, na agĩthamaka arĩ Jerusalemu mĩaka mĩrongo ĩrĩ na ĩtano. Nyina eetagwo Azuba mwarĩ wa Shilihi. <sup>43</sup> No maũndũ-inĩ mothe, aarũmĩrĩire mĩthĩire ya ithe Asa na ndarĩ hĩndĩ aatiganire nayo; nĩekire maũndũ marĩa magĩrĩire maitho-inĩ ma Jehova. O na kũrĩ ũguo-rĩ, kũndũ kũrĩa gũtũũgĩru gũtieheririo, nao andũ magĩthiĩ na mbere kũrutĩra magongona na gũcinĩra ũbumba kuo. <sup>44</sup> Ningĩ

Jehoshafatu magĩkara marĩ na thayũ na mũthamaki wa Isiraeli.

<sup>45</sup> Maũndũ marĩa mangĩ makoniĩ wathani wa Jehoshafatu, na maũndũ marĩa aahingirie, o na ũhootani wake mbaara-inĩ, githĩ matiandikĩtwo ibuku-inĩ rĩa maũndũ ma athamaki a Juda? <sup>46</sup> Nake akĩniina bũrũri-inĩ arũme arĩa maahũũraga ũmaraya na arũme arĩa angĩ mahooero-inĩ, arĩa maatigaire kuo kuuma hĩndĩ ya ũthamaki wa ithe Asa. <sup>47</sup> Hĩndĩ iyo gũtiarĩ mũthamaki Edomu; mũnini wa mũthamaki nĩwe waathanaga.

<sup>48</sup> Nake Jehoshafatu nĩakire marikabu nyingĩ cia wonjoria, cia gũthiĩ kũgĩra thahabu Ofiri, no itiigana gũthiĩ, tondũ nĩcioinĩkangĩire kũu Ezioni-Geberi. <sup>49</sup> Hĩndĩ iyo Ahazia mũrũ wa Ahabu akĩra Jehoshafatu atĩrĩ, “Itĩkĩria andũ akwa matherere hamwe na andũ aku,” nowe Jehoshafatu akĩrega.

<sup>50</sup> Nake Jehoshafatu akĩhurũka hamwe na maithe make, agĩthikwo hamwe nao itũũra-inĩ rĩa ithe Daudi. Nake mũriũ Jehoramu agĩthamaka ithenya rĩake.

#### *Ahazia Mũthamaki wa Isiraeli*

<sup>51</sup> Ahazia mũrũ wa Ahabu aatuĩkire mũthamaki wa Isiraeli kũu Samaria mwaka-inĩ wa ikũmi na mũgwanja wa Jehoshafatu, mũthamaki wa Juda, nake agĩthamakĩra Isiraeli mĩaka iĩrĩ. <sup>52</sup> Nake agĩka maũndũ mooru maitho-inĩ ma Jehova, tondũ nĩarũmĩrĩire mĩthiĩre ya ithe na nyina na mĩthiĩre ya Jeroboamu mũrũ wa Nebati, ũrĩa watũmire Isiraeli mehie. <sup>53</sup> Nake agĩtungatĩra Baali, akĩmĩnamĩrĩra akĩmĩhooya, na akĩrakaria Jehova Ngai wa Isiraeli o ta ũrĩa ithe eekĩte.

## Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre

Gikuyu: Biblica® Kiugo Gĩtheru Kĩa Ngai Kĩhingũre (Bible) of Kenya

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at [www.biblica.com](http://www.biblica.com) and [open.bible](http://open.bible)” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63